

ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาส
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

นางสาวจิรภรณ์ ศรีสุวรรณ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2555

**The Needs for Educational Media Center of Teachers under Education
Expansion Schools in Surat Thani Primary Education Service Area 1**

Mrs. Jiraporn Sisuwan

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Technology and Communications

School of Educational Studies

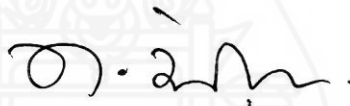
Sukhothai Thammathirat Open University

2012

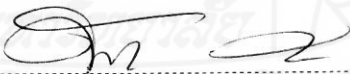
หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
ชื่อและนามสกุล	นางสาวจิรภรณ์ ศรีสุวรรณ
แขนงวิชา	เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
สาขาวิชา	ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2556

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศันสนีย์ สังสรค์อนันต์)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรณพ จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

ผู้ศึกษา นางสาวจิรภรณ์ ศรีสุวรรณ **รหัสนักศึกษา** 2542700782 **ปริญญา**ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา) **อาจารย์ที่ปรึกษา** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ
ปีการศึกษา 2555

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัด
โรงเรียนขยายโอกาส ในเขตพื้นที่ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูจำนวน 511 คนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 ในปีการศึกษา 2554 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครู โรงเรียนขยายโอกาส ในเขตพื้นที่
ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า 1) ด้านประเภท
สื่อการศึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการสื่อการศึกษาประเภทสื่อการ
สอนมากที่สุด 2) ด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความ
ต้องการเกี่ยวกับการให้บริการการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด 3) ด้านความต้องการการให้บริการ
วิชาการของศูนย์สื่อการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับการให้บริการของศูนย์
สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้รายบุคคล มากที่สุด 4) ด้านความต้องการการให้บริการ
คำแนะนำปรึกษาของ ศูนย์สื่อการศึกษาพบว่ามีความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบของการให้คำแนะนำและ
ปรึกษาของศูนย์สื่อศึกษามากที่สุด 5) ด้านระเบียบการยืมสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา พบว่ามี
ความต้องการเกี่ยวกับ วิธีการยืม/การจองสื่อการสอน มากที่สุด 6) ด้านความต้องการด้านมาตรฐานการ
จัดหาสื่อและอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับ
การจัดหาสื่อการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด 7) ด้านความต้องการการเชื่อมโยงเครือข่าย
ศูนย์สื่อการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามต้องการเกี่ยวกับความจำเป็นด้านการเชื่อมโยงกับศูนย์
สื่อการศึกษาอื่นๆ มากที่สุด และ 8) ด้านความต้องการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของครูผู้สอนพบว่าผู้ตอบ
แบบสอบถามมีความต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและจัดหาสื่อ
การสอนมากที่สุด

คำสำคัญ ความต้องการ ศูนย์สื่อการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Independent Study title: The Needs for Educational Media Center of Teachers under Education Expansion Schools in Surat Thani Primary Education Service Area 1

Author: Mrs. Jiraporn Sisuwan; **ID:** 2542700782;

Degree: Master of Education (Educational Technology and Communications);

Independent Study advisor: Dr. Taweewat Wattanakuljaroen, Assistant Professor;

Academic year: 2012

Abstract

The purpose of this study was to investigate the needs for educational media center of teachers under education expansion schools in Surat Thani Primary Education Service Area 1.

The research population comprised 511 teachers in education expansion schools under Surat Thani Primary Education Service Area Office 1 in the 2012 academic year. The employed research instrument was a questionnaire. Statistics employed for data analysis were the percentage, mean, and standard deviation.

The research findings revealed that the overall need for educational media center of teachers under education expansion schools in Surat Thani Primary Education Service Area 1 was at the high level. When specific aspects of the needs were considered, the findings were as follows: (1) regarding the types of instructional media of the educational media center, it was found that the respondents had the highest need for instructional media; (2) regarding the services on instructional media production of the educational media center, it was found that the respondents had the highest need for the service on production of electronic media; (3) regarding the need for academic service provision of the educational media center, it was found that the respondents had the highest need for the provision of service for individual study; (4) regarding the need for provision of counseling service of the educational media center, it was found that the respondents had the highest need for the pattern of counseling service of the educational media; (5) regarding the regulations on checking out of the instructional media of the educational media center, it was found that the respondents had the highest need for regulations on how to reserve and check out the instructional media; (6) regarding the need for the standards of media and facilities procurement of the educational media center, it was found that the respondents had the highest need for the procurement of instructional media and facilities; (7) regarding the need for connection with the educational media center network, it was found that the respondents had the highest need for the necessity for connecting with other educational media centers; and (8) regarding the need for solving problems and obstacles of the teachers, it was found that the respondents had the highest need for advices on how to solve problems and obstacles of production and acquisition of instructional media.

Keywords: Needs, Educational media center, Education expansion school

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้สำเร็จได้เนื่องจาก ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ ประธานที่ปรึกษางานวิจัยค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และติดตามการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้อย่างใกล้ชิดเสมอมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุพร สุนทรนนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. น้าอ้อย มิตรกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรถจน์ บัณฑิตย์ ให้ความกรุณาในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้คำปรึกษา ชี้แนะ จนทำให้งานวิจัยสำเร็จด้วยดี

ขอขอบพระคุณครูสอนสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย

ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่าน ทั้งคณาจารย์ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและครอบครัวอันมีคุณค่ายิ่ง ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ พร้อมทั้งให้กำลังใจในการทำวิจัยตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการทำวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมเป็นเครื่องบูชาพระคุณ แต่บิดามารดาผู้มีพระคุณและคณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทุกท่าน

จิรภรณ์ ศรีสุวรรณ

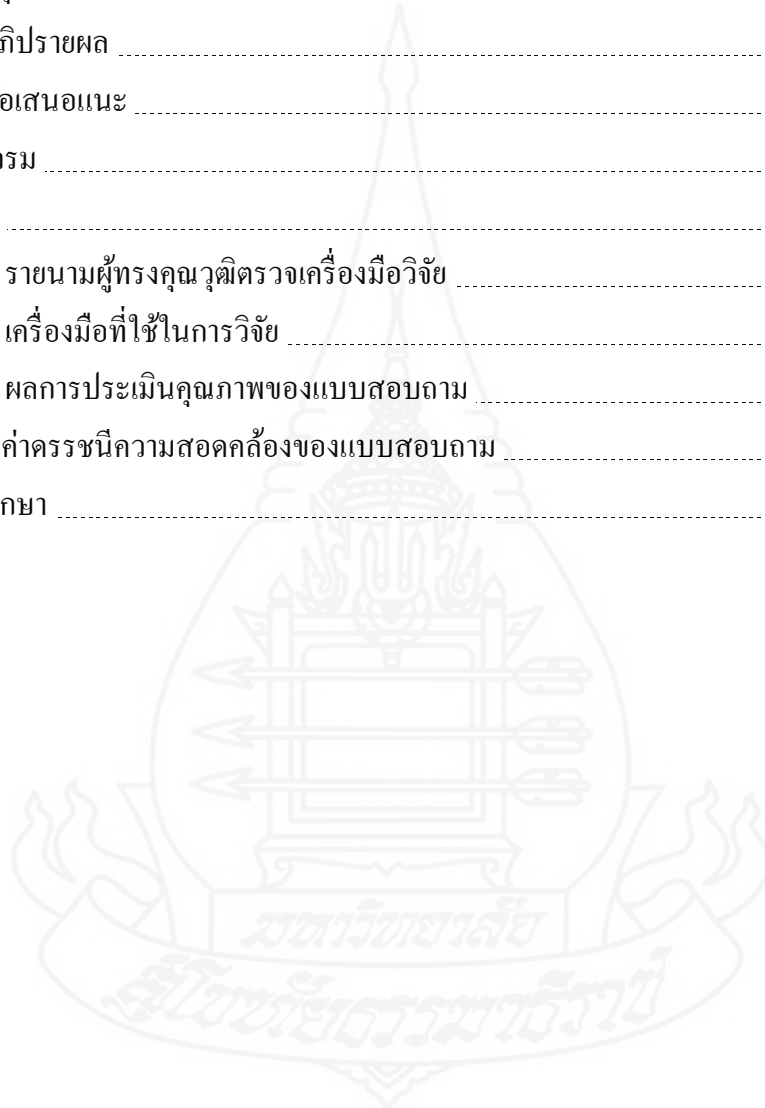
กรกฎาคม 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	10
ขอบเขตการวิจัย	10
นิยามศัพท์เฉพาะ	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	14
สื่อการศึกษา	14
ศูนย์สื่อการศึกษา	36
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	54
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	58
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	65
ประชากร	65
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล	70
การวิเคราะห์ข้อมูล	71
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	73
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	73
ตอนที่ 2 ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1	77
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของ ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่ประถมศึกษา สุราษฎร์ธานีเขต 1	104

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	106
สรุปการวิจัย	106
อภิปรายผล	109
ข้อเสนอแนะ	111
บรรณานุกรม	112
ภาคผนวก	118
ก ราชานามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย	119
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	121
ค ผลการประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม	134
ง ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม	137
ประวัติผู้ศึกษา	147

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 73
ตารางที่ 4.2	ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่ ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 โดยภาพรวม 77
ตารางที่ 4.3	ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาส ต่อประเภทสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา 78
ตารางที่ 4.4	ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาส เกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ของศูนย์สื่อการศึกษา 79
ตารางที่ 4.5	ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาส เกี่ยวกับประเภทสื่อโสตทัศนของศูนย์สื่อการศึกษา 80
ตารางที่ 4.6	ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาส เกี่ยวกับสื่อการศึกษาประเภทมวลชนของศูนย์สื่อการศึกษา 80
ตารางที่ 4.7	ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาส เกี่ยวกับสื่อการศึกษาประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ของศูนย์สื่อการศึกษา 81
ตารางที่ 4.8	ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาส เกี่ยวกับสื่อการศึกษาประเภทชุดการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา 81
ตารางที่ 4.9	ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาส เกี่ยวกับเครื่องมือ/อุปกรณ์สื่อโสตทัศนของศูนย์สื่อการศึกษา 82
ตารางที่ 4.10	ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาส ด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา 83
ตารางที่ 4.11	ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาส ต่อการบริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนของ ศูนย์สื่อการศึกษา 83
ตารางที่ 4.12	ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาส เกี่ยวกับการให้บริการการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ 84
ตารางที่ 4.13	ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาส เกี่ยวกับการให้บริการการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของศูนย์สื่อการศึกษา 84

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.14 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส เกี่ยวกับการผลิตสื่อการศึกษาประเภทชุดการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา	85
ตารางที่ 4.15 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส เกี่ยวกับการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา	85
ตารางที่ 4.16 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส เกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อการสอนของ ศูนย์สื่อการศึกษา	86
ตารางที่ 4.17 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส เกี่ยวกับการฝึกอบรมการใช้สื่อการสอนสื่อการศึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา	87
ตารางที่ 4.18 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส เกี่ยวกับการให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้ รายบุคคลสอน	87
ตารางที่ 4.19 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส เกี่ยวกับการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา	88
ตารางที่ 4.20 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส เกี่ยวกับการให้บริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน เพื่อการเรียนการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา	89
ตารางที่ 4.21 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส เกี่ยวกับรูปแบบของการให้คำแนะนำและปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา	90
ตารางที่ 4.22 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส เกี่ยวกับลักษณะการให้คำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา	90
ตารางที่ 4.23 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส เกี่ยวกับระเบียบการยืมสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา	91
ตารางที่ 4.24 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส เกี่ยวกับจำนวนสื่อที่ยืมของศูนย์สื่อการศึกษา	92
ตารางที่ 4.25 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส เกี่ยวกับช่วงเวลาการเปิดให้บริการ	92

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.26 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส เกี่ยวกับวิธีการยืม/การจองสื่อการสอน	93
ตารางที่ 4.27 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับกำหนดการยืม-คืน เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ใช้กับสื่อ	93
ตารางที่ 4.28 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส ด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา	94
ตารางที่ 4.29 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส เกี่ยวกับกำหนดระยะเวลาการจัดหาสื่อการสอนใหม่เข้ามาให้บริการ	95
ตารางที่ 4.30 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสจัดหาสื่อการสอนและ สิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา	95
ตารางที่ 4.31 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับ การจัดเตรียมห้องที่ควรมีในศูนย์ สื่อการศึกษาสถานที่ เพื่ออำนวยความสะดวก	96
ตารางที่ 4.32 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับ การเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆที่ควรมีในศูนย์สื่อการศึกษา	97
ตารางที่ 4.33 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับ กำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกที่ชัดเจนที่ควรมีในศูนย์สื่อการศึกษา	97
ตารางที่ 4.34 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับ กำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกที่ชัดเจนที่ควรมีในศูนย์สื่อการศึกษา	98
ตารางที่ 4.35 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับ ความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา	99
ตารางที่ 4.36 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับ การเชื่อมโยงศูนย์สื่อการศึกษาอื่น ๆ	99
ตารางที่ 4.37 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับ ลักษณะของการเชื่อมโยงศูนย์สื่อการศึกษา	100
ตารางที่ 4.38 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับ การความต้องการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของครูผู้สอน	100

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 4.39	ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับ ปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอน	101
ตารางที่ 4.40	ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับ ปัญหาและอุปสรรคด้านการเลือกและการใช้สื่อการสอน	102
ตารางที่ 4.41	ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับ ปัญหาและอุปสรรคด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมในศูนย์สื่อการศึกษา	102
ตารางที่ 4.42	ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับ ปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและจัดหาสื่อการสอน	103

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 9 เป็นหมวดโดยตรงที่ว่าด้วยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ประกอบด้วยมาตรา 63 ถึง มาตรา 69 มีสาระสำคัญคือ ประการแรก รัฐต้องจัดโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ช่องทางและสื่อโทรคมนาคมเพื่อการศึกษา ประการที่สอง รัฐต้องจัดให้มีโครงสร้างและหน่วยงานเฉพาะ เพื่อรับผิดชอบด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ประการที่สาม รัฐต้องส่งเสริมบุคลากรทางการศึกษาตลอดทั้งประชาชนให้มีขีดความสามารถในการผลิต และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในยุคสังคมข่าวสารในการแสวงหาความรู้และการศึกษาตลอดชีวิต

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) กล่าวว่า สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ใน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพในที่สาระที่ ๒ การออกแบบและเทคโนโลยี มาตรฐาน ง ๒.๑ เข้าใจเทคโนโลยีและกระบวนการเทคโนโลยี ออกแบบและสร้างสิ่งของเครื่องใช้ หรือวิธีการ ตามกระบวนการเทคโนโลยีอย่างมีความคิดสร้างสรรค์เลือกใช้เทคโนโลยีในทางสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการจัดการเทคโนโลยีที่ยั่งยืนสาระที่ ๓ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาตรฐาน ง ๓.๑ เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลการเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงาน และอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล และมีคุณธรรมสาระที่ ๔ การอาชีพมาตรฐาน ง ๔.๑ เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทางในงานอาชีพใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า เทคโนโลยีมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น และช่วยแบ่งเบาภาระผู้สอนอีกทางการใช้สื่อทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาต่างๆ ยังมีการให้บริการยังไม่ทั่วถึง และเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ

1.1 สภาพที่พึงประสงค์

1.1.1 สภาพที่พึงประสงค์ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รัฐต้องส่งเสริมบุคลากรทางการศึกษาตลอดทั้งประชาชนให้มีขีดความสามารถในการผลิต และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในยุคสังคมข่าวสารในการแสวงหาความรู้และการศึกษาตลอดชีวิต เนื่องจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติงานมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ นอกจากใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัยแล้วยังถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอีกด้วย รัฐบาลได้มีนโยบายด้านการศึกษาคือ "ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง" ซึ่งในการพัฒนาการศึกษาจะเน้นปรัชญาความเท่าเทียม และการนำ เทคโนโลยีมาใช้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพสำหรับเยาวชนทุกคนทุกพื้นที่ และจัดการอุดมศึกษาโดย "ปั้นนักศึกษาไทยให้เป็นมืออาชีพ" เพื่อแสดงให้เห็นทิศทางและความมุ่งมั่นในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศในเรื่อง ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน และการเรียนรู้อย่างจริงจัง รวมทั้งการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงอย่างกว้างขวางโดยการเชื่อมต่อเครือข่ายระบบอินเทอร์เน็ตใน โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และห้องสมุดต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ครู นักเรียนและบุคคลทั่วไปได้หาความรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์ ในการค้นคว้าเพียงแคंपลายนนิ้วก็สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ที่มีข้อมูลมหาศาล ได้อย่างรวดเร็วและทันสมัย นอกจากนี้ผลดีของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือรับส่งข่าวสาร เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่แล้ว ผู้เรียนยังสามารถหาความรู้ได้ด้วยตนเองด้วย การสืบค้นข้อมูลจากห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (e-Library) และสามารถสื่อสารตอบโต้ระหว่างนักเรียนกับครูหรือระหว่างนักเรียนด้วยกันเองด้วยไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Mail) ระบบกระดานสนทนา (Webboard) หรือแม้กระทั่ง เครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่ได้รับความนิยมสูงมากในปัจจุบัน

1.1.2 สภาพที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษา กล่าวคือ การศึกษาเป็นกระบวนการที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาทุกแห่งมีหน้าที่ที่ต้องดำเนินการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งต้องมีการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีการนำสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 25 กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ มาตรา 64 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อ

การศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม และตามมาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านการผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542)

เมื่อพิจารณาการเรียนการสอนในปัจจุบันนั้น ปัญหาอย่างหนึ่งในการสอนก็คือ แนวทางการตัดสินใจจัดดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขึ้นตามจุดมุ่งหมายซึ่งการสอนโดยทั่วไป ครูมักมีบทบาทในการจัดประสบการณ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเนื้อหาสาระหรือทักษะและมีบทบาทในการจัดประสบการณ์เพื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนแต่ละคนด้วยว่า ผู้เรียนมีความต้องการอย่างไร ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญมาก ทั้งนี้เพื่อสร้างบรรยากาศและแรงจูงใจของผู้เรียนให้เกิดความอยากเรียนรู้และเพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้ของผู้เรียนได้ตามจุดมุ่งหมาย สภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ทั้งหมดที่จัดขึ้นมาเพื่อการเรียนการสอนนั้น ก็คือ การเรียนการสอนนั่นเอง การเรียนการสอนระดับประถมศึกษา ผู้เรียนจะมีลักษณะแตกต่างจากวัยอนุบาลมีการรับรู้เรื่องต่าง ๆ มากขึ้น สนใจสัญลักษณ์ รับรู้ข้อเท็จจริงของสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีสมาธิจดจ่อกับเรื่องต่าง ๆ ยาวมากขึ้น ต้องการการยอมรับจากคนรอบข้าง โดยเฉพาะเพื่อน กิจกรรมการเรียนการสอนของฝ่ายประถม-มัธยมต้นจึงเน้นเรื่องของการทำกิจกรรมกลุ่มที่มากขึ้น การเรียนการสอนที่เป็นศาสตร์วิชาต่างๆ อย่างชัดเจน ทั้งภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เรื่องการเชื่อมโยงความคิด ความรู้ ในสิ่งที่ตนเองเรียนกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการสรุปองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการนำไปใช้นั้นออกมาเป็นความรู้ของตนเอง ควบคุมไปกับวิชาชีพที่เน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความถนัดของตนเองผ่านการทำกิจกรรมทั้งในวิชาดนตรีและการเคลื่อนไหว ศิลปะ พลศึกษา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ ลูกเสือ ยุวกาชาด ยุวเกษตรกร โครงการเศรษฐกิจพอเพียง ฯลฯ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานการใช้กระบวนการเรียนรู้ตามหลักพัฒนาการทางสมอง (Brain Based Learning) และพหุปัญญา (Multiple Intelligence) ทักษะชีวิตและการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเป็นหลักอันจะนำไปสู่การเห็นคุณค่าของศาสตร์วิชาต่างๆ ที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนต่อไป

1.1.3 สภาพที่พึงประสงค์ด้านแหล่งบริการสื่อการสอน จากพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รัฐต้องจัดให้มีโครงสร้างและหน่วยงานเฉพาะ เพื่อรับผิดชอบด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การดำเนินการและการจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนการสอนในสถานศึกษาของประเทศไทย ส่วนใหญ่จะดำเนินการเพื่อให้ได้ชื่อว่าเป็น โรงเรียนที่สมบูรณ์แบบ มีศูนย์สื่อการเรียน

การสอนให้บริการครูและนักเรียน โดยไม่ได้คำนึงถึงบทบาทของศูนย์สื่อการสอนที่แท้จริง เมอร์ริล และ ดรอบ (Merrill and Drob, 1977) ได้ให้ความหมายของศูนย์สื่อการสอนว่าเป็นองค์กรที่ทำกิจกรรมที่ประกอบด้วยผู้นำ คณะทำงาน และสถานที่เก็บอุปกรณ์ อีกส่วนหนึ่งคือพื้นที่ในการผลิต การจัดหา การนำเสนอของวัสดุการสอน การจัดหาเพื่อพัฒนา และการวางแผนให้บริการซึ่งสัมพันธ์กับหลักสูตรและการสอน ปรัชญาพื้นฐานของการจัดองค์การและการจัดการของศูนย์สื่อการเรียนการสอนคือประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดเพื่อการเรียนรู้ สามารถควบคุม ประสิทธิภาพให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงค่าใช้จ่าย การให้บริการ การให้คำปรึกษาอย่างมืออาชีพ บนกระบวนการที่ได้มาตรฐาน เป็นองค์กรที่เป็นศูนย์กลางและจัดการระบบควบคุมทั้งหมดเพื่อการเรียนรู้ แวง (Wang, 1994) กล่าวอีกลักษณะหนึ่งว่า ศูนย์สื่อการเรียนการสอนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดองค์การเพื่อการเรียนรู้ (Learning Organization) เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการคือ ห้องสมุด การให้บริการสื่อ ช่องว่างของการเรียนแบบเดิม และการพัฒนาการเรียนการสอน ศูนย์สื่อการสอนในแนวคิดเดิมจึงเป็นการนำห้องสมุดที่เป็นแหล่งความรู้ โดยนำสื่อเข้ามาช่วยเพื่อลดช่องว่างของการศึกษาที่มีอยู่เดิมเป็นการช่วยพัฒนาการเรียนการสอน ปีเตอร์สัน (Peterson, 1974) การจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนการสอน (Learning Resource Center) ต้องคำนึงถึงหลัก ความเป็นแหล่งที่รวมของการได้มาซึ่งความรู้ที่ผู้เรียนต้องการ เป็นศูนย์ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Students Center) เรียนรู้ผ่านสื่อ (Media) และทรัพยากรต่าง ๆ (Resource) ที่ได้จัดไว้ ศูนย์สื่อการเรียนการสอนมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามลักษณะการแบ่งของแต่ละหน่วยงาน ความสำคัญของแต่ละศูนย์ และหน้าที่เฉพาะที่ได้รับมอบหมาย ลักษณะของศูนย์สื่อการเรียนการสอนจึงแตกต่างกันไป เช่น ศูนย์สื่อเพื่อการผลิตและเผยแพร่ (Production and Distribution) ศูนย์สื่อเพื่อให้บริการและสนับสนุนการเรียนการสอน (Service and Support) ศูนย์สื่อครบวงจร และศูนย์สื่อเฉพาะ เป็นต้น

สรุปได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญในทางการศึกษาเป็นอย่างมาก ทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ศูนย์สื่อการศึกษาเป็นสถานที่ที่ครูอาจารย์ และผู้เรียนสามารถเข้าใช้บริการ ศึกษาหาความรู้ค้นคว้าด้วยตนเอง อีกทั้งเป็นแหล่งความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง กระบวนการเรียนการสอน ศูนย์การศึกษาเป็นหน่วยงานที่ให้ความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางเหมาะสมสำหรับเป็นแหล่งหาความรู้สำหรับครูและนักเรียน/นักศึกษา ผู้สนใจสามารถเข้าไปศึกษาในลักษณะการอ่าน การฟัง การดู และการปฏิบัติ จะเห็นได้ว่าศูนย์การศึกษาเป็นสถานที่อันทรงคุณค่าต่อกระบวนการเรียนเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งผลให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคตต่อไป

1.2 สภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน

สภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันด้านทรัพยากรมนุษย์ปัจจุบันประเทศไทยมีการนำเทคโนโลยีสื่อการสอนมาประยุกต์ใช้ในการด้านการศึกษา โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งเทคโนโลยีสื่อการสอนจะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์และความสามารถในการเรียนการสอนได้ (สันติ วิจิตรขณาลัญญ์ 2546: 41) การนำเทคโนโลยีสื่อการสอนมาใช้ในการเรียนการสอนของครูในปัจจุบัน เป็นการดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา (e-Education) ของรัฐบาล โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ในทุกระดับของประเทศที่มียุทธศาสตร์หลักคือ การใช้เทคโนโลยีสื่อการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน การใช้เทคโนโลยีสื่อการสอนเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการและการบริการทางการศึกษา การพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีการสอนเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการและการบริการทางการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเร่งรัดให้มีการผลิตและพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาสู่การเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ตลอดจนการนำไปสู่สังคมของการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) (มนตรี ดวงจิโน 2546: 286-288) ในส่วนของโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 ครูผู้สอนยังคงขาดการอบรมให้ความรู้ในทักษะการใช้ การผลิตสื่อการสอนเท่าที่ควรรวมถึงการกำกับดูแล ติดตาม บำรุงรักษา ซ่อมแซมสื่อการสอนและบุคลากรที่มีทักษะและความรู้เกี่ยวกับศูนย์สื่อการศึกษาโดยเฉพาะ

สภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันด้านการจัดการศึกษาสาเหตุของการปฏิรูปการศึกษาของไทยที่ไม่ประสบความสำเร็จทั้งที่ทุ่มงบประมาณจำนวนมากเพื่อจัดการศึกษา หากเทียบกับบางประเทศ เป็นการมองที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นลำดับแรก เพราะระบบการศึกษาของไทยยังไม่สามารถทำให้เด็กคิดเป็นแก้ปัญหาได้ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเด็กไทยต้องพัฒนาที่ครูเป็นลำดับแรก การเห็นว่าอุปสรรคของการปฏิรูปการศึกษาอยู่ที่ครูทำให้ภาครัฐเร่งระดมทั้งงบประมาณ สรรพกำลังจำนวนมาก เพื่อพัฒนาคุณภาพครู ทั้งการประชุม ระดมสมอง การอบรมต่างๆ โดยมอบหมายให้สถาบันการศึกษาชั้นนำของประเทศจัดอบรมทฤษฎีความรู้ต่างๆ ให้เหมาะสมกับการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังอบรมครูบางส่วนในโครงการอิเทรนนิง ที่ครูต้องอบรมผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งทำให้ครูเกิดความวิตกกังวลในโครงการนี้ และส่งผลให้การพัฒนาครูไม่ได้ผลลัพธ์เท่ากับงบประมาณที่ได้ลงทุนไปใน ในส่วนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 ครูไม่มีเวลาในการผลิตสื่อการ

สอนโรงเรียนมีครูน้อยมีชั่วโมงสอนมากและไม่มีสื่อที่ทันสมัยเพียงพอเนื่องจากขาดงบประมาณในการสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่รับผิดชอบ

สภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันด้านแหล่งบริการสื่อการสอน กล่าวคือ สภาพปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 มีดังต่อไปนี้ (1) ครูขาดความรู้และทักษะในการใช้และการผลิตสื่อการสอน เนื่องจากครูส่วนใหญ่ยังขาดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้และการผลิตสื่อการสอน ขาดการศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลเพราะไม่มีเวลา (2) ครูขาดความมั่นใจในการใช้สื่อการสอน เพราะตัวครูค่อนข้างมีความวิตกกังวลกับการใช้สื่อการสอน เนื่องจากขาดทักษะความชำนาญ (3) สื่อการสอนมีไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ของครู เนื่องจากมีงบประมาณน้อยในการจัดซื้อจัดหา (4) ขาดเวลาและบุคลากรในการผลิตสื่อ เนื่องจากส่วนใหญ่ที่สถานศึกษาเป็นบุคลากรครูซึ่งมีภาระหน้าที่ในการสอนรวมถึงภาระงานที่ได้รับมอบหมายนอกเหนือจากงานสอน ทำให้ไม่มีเวลาในการผลิตสื่อ และยังขาดบุคลากรที่ทำงานด้านนี้โดยเฉพาะ (5) ขาดแผนการพัฒนาครูหรือส่งเสริมครูในการพัฒนาความสามารถที่จะนำสื่อการสอนมาช่วยในการสอน เช่น การจัดการฝึกอบรมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องการใช้สื่อการสอนอย่างต่อเนื่อง (6) ขาดนโยบายและการวางแผนปฏิบัติที่ชัดเจนจากภาครัฐ ขาดการจัดทรัพยากรส่งเสริม การจัดหา และขาดการวิจัยนำทางที่ชัดเจน

สรุปได้ว่า สภาพปัญหาในการใช้สื่อการสอนของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ส่วนใหญ่เป็นการขาดความรู้และทักษะในการสร้างและใช้สื่อของครู เนื่องจากไม่มีเวลาในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เช่น การเข้าฝึกอบรม การสัมมนา หรือการพัฒนาอื่น ๆ เป็นต้น

1.3 สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กล่าวคือปัจจุบันสภาพการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระต่างๆของครูและนักเรียนใน โรงเรียนขยายโอกาส พบว่า การเรียนการสอนส่วนใหญ่ เป็นการเรียนแต่ด้านเนื้อหาสาระและทฤษฎีโดยครูผู้สอนไม่มีความรู้ในการใช้สื่อและผลิตสื่อ สื่อการเรียนการสอนไม่ทันสมัยขาดแรงจูงใจ ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ในระดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถใช้กระบวนการทางในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างจริงจัง เพราะครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอน และ อุปกรณ์/เครื่องมือที่ทันสมัย

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นด้านการจัดการศึกษาเนื่องจากสื่อการสอนในกลุ่มสาระวิชาต่างๆภายในโรงเรียน เป็นสื่อการสอนที่ไม่ค่อยหลากหลายและทันสมัย เช่น ดาราเรียน คู่มือ

หลักสูตร และคู่มือนักเรียน แผนภูมิ แผนที่ แผนภาพ และ ภาพชุด ซึ่งสื่อการสอนเหล่านี้จะถูกเก็บรวบรวมไว้ภายในห้องสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนที่มีเพียงห้องเดียวบางโรงเรียนมีขนาดเล็ก และคับแคบ ซึ่งเป็นห้องที่รวบรวมสื่อการเรียนการสอนของทุกวิชา และทุกชั้นเรียน บางโรงเรียนมีการเก็บสื่อการเรียนการสอนรวมในห้องเดียวกันกับห้องสมุด จึงมีส่วนทำให้สื่อมีจำนวนน้อยลงตามขนาดและจำนวนของห้องที่เก็บรวบรวม สื่อการเรียนการสอน

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นด้านแหล่งบริการสื่อการสอนจะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆ เป็นห้องที่มีขนาดเล็ก นักเรียนสามารถเข้าไปใช้ได้ครั้งละประมาณ 20 คน ทำให้ขณะทำการเรียนการสอน การลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ นักเรียนจะต้องใช้สถานที่อื่นแทนในกรณีที่มีนักเรียนมากพอสมควร เพื่อที่จะได้ทำกิจกรรมได้สะดวกขึ้น ในเวลาที่จำกัด เนื่องจากเวลาในแต่ละคาบเรียนมีจำนวนจำกัด ประมาณ 40 นาที ต่อ 1 คาบเรียนจึงทำให้การทำกิจกรรมมีเวลาไม่พอ จึงทำให้ผู้เรียนบางคนไม่ค่อยเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนเพราะขาดความต่อเนื่องของเนื้อหาที่เรียน ภายในห้อง มีเครื่องมือ/อุปกรณ์บางอย่าง จำนวนน้อยทำให้อุปกรณ์บางอย่าง 1 ชิ้นต้องใช้กับผู้เรียนหลายคน เครื่องมืออุปกรณ์บางชนิดชำรุดเสียหาย ขาดการบำรุง และซ่อมแซมภายในห้องยังขาดเจ้าหน้าที่ ผู้เชี่ยวชาญ ที่จะคอยช่วยให้คำแนะนำและคำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้ห้องนั้นๆ เนื่องจากครูผู้สอน บางท่านไม่ได้จบการศึกษาทางด้านศูนย์สื่อการศึกษาโดยตรง จึงทำให้ขาดทักษะ และความเชี่ยวชาญในการใช้สื่อการสอนต่างๆ จึงอาจส่งผลให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพลดลง

สรุปได้ว่าสภาพปัญหาในการใช้สื่อการสอนของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ส่วนใหญ่เป็นการขาดความรู้และทักษะในการสร้างและใช้สื่อของครู เนื่องจากไม่มีเวลาในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เช่น การเข้าฝึกอบรม การสัมมนา หรือการพัฒนาอื่น ๆ เป็นต้น

1.4 ความพยายามในการแก้ปัญหา

จากสภาพปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ได้มีความพยายามในการแก้ปัญหาข้างต้น โดยเร่งดำเนินการแก้ปัญหา เพื่อให้การใช้สื่อการสอนของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพทั้งผู้สอน ผู้เรียน ตลอดจนสถาบันการศึกษา ซึ่งความพยายามหรือแนวทางในการแก้ปัญหามีดังนี้

1.4.1 ให้ครูได้เข้ารับการฝึกอบรมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ รวมถึงการเพิ่มพูนทักษะเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน เพื่อให้ครูมีการใช้สื่อหรือผลิตสื่อได้ดียิ่งขึ้น

1.4.2 ส่งครูไปศึกษาดูงานในโรงเรียนที่มีศูนย์สื่อการศึกษา ซึ่งจะเป็นแรงกระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดกำลังใจ

1.4.3 จัดวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ด้านการผลิต การบริการ การใช้ และการติดตามผล ตลอดจนร่วมแก้ไขปัญหากับทางโรงเรียน

1.4.4 ประสานงานกับทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ในการสนับสนุนช่วยเหลือด้านต่างๆ ได้แก่จัดหาสื่อการสอน จากศูนย์สื่อการศึกษาโรงเรียนในเครือข่ายบริเวณใกล้เคียง จัดอบรมการผลิตสื่อให้แก่ครูในสังกัดเป็นต้น

1.4.5 บริการข่าวสารด้านสื่อแก่โรงเรียนในกลุ่ม

1.4.6 ประสานงานกับสถาบันการศึกษาอื่นๆ เพื่อช่วยเหลือ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน

นอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาดังนี้ โดยศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการผลิต และการใช้สื่อของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1 ที่พบว่า มีปัญหามากที่สุดคือ ขาดผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอน ครูไม่มีเวลาผลิตสื่อการสอนเพราะมีชั่วโมงสอนมาก ยังขาดงบประมาณในด้านการจัดหาและผลิตสื่อการสอน และได้มีการศึกษาปัญหาและความต้องการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า โรงเรียนขนาดกลางและเล็กมีปัญหาในด้านการขาดเครื่องอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการสอน แต่โรงเรียนขนาดใหญ่ไม่มีปัญหา ซึ่งความพยายามและแนวทางการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาจะประสบความสำเร็จลุล่วงได้นั้นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1 ครู นักเรียน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

สำหรับงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวข้องกับศูนย์สื่อการศึกษา ที่มีผู้วิจัยได้ไปศึกษาค้นคว้ามาพบว่า เฉลิมศรี มูลโพธิ์ (2541) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการผลิตและการใช้สื่อการศึกษา และความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มที่ 4 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้บริหารต้องการให้ศูนย์สื่อการศึกษาเป็นศูนย์รวมสรรพวิทยากรทุกรูปแบบที่รวมงานห้องสมุดและงานโสตทัศนศึกษาเข้าไว้ด้วยกัน มีบริการอื่นๆ มีเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ มีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ ส่วนครูอาจารย์ต้องการให้ศูนย์สื่อการศึกษาจัดฝึกอบรมการผลิตและการใช้สื่อการศึกษา ให้บริการแนะนำแหล่งที่สามารถยืมสื่อได้ งานวิจัยของ ปิยะดา ทองประสิทธิ์ (2551: 6) ได้ศึกษาความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ได้ศึกษาความ

ต้องการประเภทของ สื่อการสอน ผลการวิจัยพบว่า ควรเน้นจัดหาสื่อเสียง การบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษาควรเน้นการให้บริการให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน การให้บริการ วิชาการของศูนย์สื่อการสอนควรเน้นการจัดฝึกอบรมการใช้งานสื่อการสอนการ ให้บริการคำแนะนำ ปรึกษาควรเน้นการใช้สื่อการศึกษาเพื่อการเรียนการสอน ระเบียบการยืม สื่อการศึกษาควรเน้นการ ชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการยืม/จองสื่อการศึกษา มาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่ง อำนวยความสะดวกควรกำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกสื่อการสอนที่ชัดเจนการเชื่อมโยงเครือข่าย ศูนย์สื่อการศึกษาควรมีการกำหนดรูปแบบและวิธีการเชื่อมโยงที่ชัดเจนการแก้ปัญหาและอุปสรรค ควรหาทางแก้ปัญหา และอุปสรรคด้านการใช้การสอนสำหรับการเรียนการสอน

1.5 แนวทางที่ผู้วิจัยจะดำเนินการแก้ปัญหา

กล่าวคือ จากสถิติผู้เข้ารับการอบรมการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน และการ ส่งผล งานของครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เข้าประกวด พบว่า มี จำนวน เพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่า ครูเห็นความสำคัญของการใช้สื่อการศึกษา เพิ่มขึ้น แต่ยังขาดหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางเกี่ยวกับสื่อการศึกษา นอกจากนั้นจากสภาพ ปัจจุบันและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้ทำวิจัยต้องการศึกษา เกี่ยวกับความต้องการศูนย์ สื่อการศึกษา ซึ่งทำหน้าที่เป็นแหล่งกลาง จัดเก็บ และให้บริการสื่อการศึกษาของครูในด้าน (1) ความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา (2) ความต้องการด้านการบริการ การผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา (3) ความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์ สื่อการศึกษา (4) ความต้องการด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา (5) ความ ต้องการด้านการระเบียบการยืมสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา (6) ความต้องการด้านมาตรฐาน การจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา (7) ความต้องการด้านการเชื่อมโยง เครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา (8) ความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของครูสังกัด โรงเรียน ขยายโอกาสทาง

ด้วยสภาพปัญหาและแนวทางที่จะดำเนินการแก้ไขดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะ ศึกษาและหาแนวทางส่งเสริมเทคโนโลยีที่ใช้ในสื่อการสอนดำเนินงานตามภารกิจของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ให้ลุล่วงและประสบ ผลสำเร็จเป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาจังหวัดและประเทศต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

2.2.1 เพื่อศึกษาความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา สังกัด โรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

2.2.2 เพื่อศึกษาความต้องการด้านการบริการการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา สังกัด โรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

2.2.3 เพื่อศึกษาความต้องการด้านให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา สังกัด โรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

2.2.4 เพื่อศึกษาความต้องการด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา สังกัด โรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1

2.2.5 เพื่อศึกษาความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา สังกัด โรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

2.2.6 เพื่อศึกษาความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา สังกัด โรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

2.2.7 เพื่อศึกษาความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา สังกัด โรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

2.2.8 เพื่อศึกษาความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสทางเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

3.2 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส ในปีการศึกษา 2554 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 27 โรงเรียน จำนวนครู 511 คน

3.3 ขอบข่ายเนื้อหาสาระในการวิจัย ขอบข่ายการศึกษาความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา ในครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยโดยใช้แนวคิดในการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษาซึ่งได้มาจากการศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครอบคลุม (1) ความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษาศูนย์ สื่อการศึกษา (2) ความต้องการด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา (3) ความ ต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา (4) ความต้องการด้านการบริการให้ คำแนะนำบริการปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา (5) ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน ศูนย์สื่อการศึกษา (6) ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์ สื่อการศึกษา (7) ความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา และ (8) ความต้องการ ด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของครูผู้สอน

3.4 เครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของ ครูเกี่ยวกับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

3.5 ระยะเวลาในการวิจัย

เดือนตุลาคม 2555 ถึง เดือนกรกฎาคม 2556

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 ศูนย์สื่อการศึกษา หมายถึง สถานที่เพื่อให้บริการด้านโสตทัศนวัสดุ โสตทัศนอุปกรณ์ เทคโนโลยีนวัตกรรมการศึกษาต่างๆ โดยมีสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ มี การให้บริการสื่อการสอน การจัดเก็บ บำรุงรักษาซ่อมแซมเครื่องมือสื่อการสอน ซึ่งทำหน้าที่ ให้บริการด้านการผลิต จัดหา การบริการวิชาการ ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับวิธีการผลิตสื่อ การสอน การใช้สื่อการสอนประเภทต่างๆ การเผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น

4.2 ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา หมายถึง ระดับความคิดเห็นของครูสังกัดโรงเรียน ขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ที่มีต่อความต้องการด้านประเภท สื่อการศึกษา ความต้องการด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา ความต้องการ ด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา ความต้องการด้านการบริการให้คำแนะนำบริการ ปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน ความต้องการด้าน มาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา ความต้องการด้านการ เชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา และความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของครูผู้สอน

เพื่อให้บริการกับครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

4.2.1 ความต้องการด้านประเภทสื่อการศึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา หมายถึง ระดับความคิดเห็นของครู โรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ที่มีต่อความต้องการประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทสื่อโสตทัศน ประเภทมวลงาน ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภทชุดการสอน และประเภทเครื่องมือ / อุปกรณ์สื่อโสตทัศน

4.2.2 ความต้องการด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา หมายถึง ระดับความคิดเห็นของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ที่มีต่อความต้องการการบริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน การให้บริการการผลิตสิ่งพิมพ์ ให้บริการการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การให้บริการการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์และการให้บริการการผลิตสื่อการศึกษาประเภทชุดการสอน

4.2.3 ความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา หมายถึง ระดับความคิดเห็นของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ที่มีต่อความต้องการการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสื่อการสอน การฝึกอบรมการใช้สื่อการสอน และการให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้รายบุคคล

4.2.4 ความต้องการด้านการบริการให้คำแนะนำบริการปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา หมายถึง ระดับความคิดเห็นของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ที่มีต่อความต้องการการให้บริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเพื่อการเรียนการสอน รูปแบบของการให้คำแนะนำและปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา และลักษณะของการให้คำแนะนำปรึกษา

4.2.5 ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอนศูนย์สื่อการศึกษา หมายถึง ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ที่มีต่อความต้องการจำนวนสื่อที่ยืม ช่วงเวลาการเปิดให้บริการ วิธีการยืม / จองสื่อการสอน และกำหนดการยืม - คืน

4.2.6 ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา หมายถึง ระดับความคิดเห็นของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 ที่มีต่อความต้องการกำหนดระยะเวลาการจัดหาสื่อการสอนใหม่เข้ามาให้บริการ จัดหาสื่อการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดเตรียมห้องที่ควรมีในศูนย์สื่อการศึกษาสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวก การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ กำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกที่ชัดเจน และกำหนดวิธีการจัดหาสื่อการสอน

4.2.7 ความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา หมายถึง ระดับความคิดเห็นของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1 ที่มีต่อความต้องการความจำเป็นด้านการเชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการศึกษาอื่น ๆ เพื่อให้บริการสื่อการสอน และลักษณะของการเชื่อมโยง

4.2.8 ความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของครูผู้สอน หมายถึง ระดับความคิดเห็นของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ที่มีต่อความต้องการปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอน ปัญหาและอุปสรรคด้านการเลือกและการใช้สื่อการสอน ปัญหาและอุปสรรคด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมในศูนย์สื่อการศึกษา และปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและจัดหาสื่อการสอน

4.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 หมายถึง หน่วยงานที่รับผิดชอบโรงเรียนครอบคลุมพื้นที่ 5 อำเภอ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอดอนสัก อำเภอกะสมุย และอำเภอกะพะงั่น มีโรงเรียนทั้งหมด 128 โรงเรียนโรงเรียนขยายโอกาส 27 โรงเรียน

4.4 ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาส หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนใน ซึ่งรวมทั้งข้าราชการครู พนักงานราชการ และครูอัตราจ้างสอน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยสอนในระดับชั้นอนุบาล - มัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในปีการศึกษา 2554

4.5 โรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 หมายถึง สถานที่จัดการศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ในระดับอนุบาล - มัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยไม่รวมถึงโรงเรียนในสังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ได้ข้อมูลความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา ของครูโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

5.2 เพื่อนำไปใช้ในการวางแผน สนับสนุน และส่งเสริมให้เกิดการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (1) สื่อการศึกษา (2) ศูนย์สื่อการศึกษา (3) โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และ (4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สื่อการศึกษา

สำหรับการศึกษาวรรณกรรมเกี่ยวกับประเด็นสื่อการศึกษาผู้วิจัยได้ศึกษาครอบคลุม

1.1 ความหมายของสื่อ 1.2 ประเภทสื่อการศึกษา 1.3 คุณค่าของสื่อการศึกษา 1.4 หลักการใช้สื่อการศึกษา 1.5 การเลือกใช้สื่อการสอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความหมายสื่อการศึกษา

สำหรับความหมายของสื่อการศึกษาได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของสื่อการศึกษาไว้แตกต่างกันดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523: 112) กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึง วัสดุ (สิ่งเปลือง) อุปกรณ์ (เครื่องมือที่ไม่ผู้ฟังง่าย และวิธีการ (กิจกรรม เกม การทดลอง เป็นต้น) ที่ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถส่งหรือถ่ายทอดความรู้ เจตคติ อารมณ์ ความรู้สึก ความสนใจ ทักษะและค่านิยม และทักษะไปยังผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2533: 80) กล่าวว่า สื่อการศึกษา หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ใช้เป็นตัวกลางในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมาย

คณัย ไชยโยธา (2534: 30) กล่าวว่า สื่อการศึกษา หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกลาง ใช้ในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อทำให้ผู้เรียนและผู้สอนเข้าใจในสิ่งที่ถ่ายทอดซึ่งกันและกันได้ผลดี และทำให้การเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

เชียรศรี วิวิศริ (2535: 25) กล่าวว่า สื่อการศึกษา หมายถึง ตัวกลางหรือสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับการถ่ายทอด

ความรู้ของครูถึงผู้เรียน และทำให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้ หรือ หมายถึง วัสดุอุปกรณ์หรือเทคนิคที่ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนส่งหรือถ่ายทอดความรู้ เจตคติและ ทักษะไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิดานันท์ มลิทอง (2540: 70) กล่าวว่า สื่อการศึกษา หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยนำ ถ่ายทอดข้อมูลความรู้จากผู้สอนหรือจากแหล่งเรียนรู้ไปยังผู้เรียน เป็นสิ่งที่ช่วยอธิบายเนื้อหา บทเรียน ให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น เพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้อง กับ กรมวิชาการ (2546: 38) ได้ให้คำจำกัดความสื่อการศึกษาไว้ดังนี้ สื่อการศึกษา หมายถึง วิธีการ หรือกระบวนการ วัสดุ ของจริง สิ่งต่างๆและธรรมชาติที่อยู่รอบตัว ซึ่งสามารถเป็นเครื่องมือของ การเรียนรู้ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และประสบการณ์เรียนรู้ สามารถนำไปใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ เช่น หนังสือเรียน คู่มือครู ชุดการ เรียนการสอน แบบฝึกหัด

ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2554: 11) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนการทำงาน พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานสื่อการสอนการทำงานพื้นฐานอาชีพและ เทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน เป็นการนำสื่อการสอนประเภทสื่อวัสดุกราฟิก สื่อ โสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อวิธีการ มาใช้จัดการเรียนการสอนการทำงานพื้นฐานอาชีพเกี่ยวกับงาน บ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ และ งานธุรกิจ และใช้จัดการเรียนการสอนงานเทคโนโลยี เกี่ยวกับการออกแบบและเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

โดยสรุป สื่อการศึกษา หมายถึง การนำสิ่งต่างๆทั้งอุปกรณ์ เครื่องมือหรือวิธีการ เทคนิคต่างๆ มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

1.2 ประเภทสื่อการศึกษา

สำหรับประเภทสื่อการศึกษาได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้แบ่งประเภทของ สื่อการศึกษาไว้แตกต่างกันดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523: ม.ป.น) ได้แบ่งสื่อการศึกษาไว้ 3 ประเภท ดังนี้

1. สื่อการศึกษาประเภทวัสดุ หมายถึง สื่อการศึกษาที่เป็นวัสดุสิ้นเปลือง ใช้แล้ว หมดไปหรือผุพังได้ง่าย จำแนกได้ 2 กลุ่มใหญ่ดังนี้

1.1 วัสดุการสอนที่มีผู้จัดทำและจำหน่าย ได้แก่ สิ่งพิมพ์ ภาพชุด แผนภูมิหรือ แผนภาพสไลด์หรือฟิล์มสตริป ภาพยนตร์ เทปโทรทัศน์ เทปเสียงประกอบตำรา ชุดอุปกรณ์และ ชุดการสอน

1.2 วัสดุการสอนที่ครูจัดทำขึ้นหรือหามาเอง ได้แก่ วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น ทำนาฬิกาจากกล่องกระดาษ เป็นต้น

2. สื่อการศึกษาประเภทอุปกรณ์ หมายถึง สื่อประเภทเครื่องมือที่ครูนำมาใช้ในการสอนซึ่งรวมเครื่องมือที่ใช้ประกอบการสอนโดยตรง จำแนกออกเป็น 3 ประเภท

2.1 อุปกรณ์ประเภทเครื่องเสียง ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องรับวิทยุและหูฟัง

2.2 อุปกรณ์ประเภทเครื่องฉาย ได้แก่ เครื่องฉายสไลด์และเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

2.3 อุปกรณ์ที่ไม่เกี่ยวกับการให้เสียงหรือภาพ ได้แก่ กระดานดำ เครื่องมือทดลองต่างๆ

3. สื่อการศึกษาประเภทวิธีการ หมายถึง วิธีการครอบคลุมกิจกรรมทุกอย่างที่ครูและนักเรียนจัดขึ้น ได้แก่ การสาธิต การทดลอง เกม การแสดงบทบาทสมมติ การจำลองสถานการณ์ การฝึกปฏิบัติจริงหลังจากเรียนทฤษฎี ทักษะศึกษา กิจกรรมอิสระ กิจกรรมที่จัดขึ้นตามโครงการ

กฤษมันต์ วัฒนานรงค์ (2536: 40) ได้แบ่งสื่อการศึกษาไว้ดังนี้

1. การแบ่งตามลักษณะการใช้งาน ได้แก่ ประเภทใช้เครื่องฉาย ประเภทไม่ใช้เครื่องฉาย และประเภทเครื่องเสียง

2. การแบ่งตามลักษณะทางกายภาพและแบ่งจากกรวยประสบการณ์ของ Edgar Dele จำแนกไว้ 3 ประเภทดังนี้

2.1 สื่อประเภทวัสดุ (Software) หมายถึง สื่อที่บรรจุสาระหรือความรู้ที่อยู่ในตัว

2.1.1 สื่อวัสดุที่ต้องใช้ร่วมกับอุปกรณ์อื่นจึงสามารถถ่ายทอดสาระหรือความรู้ให้ผู้เรียนได้ เช่น แผ่นเสียง เทปโทรทัศน์ ฟิล์มภาพยนตร์

2.1.2 สื่อวัสดุที่ไม่ต้องใช้ร่วมกับอุปกรณ์อื่น ก็สามารถถ่ายทอด หรือให้ความรู้แก่ผู้เรียน เช่น แผนภูมิ แผนภาพ ลูกโลก หุ่นจำลอง

2.2 สื่อประเภทอุปกรณ์ (Hardware) เป็นสิ่งที่เป็นตัวผ่านให้สาระหรือความรู้ที่บรรจุในทั้งวัสดุ อยู่ในรูปของจริงหรือสถานการณ์จริง ได้ถ่ายทอดออกมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เช่น เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์ และเครื่องเล่นแผ่นเสียง

2.3 สื่อประเภทเทคนิคและวิธีการ (Technique and Methods) เป็นสื่อลักษณะนามธรรม เป็นแนวความคิดหรือกระบวนการจัดระบบ และเงื่อนไขหรือสถานการณ์ในการเรียนรู้

ซึ่งอาจรวมหรือไม่รวมสื่อวัสดุ และอุปกรณ์มาประกอบช่วยให้กระบวนการดำเนินไปได้ด้วยดี เช่น การแสดงละคร ทักษะศึกษา และการสาธิต

3. การจำแนกสื่อการศึกษาตามทรัพยากรการเรียนรู้ สามารถแบ่งได้ 6 แบบดังนี้

3.1 คน (People) ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ เริ่มตั้งแต่ครู และบุคลากรในโรงเรียน ตลอดจนบุคคลในสังคมที่มีความชำนาญในด้านต่างๆ

3.2 วัสดุ (Material) ทั้งที่บรรจุเนื้อหาวิชาการ และเพื่อการบันเทิงสามารถนำมาเป็นแหล่งวิชาการได้ เช่น หนังสือ สไลด์ และเทปโทรทัศน์

3.3 อาคารสถานที่ (Setting) อาจอยู่ในรูปสนามกีฬา ตัวอาคารห้องประชุม และสถานที่สาธารณะที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ทางการศึกษา

3.4 เครื่องมือและเครื่องใช้ (Tools and Equipment) นอกจากเครื่องมือทางโสตทัศนูปกรณ์แล้ว เครื่องใช้สำนักงานและงานอุตสาหกรรมก่อสร้าง เริ่มตั้งแต่เครื่องถ่ายเอกสาร คอมพิวเตอร์ จนถึงก้อน ไขควง และตะปู

3.5 กิจกรรม (Activities) เป็นการจัดขึ้นร่วมกับแหล่งวิชาการอื่นๆ หรือวิธีการเรียนที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ ได้แก่การสอนแบบโปรแกรม ทักษะศึกษา การเล่นเกมและการแสดงละคร

3.6 ทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resources) สิ่งที่มีอยู่และเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ในรูปของปรากฏการณ์ วัตถุ และลักษณะทางภูมิศาสตร์ เป็นแหล่งความรู้ สามารถนำมาใช้เป็นสื่อการศึกษาได้ เช่น ฟ้าร้อง แผ่นดินไหว แร่ต่างๆ หุบเขาและน้ำตก

ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2554: 63) กล่าวคือ สื่อการสอนเทคโนโลยีแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ครอบคลุม (1) สื่อการสอนประเภทวัสดุ (2) สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ (3) สื่อการสอนประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และ (4) สื่อการสอนประเภทวิธีการ ซึ่งการประยุกต์ใช้สื่อการสอนมีลักษณะเกี่ยวกับการเรียนการสอนงานพื้นฐานอาชีพ คือ เน้นการใช้สื่อการสอนที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหา และมีการฝึกปฏิบัติงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สื่อการสอนประเภทวัสดุ สื่อการสอนประเภทวัสดุที่นิยมใช้ในการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี มี 2 ประเภท ประกอบด้วย (1) สื่อการสอนประเภทวัสดุกราฟิก และ (2) สื่อการสอนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ โดยมีรายละเอียดของสื่อการสอนประเภทวัสดุแต่ละประเภทดังนี้

1.1 สื่อการสอนประเภทวัสดุกราฟิก สื่อการสอนประเภทวัสดุกราฟิก

เทคโนโลยีสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยสื่อการสอนประเภทวัสดุกราฟิก จำนวน 4 ประเภท ได้แก่ (1) แผนภูมิ (2) แผนสถิติ (3) การ์ตูน และ (4) ภาพถ่าย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 แผนภูมิ (Charts) ที่นำมาใช้สำหรับการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน สามารถนำมาใช้แสดงขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่นำมาใช้สอนผู้เรียน ทั้งเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่โดยผู้สอน สามารถนำแผนภูมิมานำมาเพื่อแสดงพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ องค์ประกอบของเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

1.1.2 แผนสถิติ (Graph) สำหรับการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน ส่วนมากเป็นการนำวัสดุหลายเส้นที่เน้นการสื่อความหมายในเชิงปริมาณและตัวเลขของเทคโนโลยี แผนสถิติแต่ละเรื่องควรแจ้งที่มาของข้อมูลต่างๆ เพื่อสร้างความเชื่อถือ และเปิดโอกาสให้ศึกษาค้นคว้าต่อไปได้ง่ายขึ้น เนื้อหาของเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับแผนสถิติ ได้แก่ ข้อมูลเชิงปริมาณ การเปรียบเทียบ ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล อาทิ ข้อมูลการใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย เป็นต้น

1.1.3 การ์ตูน (Cartoon) ที่นำมาใช้สำหรับการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐานสามารถใช้ได้ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เนื่องจากกลุ่มผู้เรียนเป็นช่วงวัยเด็กและวัยรุ่นซึ่งมีความชื่นชอบการ์ตูนเหมือนกัน โดยส่วนมากนิยมใช้ได้ ภาพการ์ตูนเพื่อสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน โดยใช้ตัวการ์ตูนเป็นส่วนประกอบของการนำเสนอเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชื่นชอบ และสนใจศึกษาเนื้อหานั้นๆ อาทิ การใช้ภาพการ์ตูนเกี่ยวกับการเล่นเกมคอมพิวเตอร์เพื่อนำเข้าสู่บทเรียนเรื่องคอมพิวเตอร์เบื้องต้น เป็นต้น

1.1.4 ภาพถ่าย (Picture) ภาพถ่ายที่นำมาใช้กับการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐานส่วนมากใช้กับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา เนื่องจากกลุ่มผู้เรียนมีความเข้าใจภาพเหมือนจริงได้ดีกว่าผู้เรียนในระดับประถมศึกษาที่มักใช้ภาพการ์ตูน โดยภาพถ่ายที่นำมาใช้กับการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐานมีทั้งภาพถ่ายสี และภาพถ่ายขาวดำ ส่วนมากใช้เพื่อแสดงภาพรายละเอียดของเทคโนโลยีที่ผู้สอนบรรยายในชั้นเรียนและไม่สามารถนำสื่อของจริงมาแสดงในชั้นเรียนได้ อาทิ การใช้ภาพถ่ายเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้นำเข้าสู่บทเรียนเรื่องเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

1.2 สื่อการสอนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์การนำเสนอสื่อสิ่งพิมพ์มาใช้ในการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐานมีมาอย่างต่อเนื่อง แม้จะมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการนำเสนอเนื้อหาผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ แต่การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ยังมีอยู่ต่อไป ข้อดีของการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในการจัดการเรียนการสอน คือ การประยุกต์ใช้เนื้อหาที่ทันสมัยและเป็นที่ต้องการของประชาชนเข้ากับสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์กับชีวิตประจำวันมากขึ้น ผู้เรียนสามารถพกพาและไม่ต้องอาศัยเทคโนโลยีเพื่อเข้า

คู่เนื้อหาที่อยู่ในสื่อสิ่งพิมพ์โดยสื่อสิ่งพิมพ์ที่นำมาใช้กับการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐานที่เป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนการสอน ได้แก่ ตำราเรียนที่สถานศึกษาเลือกมาให้ศึกษา นอกจากนั้น ผู้สอนสามารถนำเนื้อหาจากสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ มาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน เทคโนโลยี ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และวารสาร เนื่องจากสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และวารสารมีเนื้อหาและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่สามารถนำมาให้ผู้เรียนศึกษาเพื่อเปิดโลกทัศน์ และผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาที่เป็นปัจจุบัน อาทิ การนำเนื้อหาจากนิตยสาร คอมพิวเตอร์มาให้ผู้เรียนศึกษาเรื่อง เทคโนโลยี 4G การฝึกฝนให้ผู้เรียนวิเคราะห์คุณสมบัติของ เครื่องคอมพิวเตอร์แต่ละยี่ห้อ และการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการใช้งาน โปรแกรมภาษา JAVA จากหนังสือที่สอนการใช้งาน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2. สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์การเรียนการสอนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนเทคโนโลยีส่วนมากเรียนในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ และเป็นการเรียนที่เน้นการสาธิตประกอบการฝึกปฏิบัติการใช้เทคโนโลยีของผู้เรียน ดังนั้น การเรียนการสอนต้องอาศัยสื่อการสอนประเภทอุปกรณ์เพื่อให้ผู้สอนนำเสนอเนื้อหาการสอนแก่ผู้เรียนได้จำนวนมาก และช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริงมากขึ้น โดยสื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ที่ใช้จึงเป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเชื่อมต่อกับเครื่องคอมพิวเตอร์ได้เป็นส่วนใหญ่ ส่วนสื่อการสอนประเภทอุปกรณ์อื่นๆ ที่ไม่สามารถเชื่อมต่อกับเครื่องคอมพิวเตอร์ อาทิ เครื่องฉายภาพ ขำมศีรษะ แม้จะมีการใช้ประกอบการเรียนการสอน แต่มีไม่มากนัก ดังนั้นจึงขอแนะนำเสนอ รายละเอียดเฉพาะสื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ที่สถานศึกษาระดับพื้นฐานใช้ในการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยีเป็นหลัก สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ที่นิยมใช้ในการจัดการเรียนการสอน เทคโนโลยี มี 2 ประเภท ประกอบด้วย (1) สื่ออุปกรณ์ประเภทเครื่องฉาย และ (2) สื่ออุปกรณ์ประเภทของจริง โดยมีรายละเอียดแต่ละประเภทดังนี้

2.1 สื่ออุปกรณ์ประเภทเครื่องฉายสำหรับการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน ที่นิยมใช้ในปัจจุบัน มี 2 ประเภท ได้แก่ (1) เครื่องฉายแอลซีดี และ (2) เครื่องฉายภาพ 3 มิติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 เครื่องฉายแอลซีดี (LCD Projector) เป็นโสตทัศนูปกรณ์ระบบการฉายทางตรง (Direct Projection) การใช้เครื่องฉายแอลซีดีสำหรับการเรียนเทคโนโลยีส่วนมากใช้เพื่อการแสดงเนื้อหาจากเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้สอนให้มีขนาดใหญ่ขึ้น โดยเป็นการบรรยายเนื้อหาบทเรียนจากสไลด์คอมพิวเตอร์ การสาธิตขั้นตอนการเขียนโปรแกรมจากหน้าจอกอมพิวเตอร์ของผู้สอนให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม การนำเสนอภาพและสื่อมัลติมีเดียเกี่ยวกับ

เทคโนโลยี และใช้นำเสนอเนื้อหาแทนการเขียนเนื้อหาบนกระดานดำ อาทิ การใช้เครื่องฉายแอลซีดีสำหรับการสาธิตขั้นตอนการใช้งาน โปรแกรม Microsoft Word เป็นต้น

2.1.2 เครื่องฉายภาพ 3 มิติ (Visualizer) สำหรับการเรียนเทคโนโลยี

สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะใช้สำหรับการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นเอกสารประกอบการสอน และเนื้อหาที่ผู้สอนเขียนขึ้นประกอบการบรรยายเพิ่มเติมจากการนำเสนอผ่านสไลด์คอมพิวเตอร์ อาทิ การเขียนสูตร และขั้นตอนการเขียน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การอธิบายโค้ดโปรแกรมภาษาซี เป็นต้น

2.2 สื่ออุปกรณ์ประเภทของจริงการเรียนการสอนเทคโนโลยีเป็นการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะการใช้งาน โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อให้เกิดความชำนาญในการลงมือปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพในอนาคต การเรียนเทคโนโลยีมีลักษณะเฉพาะที่สำคัญ คือ การเรียนรู้ที่เกิดประสิทธิภาพต้องมาจากการศึกษาและลงมือปฏิบัติจากสื่ออุปกรณ์ประเภทของจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการปฏิบัติงานจากสิ่งที่เป็นรูปธรรม และสามารถจับต้องได้ อาทิ การเรียนเรื่อง การประกอบเครื่องคอมพิวเตอร์ หากผู้เรียน ไม่ได้เรียนรู้ และทดลองปฏิบัติจากเครื่องคอมพิวเตอร์จริง ย่อมส่งผลให้การเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และส่งผลถึงความกลัวเทคโนโลยีเนื่องจากกลัวว่าเทคโนโลยีที่ใช้จะเสียหาย สื่ออุปกรณ์ประเภทของจริงจึงมีความสำคัญกับการเรียนเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก โดยสื่ออุปกรณ์ประเภทของจริงที่นำมาใช้ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ ชิ้นส่วนต่างๆ ของเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์พ่วงต่อเครื่องคอมพิวเตอร์ สายสัญญาณประเภทต่างๆ และวัสดุบันทึกข้อมูล การนำสื่ออุปกรณ์ประเภทของจริงมาใช้ในการเรียนการสอนเทคโนโลยีส่วนมากนำมาใช้ประกอบการบรรยาย และการฝึกปฏิบัติ อาทิ การนำเครื่องคอมพิวเตอร์มาให้ผู้เรียนศึกษา และฝึกปฏิบัติการประกอบเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

3. สื่อการสอนประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์การเรียนเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ความทันสมัยและการใช้งานง่ายของโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ราคาของเครื่องคอมพิวเตอร์ถูกลง ส่งผลให้สถานศึกษามีการสนับสนุนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่สามารถใช้งานสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้มากขึ้น โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนเทคโนโลยี เป็นสื่อการสอนที่นิยมใช้ เนื่องจากเนื้อหาสาระมีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ และการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์สามารถแก้ไขปัญหาค่าเรียนที่ไม่เพียงพอ ทำให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติได้ไม่เต็มที่ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเองได้มากขึ้นสื่อการสอนประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่นิยมใช้ในการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี มี 5 ประเภท ประกอบด้วย (1) เว็บไซต์ (2) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (3) บทเรียน

ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (4) โทรทัศน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และ (5) วิทัศน์ตามต้องการ โดยมีรายละเอียดของสื่อการสอนประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์แต่ละประเภทดังนี้

3.1 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทเว็บไซต์สื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทเว็บไซต์ เป็นแหล่งความรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในรูปแบบเว็บไซต์ (Website) และบล็อก (Blog) ให้นำเสนอเนื้อหาด้วยข้อความ ภาพ วิทัศน์ ภาพแอนิเมชัน และสื่อมัลติมีเดีย ผู้สอนสามารถนำเว็บไซต์มาใช้กับการเรียนเทคโนโลยีได้ทั้งการนำเนื้อหาจากเว็บไซต์มาใช้เสริมการเรียนการสอนในชั้นเรียน การนำเว็บไซต์ที่น่าสนใจให้ผู้เรียนใช้เป็นแบบอย่างในการพัฒนาเว็บไซต์ การฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต การมอบหมายให้ผู้เรียนไปศึกษาด้วยตนเองนอกชั้นเรียน และการสอนทดแทนผู้สอนสำหรับสถานศึกษาที่ขาดแคลนผู้สอน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทเว็บไซต์ที่นิยมใช้มีทั้งเว็บไซต์จากหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และบุคคลทั่วไป การนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเรียนเทคโนโลยีมีเนื้อหาค่อนข้างมากและหลากหลาย อาทิ เรื่องการใช้งาน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การเขียนภาษาคอมพิวเตอร์แบบต่างๆ ตัวอย่างเทคโนโลยีสมัยใหม่ กฎหมายและข้อบังคับ ตัวอย่างและเว็บไซต์ที่สวยงาม เป็นต้น ประเด็นที่ควรคำนึงถึงเมื่อนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทเว็บไซต์มาใช้ในการเรียนเทคโนโลยี คือ ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล และเรื่องลิขสิทธิ์ของข้อมูลที่นำมาใช้งานเป็นสำคัญ

3.2 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสำหรับการเรียนเทคโนโลยี ส่วนมากเป็นการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาเป็นรายบุคคลเสริมจากการเรียนในชั้นเรียนปกติ การใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบฝึกปฏิบัติ และแบบสถานการณ์จำลอง เพื่อให้ผู้เรียนทบทวนและทำกิจกรรมด้านทักษะพิสัย และการมอบหมายกิจกรรมให้ผู้เรียนผลิต บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นผลงานประกอบการเรียนในชั้นเรียน โดยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสำหรับการเรียนเทคโนโลยีที่นิยมใช้มี 2 ประเภท คือ (1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทการสอน และ (2) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทฝึกปฏิบัติ ซึ่งบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทั้ง 2 ประเภทนั้น อาจใช้สถานการณ์จำลอง และเกมในการนำเสนอเนื้อหา และสอดแทรกความสนุกสนานให้กับผู้เรียน โดยมีตัวอย่างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทต่างๆ ดังนี้

3.3 บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สำหรับการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐานส่วนมากมีการใช้ 2 ประเภท คือ (1) การใช้นโยบายที่มีผู้นำเสนอผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งความรู้เสริมการสอนในชั้นเรียน และ (2) การใช้นโยบายผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ผู้สอนพัฒนาขึ้นสำหรับการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน สำหรับการนำเสนอเนื้อหาของบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับการเรียนเทคโนโลยีมีทั้ง

แบบการนำเสนอผ่านหน้าจอบราวเซอร์โดยตรง และการนำเสนอผ่านระบบบริหารการเรียน การสอน (Learning Management System) โดยมีตัวอย่างบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับการ เรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

3.4 โทรทัศน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่นำมาใช้กับการเรียนเทคโนโลยี สำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานมี 3 ประเภทรายการ ได้แก่

3.4.1 รายการประเภทให้ความรู้เชิงวิชาการ อาทิ รายการเพื่อการศึกษาของ มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นรายการโทรทัศน์ที่เน้นการสอนเนื้อหาเพื่อทดแทนการ ขาดแคลนครูผู้สอนสำหรับโรงเรียนขยายโอกาส และ โรงเรียนในสถานที่ห่างไกล เนื้อหาสาระของ รายการประเภทนี้จะสอดคล้องกับการเรียนการสอนเทคโนโลยีในแต่ละระดับชั้นโดยตรง เพราะ เป็นการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ อาทิ การสอนเรื่อง การใช้แถบเครื่องมือรูปภาพของโปรแกรม Microsoft Word สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นต้น

3.4.2 รายการประเภทสาระความรู้ เป็นรายการโทรทัศน์ที่ผลิตขึ้นและ นำเสนอผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์ จุดประสงค์เพื่อให้ข้อมูลความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่ การใช้เทคโนโลยีในปัจจุบัน และการแก้ไขปัญหาด้านเทคโนโลยี แนวทางการใช้รายการประเภทนี้ ส่วนมากจะใช้เสริมความรู้ให้กับผู้เรียนนอกชั้นเรียน และใช้เป็นแหล่งความรู้ผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ตประกอบการเรียน เป็นต้น

3.4.3 รายการประเภทข่าว เป็นรายการ และรายงานข่าวช่วงสั้นๆ ความยาว ไม่เกิน 5 นาที เพื่อนำเสนอความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี การใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยี และภัยที่ เกิดจากการใช้เทคโนโลยีที่เกิดขึ้นทั่วโลก การใช้รายการประเภทนี้สำหรับการเรียนเทคโนโลยี สามารถใช้นำเข้าสู่บทเรียน และใช้เป็นเนื้อหาประกอบการสอนของผู้สอน อาทิ การใช้รายการ Weekly C3 ที่นำเสนอเนื้อหาเรื่องปัญหานี้ว่าลึกจากการพิมพ์โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

3.5 วิดีทัศน์ตามต้องการ (Video on Demand) เป็นสื่อสัญญาณภาพที่นำเสนอ เนื้อหาการสอนเทคโนโลยีผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ปัจจุบันมีสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีความรู้ ทางคอมพิวเตอร์นำเสนอเนื้อหาบทเรียนในลักษณะของสัญญาณภาพผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็น จำนวนมาก เว็บไซต์ที่นำเสนอสัญญาณภาพเกี่ยวกับเทคโนโลยี และได้รับความนิยมทั่วโลก คือ เว็บไซต์ www.youtube.com โดยผู้เรียนสามารถสืบค้นเนื้อหาเทคโนโลยีที่ต้องการศึกษาจากคำ สำคัญ อาทิ สืบค้นด้วยคำว่า “เทคโนโลยี” เป็นต้น รายการที่นำเสนอผ่านวิดีโอทัศน์ตามต้องการมี เนื้อหาที่หลากหลาย ทั้งการบรรยายของวิทยากร การสอนในชั้นเรียน โฆษณา และสารคดี โดยมี ตัวอย่างวิดีโอทัศน์ตามต้องการเกี่ยวกับการเรียนเกี่ยวกับเทคโนโลยี ดังนี้

4. สื่อการสอนประเภทวิธีการการเรียนการสอนเทคโนโลยีที่ต้นัน สิ่งที่ต้องพิจารณาและให้ความสำคัญคือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติ และได้เผชิญประสบการณ์จริงมากที่สุด เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อการเรียนเทคโนโลยีในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิธีการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติ และเผชิญประสบการณ์จริง คือ การใช้สื่อกิจกรรม เนื่องจากการใช้กิจกรรมสำหรับการเรียนเทคโนโลยีการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่ทันสมัย ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น สื่อการสอนประเภทวิธีการที่นิยมใช้ในการจัดการเรียนการสอนงานเทคโนโลยี มี 5 ประเภท ประกอบด้วย (1) การจัดนิทรรศการ (2) การสาธิต (3) การฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ (4) การศึกษานอกสถานที่ และ (5) การจัดทำโครงการ โดยมีรายละเอียดแต่ละประเภทดังนี้

4.1 การจัดนิทรรศการ (Exhibition) สำหรับการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนมากเป็นการนำเสนอเนื้อหาที่แสดงความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในหัวเรื่องที่เป็นปัจจุบัน การใช้นิทรรศการสำหรับการเรียนเทคโนโลยีใช้ได้ 2 แนวทาง คือ (1) การมอบหมายงานให้ผู้เรียนเป็นผู้จัดนิทรรศการ กล่าวคือ การให้ผู้เรียนเป็นผู้จัดนิทรรศการเป็นวิธีการที่ให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่ตนเองสนใจ หรือได้รับมอบหมายจากผู้สอน และนำมานำเสนอในรูปแบบของการจัดนิทรรศการ การจัดกิจกรรมลักษณะนี้จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในเรื่องที่ศึกษาอย่างลึกซึ้ง และใช้กระบวนการเรียนรู้จากการค้นพบด้วยตนเอง และ (2) การนำผู้เรียนไปศึกษาจากนิทรรศการที่มีผู้อื่นจัดไว้ กล่าวคือ การนำผู้เรียนไปศึกษานิทรรศการที่มีผู้อื่นเป็นผู้จัดไว้ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่มีผู้เชี่ยวชาญได้จัดไว้แล้ว การใช้นิทรรศการเป็นสื่อการสอนลักษณะนี้ แม้ผู้เรียนจะไม่ได้เรียนรู้ด้วยการสืบค้นและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง แต่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากเทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีรูปแบบการจัดนิทรรศการที่เป็นมาตรฐาน

4.2 การสาธิต (Demonstration) สำหรับการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นวิธีการสอนที่เหมาะสมสำหรับการเรียนเทคโนโลยี กล่าวคือ การเรียนเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้งาน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์สมัยใหม่ ผู้สอนมักใช้การสาธิตการใช้งานให้กับผู้เรียน และเน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้โดยมีผู้สอนและผู้ช่วยสอนทำหน้าที่ให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตลอดระยะเวลาการลงมือปฏิบัติ

4.3 การฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ การฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ (Computer Laboratory) เป็นวิธีการสอนที่นิยมใช้มากที่สุดสำหรับการเรียนเทคโนโลยี

ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากลักษณะของการเรียนเทคโนโลยีจำเป็นต้องเรียนรู้จากเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นหลัก ซึ่งการบำรุงรักษาเครื่องคอมพิวเตอร์จำเป็นต้องจัดสถานที่ที่มีอากาศเย็น และปราศจากฝุ่นละออง ดังนั้น สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนมากจึงจัดให้มีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนเทคโนโลยีโดยเฉพาะ การฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์สำหรับการเรียนเทคโนโลยีช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติงานจากเครื่องคอมพิวเตอร์จริง ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้จากการฟังบรรยายประกอบการสาธิต และลงมือปฏิบัติตามเนื้อหาที่ผู้สอนกำหนด รวมทั้งการฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์สำหรับการสืบค้นและเรียนรู้ด้วยตนเองด้วย

4.4 การศึกษานอกสถานที่ (Field Trip) สำหรับการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน เป็นการให้แหล่งวิทยาการเพื่อสร้างประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน รวมทั้งการเปิดโลกทัศน์ให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ในแหล่งเรียนรู้ที่มีความพร้อมด้านเทคโนโลยี และการจัดแสดงความรู้ด้านเทคโนโลยีที่มีมาตรฐาน การศึกษานอกสถานที่สำหรับการเรียนเทคโนโลยีส่วนมากเป็นการนำผู้เรียนไปศึกษานอกสถานที่ซึ่งแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ได้แก่ ศูนย์คอมพิวเตอร์ของสถาบันอุดมศึกษา พิพิธภัณฑ์ทางด้านเทคโนโลยี สถานประกอบการและบริษัทเอกชนที่มีชื่อเสียงด้านการผลิตเทคโนโลยี เป็นต้น

4.5 การเรียนแบบโครงการ (Project) สำหรับการเรียนเทคโนโลยี ที่นิยมใช้จัดการเรียนการสอนมากที่สุด คือ โครงการคอมพิวเตอร์” เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองโดยใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อื่นๆ ที่มีอยู่ในการศึกษา ทดลอง แก้ปัญหาต่างๆ เพื่อนำผลที่ได้มาประยุกต์ใช้งานจริง หรือใช้เพื่อช่วยสร้างสื่อเพื่อเสริมการเรียนให้ได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โครงการคอมพิวเตอร์ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกฝนการใช้ทักษะการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และซอฟต์แวร์ พร้อมทั้งเครื่องมือต่างๆ ในการแก้ปัญหา รวมทั้งการพัฒนาการสร้างผลงานจริง โดยการเรียนเทคโนโลยีจึงเน้นประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยผลงานที่ได้จากโครงการคอมพิวเตอร์เป็นหลัก เนื่องเป็นโครงการคอมพิวเตอร์เป็นการประมวลผลความรู้ที่ผู้เรียนต้องนำหลักการ ทฤษฎี ที่ได้จากการเรียนในชั้นเรียน ร่วมกับการลงมือปฏิบัติมาใช้ในการจัดทำโครงการคอมพิวเตอร์ โดยการเรียนแบบโครงการสำหรับการเรียนเทคโนโลยี มี 2 แนวทาง คือ (1) โครงการที่ใช้ห้องปฏิบัติการเป็นหลัก และ (2) โครงการที่ใช้ห้องสมุดเป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.5.1 โครงการที่ใช้ห้องปฏิบัติการเป็นหลัก (Laboratory Based) กล่าวคือ การใช้โครงการสำหรับการเรียนเทคโนโลยีใช้โครงการประเภทนี้มากที่สุด โดยผู้เรียนสามารถใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เป็นแหล่งที่ฝึกปฏิบัติ สืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และการ

ลงมือปฏิบัติงานตามที่โครงการกำหนดไว้ อาทิ การทำโครงการเรื่อง การเขียนเว็บไซต์ กลุ่มผู้เรียนใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของสถานศึกษาสำหรับจัดทำเว็บไซต์ เป็นต้น

4.5.2 โครงการที่ใช้ห้องสมุดเป็นหลัก (Learning Resources – Based)

กล่าวคือ การใช้โครงการสำหรับการเรียนเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้าเชิงเอกสาร ผู้สอนสามารถมอบหมายให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ จุดประสงค์เพื่อการหาข้อมูลเชิงวิชาการประกอบการจัดทำโครงการ และการค้นหาเอกสาร ตำราเพื่อใช้สำหรับการลงมือปฏิบัติในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ อาทิ การทำโครงการเรื่อง การเขียนเว็บไซต์ ผู้เรียนอาจต้องศึกษาความรู้เกี่ยวกับขั้นตอน และการออกแบบเว็บไซต์โดยการค้นคว้าจากห้องสมุด โรงเรียน และร่วมกันลงมือปฏิบัติที่ห้องคอมพิวเตอร์ของสถานศึกษา เป็นต้น

โดยสรุป ประเภทของสื่อการศึกษา ได้แก่ สื่อประเภทวัสดุ สื่อประเภทอุปกรณ์ และสื่อประเภทเทคนิค และวิธีการ

1.3 คุณค่าของสื่อการศึกษา

สำหรับคุณค่าของสื่อการศึกษาได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการศึกษาไว้แตกต่างกันดังนี้

จันทร์ฉาย เตมียาคาร (2533: 40) กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการศึกษาไว้ดังนี้

1. คุณค่าสำหรับผู้สอน

1.1 ช่วยแบ่งเบาภาระทั้งด้านงานและเวลา

1.2 ผู้สอนได้สนุกไปกับการสอน รู้จักใช้วัสดุอุปกรณ์และเทคนิคการสอนทำ

ให้มีชีวิตชีวา

1.3 เมื่อผู้สอนเห็นคุณค่าสื่อการศึกษาและเทคนิคที่จะใช้กับผู้เรียนจะมีส่วนเป็นแรงผลักดันให้ผู้สอนตื่นตัวเสมอในการผลิตวัสดุ อุปกรณ์ ค้นคว้าหาวิธีการใหม่ตลอดจนใฝ่หาความรู้ใหม่อยู่เสมอ

1.4 ผู้สอนที่พูดไม่เก่ง จะมีความเชื่อมั่นในการอธิบายเนื้อหามากขึ้นเพราะมีสื่อมาช่วยการเรียนการสอนดีขึ้น ไม่ได้ทำเพียงลำพัง แต่จะมีผู้เรียนเข้ามาเกี่ยวข้องในการเรียนการสอน ผู้สอนสามารถใช้เทคนิคต่างๆ เข้าช่วยในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน

1.5 ช่วยให้ผู้สอนมีประสบการณ์ในการสอนเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถนำเอาประสบการณ์ที่แปลกใหม่นอกชั้นเรียนมานำเสนอผู้เรียนได้ดี

2. คุณค่าสำหรับผู้เรียน

2.1 กระตุ้นและสร้างความสนใจให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เมื่อชั้นเรียนมีอะไรใหม่ๆ ทำให้ผู้เรียนตื่นตัวเสมอ

2.2 ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่ยุ่งยากซับซ้อนในเนื้อหาบางวิชา

2.3 ช่วยแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคลในแง่ความสนใจและบุคลิกภาพ

2.4 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น

2.5 ช่วยนำประสบการณ์นอกชั้นเรียน เข้ามาให้ผู้เรียนได้รับรู้และเรียนรู้โดยไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปไกล

คณั โขโยธา (2534: 22) ได้กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการศึกษาไว้ดังนี้

1. ช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้น

2. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้มากขึ้นในเวลาที่กำหนด

3. ช่วยให้ผู้เรียนจำ ประทับใจความรู้ลึกเพราะตนเองสามารถทำอะไรได้เร็วและดีขึ้น

4. ผู้เรียนสนใจและมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการเรียนการสอน

5. ส่งเสริมการคิดและการแก้ปัญหาในกระบวนการเรียนการสอน

6. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่เรียนได้อย่างสะดวก เพราะทำเรื่องที่ซับซ้อนได้

ง่ายขึ้น

7. ช่วยให้ผู้สอนสามารถสอนได้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ล่วงหน้าได้ง่ายขึ้น

กำหนดไว้ล่วงหน้าได้ง่ายขึ้น

เชิรศรี วิวิธศิริ (2535: 12) กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการศึกษาไว้ดังนี้

1. ปรับปรุงและเพิ่มคุณค่าการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

2. ประหยัดเวลาในการเรียนการสอน

3. ประหยัดกำลังและปริมาณครูผู้สอน

4. เพิ่มปริมาณผู้เรียนได้มากในเวลาเดียวกัน

5. เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานทั่วไป

6. ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้ดี รวดเร็วและเข้าใจเรื่องต่างๆตรงกัน

7. ช่วยให้ผู้เรียนจำเรื่องต่างๆได้มากขึ้นและนานขึ้นและช่วยสร้างความสนใจ

ให้กับผู้เรียน

8. ช่วยเพิ่มทักษะการเรียนรู้ในด้านต่างๆเช่น อ่าน เขียนหรือปฏิบัติงานต่างๆ

9. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

10. ลดจำนวนผู้เรียนที่สอบตก

11. เพิ่มคุณภาพผู้เรียนให้ได้มาตรฐาน

อิริคสัน (Erickson, 1972) กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการศึกษาไว้ดังนี้

1. ช่วยจัดและเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน
2. ช่วยครูสอนเนื้อหาที่มีความหมายต่อผู้เรียน
3. ช่วยครูแนะนำและกำกับผู้เรียนให้มีปฏิสัมพันธ์ในทางที่พึงปรารถนาโดยใช้สื่อ
4. ช่วยให้ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไปตามเนื้อหา
5. ช่วยให้ครูสอนได้รวดเร็วและถูกต้องมากขึ้น

คินเดอร์ (Kinder, 1995) ได้ให้ความคิดเกี่ยวกับคุณค่าของสื่อการศึกษาไว้ดังนี้

1. สื่อการศึกษาสามารถเอาชนะข้อจำกัดเรื่องความแตกต่างกันของประสบการณ์ดั้งเดิมของผู้เรียนคือ เมื่อใช้สื่อการศึกษาแล้วจะช่วยให้ผู้เรียนซึ่งมีประสบการณ์เดิมต่างกันเข้าใจได้ใกล้เคียงกัน

2. จัดปัญหาเรื่องสถานที่ ประสบการณ์ตรงบางอย่าง
3. ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อมและสังคม
4. สื่อการศึกษาทำให้ผู้เรียนมีความคิดรวบยอดเดียวกัน
5. ทำให้ผู้เรียนมีมโนภาพเริ่มแรกอย่างถูกต้องและสมบูรณ์
6. ทำให้เด็กมีความสนใจและต้องการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆมากขึ้น เช่น การอ่าน

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะคิด การแก้ปัญหา

7. เป็นการสร้างแรงจูงใจและเร้าความสนใจ
8. ช่วยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์จากรูปธรรมสู่นามธรรม

ทวิวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2554: 4) การเรียนการทำงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยีเป็นรายวิชาที่ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องศึกษาดังแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีความสำคัญ 4 ประการ คือ

1. การเรียนการทำงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยีช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม
2. การเรียนการทำงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยีช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้เกี่ยวกับการงานพื้นฐานอาชีพ และการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการศึกษา การดำรงชีวิต การทำงาน และการประกอบอาชีพในอนาคตได้อย่างสร้างสรรค์
3. การเรียนการทำงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยีช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ใช้ในการแข่งขันในสังคมไทยและในระดับสากล

4. การเรียนการทำงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยีช่วยให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถนำความรู้ด้านการทำงานพื้นฐานอาชีพ และความรู้ด้านเทคโนโลยีมาใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงและมีความสุข

โดยสรุป คุณค่าของสื่อการศึกษา คือ ช่วยพัฒนา กระบวนการเรียนการสอนที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองและเรียนรู้ตลอดเวลา ช่วยกระตุ้นความสนใจและสนองความต้องการของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ สามารถแก้ปัญหาต่างๆได้ด้วยตนเอง อีกทั้งสื่อการศึกษาช่วยปรับพฤติกรรมกรรมการสอนของครู ส่งผลให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดและปฏิบัติด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้

1.4 หลักการใช้สื่อการศึกษา

สำหรับหลักการใช้สื่อการศึกษาได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงหลักการใช้สื่อการศึกษาไว้แตกต่างกันดังนี้

นักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดหลักการใช้สื่อการศึกษาไว้ดังนี้

สังค อุทรานันท์ (2525: 16) ได้กล่าวถึงหลักการใช้สื่อการศึกษาอย่างมีระบบว่าควรทำตามขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

1. ขั้นวางแผน มีกิจกรรมที่ควรกระทำดังนี้

1.1 วิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนว่า เนื้อหาที่จะสอนแก่ผู้เรียนคืออะไร เมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอน ผู้เรียนต้องแสดงพฤติกรรมใดออกมาบ้าง

1.2 พิจารณาสื่อที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอนขึ้นเร็วความสนใจ ชื่นนำเข้าสู่บทเรียนขั้นจัดการเรียนการสอน โดยประกอบกับสื่ออื่นๆทบทวนบทเรียน สรุปบทเรียน และทดสอบความรู้ของผู้เรียน

1.3 วิเคราะห์ผู้เรียนซึ่งผู้สอนควรจะทราบข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ความสามารถทางสติปัญญา อัตราการเรียนรู้ ลักษณะการเรียนรู้ ประสบการณ์เดิมหรือทัศนคติ

1.4 เลือกสื่อการศึกษา ตามเกณฑ์และคุณสมบัติที่กำหนดของสื่อแต่ละประเภท

1.5 ควรพยายามเลือกใช้สื่อลักษณะประสม กล่าวคือ ผู้สอนควรพยายามใช้สื่อตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไป ให้เสริมซึ่งกันและกัน ซึ่งจะให้ผลดีกว่าใช้สื่อการศึกษาเพียงชนิดเดียว

1.6 เตรียมสื่อและอุปกรณ์เสริมอื่นๆที่จะทำให้การใช้สื่อเป็นไปอย่างดีที่สุด ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการสื่อประสม (Multimedia) วิธีการจัดระบบที่นำเอาสื่อการศึกษาหลายอย่างมาสัมพันธ์กันและเป็นสื่อที่มีคุณค่าส่งเสริมซึ่งกันและกัน

1.7 ศึกษาหรือทดลองใช้สื่อการศึกษานั้นก่อน เพื่อได้ทราบขั้นตอนและรายละเอียดของกระบวนการ ตลอดทั้งอาจจะพบปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้ก่อนการใช้จริง

1.8 เตรียมตัวให้พร้อมทั้งทางด้านความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อการศึกษาชนิดนั้น ทรานซอดิ ประสิทธิภาพ จุดอ่อนของสื่อการศึกษา

1.9 เตรียมห้องเรียนให้พร้อม เช่น เตรียมที่แขวนภาพ แผนภูมิ สื่อการศึกษา อื่นๆ จัดเตรียม โต๊ะเก้าอี้ เตรียมอุปกรณ์อื่นๆ เช่น สายไฟฟ้า จอ เครื่องคอมพิวเตอร์ แสงสว่าง การระบายอากาศ เก้าอี้ เป็นต้น

1.10 เตรียมผู้เรียนให้พร้อมทั้งประสบการณ์ ความสนใจ อาจจะปูพื้นฐานเรื่อง การใช้สื่อการศึกษาชนิดนั้นๆ เช่น การใช้สไลด์ เทป โปรแกรม ซึ่งผู้เรียนควรทราบว่าจะชม สไลด์อาจจะมีการหยุดฉายสไลด์เพื่อให้ตอบคำถาม หรือทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ฉะนั้นต้อง ตั้งใจฟังและชมให้ดีหรือผู้เรียนอาจต้องเตรียมอุปกรณ์บางอย่าง เพื่อให้การใช้สื่อศึกษานั้น สมบูรณ์ที่สุด

2. ขั้นตอนการใช้สื่อการศึกษา ผู้สอนควรปฏิบัติดังนี้

2.1 ก่อนการใช้สื่อจริงในห้องเรียน ครูได้รับการบรรยาย เช่นการชี้ให้เห็น จุดสำคัญ หรือควรยกประเด็นสำคัญที่ควรได้จากสื่อศึกษานั้นๆ

2.2 ระวังระวังเกี่ยวกับกระบวนการเสนอเนื้อหาจากสื่อการศึกษา ไม่ควร กระทำซ้ำหรือเร็วเกินไป

2.3 ควรเสนอสื่อเมื่อถึงเวลาใช้ มีเทคนิคการบิดบังเข้าช่วยในการเสนอสื่อ ประเภทภาพ กล่าวคือถ้ายังไม่ถึงเวลาใช้สื่อควรเก็บไว้ก่อนค่อยนำออกมาใช้ เมื่อถึงขั้นตอนนั้น จะ ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น สนใจมากขึ้น

3. ขั้นตอนประเมินผล สิ่งที่ครูควรประเมินประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

3.1 การประเมินผลการวางแผนการใช้สื่อ โดยประเมินว่าสิ่งที่ได้ดำเนินการ วางแผนนั้นเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ หรือการวางแผนเป็นไปตามทฤษฎีแต่ไม่สามารถ นำไปใช้ปฏิบัติได้จริง กรณีเช่นนี้ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลไว้สำหรับเป็นบทเรียนในการวางแผนครั้งต่อไป

3.2 การประเมินกระบวนการใช้สื่อ โดยประเมินว่าการใช้สื่อนั้นมีปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องอย่างไรบ้าง เหล่านี้มีสาเหตุมาจากอะไร ผู้สอนได้มีการเตรียมการป้องกันและ แก้ไขหรือไม่อย่างไร ดำเนินกระบวนการตามขั้นตอนทางเทคนิคหรือไม่

3.3 การประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการใช้สื่อการศึกษา มักจะเกิดผลจากการเรียน โดยตรง ประเมินในประเด็นผลของการใช้สื่อตามแผนและกระบวนการที่วางไว้ นั้นก่อให้เกิดผลแก่ ผู้เรียนได้เข้าใจบรรลุตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้หรือไม่

เฮนนิชและรัสเซล (Heinich และ Russel 1982:34-35) กล่าวถึง การวางแผนใช้สื่อการศึกษาว่า

1. วิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนก่อนที่จะใช้การสอนชนิดใด ต้องศึกษาลักษณะผู้เรียนเพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนซึ่งจะเป็นสิ่งช่วยในการเลือกสื่อการศึกษาและวิธีการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ซึ่งลักษณะของผู้เรียนแบ่งเป็น (1) ลักษณะทั่วไป ได้แก่ อายุ เพศ ระดับชั้นความสามารถทางสติปัญญา ทักษะ และวัฒนธรรมส่วนตัวทางสังคม ทำให้ช่วยกำหนดความยากง่ายของบทเรียน (2) ลักษณะเฉพาะ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ทักษะเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน ซึ่งลักษณะเฉพาะจะมีผลกับคุณภาพของเนื้อหา มีผลโดยตรงกับการจัดสื่อการศึกษาและการเลือกวิธีการสอน
2. กำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนที่สุด อาจกำหนดจากแนวทางหลักสูตรการศึกษา หรือผู้สอนกำหนดเอง จุดมุ่งหมายที่กำหนดควรเป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม ประกอบด้วย (1) การกระทำหรือการปฏิบัติ (2) สภาวะหรือเงื่อนไข (Condition) เกณฑ์หรือมาตรฐาน (Criterion or Standard)
3. การเลือกปรับปรุงหรือออกแบบวัสดุ ในขั้นนี้เป็นขั้นเชื่อมโยงหรือขั้นสร้างสะพาน เชื่อมระหว่างจุดเริ่มต้นเมื่อทราบลักษณะผู้เรียนแล้วและจุดหมายปลายทาง เมื่อสามารถกำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมเชิงพฤติกรรมแล้ว การเชื่อมทำได้ 3 กรณีดังนี้ (1) เลือกวัสดุที่มีอยู่แล้ว (2) ปรับปรุงวัสดุเก่าให้สามารถนำมาใช้ได้ (3) ออกแบบทำขึ้นมาใหม่โดยคำนึงถึงผู้เรียนราคา ความชำนาญทางเทคนิคเครื่องมือ สถานที่ และเวลา
4. การใช้วัสดุต้องวางแผนว่าจะใช้วัสดุอะไร ใช้เวลานานเท่าไร จากนั้นต้องเตรียมชั้นเรียน เครื่องมือที่จำเป็นตลอดจนสถานที่ให้พร้อม ควรนำเทคนิคต่างๆเข้ามาใช้ด้วย เช่น วัสดุที่เหมาะสมกับขนาดของกลุ่มผู้เรียนหรือการศึกษาด้วยตนเอง โดยเฉพาะการใช้สื่อประสมจะก่อให้เกิดความเร้าความสนใจได้สูง ผู้สอนควรควบคุมความสนใจในห้องเรียน สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง มีอารมณ์ขัน
5. การตอบสนองของผู้เรียนเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการเรียนรู้ ผู้เรียนควรฝึกปฏิบัติสิ่งที่ได้เรียนไป ควรได้รับการเสริมแรงเมื่อตอบถูก การอภิปรายหรือการทำแบบฝึกหัดเท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตอบสนองต่อสิ่งเร้าในขณะที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมติดตามผลอื่นๆ
6. การประเมินผล ภายหลังจากการสอนแล้ว จำเป็นต้องมีการประเมินทั้งตัวผู้เรียน สื่อการสอนและวิธีการ เพื่อหาประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นของกระบวนการสอน เช่น นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้หรือไม่ สื่อการสอนช่วยให้ผู้เรียนได้บรรลุการเรียนรู้หรือไม่ นักเรียน

ใช้สื่อการศึกษาและวัสดุการศึกษาต่างๆอย่างถูกต้องหรือไม่ สภาพแวดล้อมเป็นอย่างไร ผู้สอนได้ส่งเสริมการเรียนรู้โดยช่วยเหลือเป็นรายบุคคลอย่างเพียงพอหรือไม่

โดยสรุป หลักการใช้สื่อการศึกษาเพื่อให้ได้ผลดีนั้นควรดำเนินการตามขั้นตอน การเตรียมการในการใช้สื่อการศึกษา คือ เตรียมผู้สอน เตรียมผู้เรียนและเตรียมชั้นเรียน ควรใช้สื่อการศึกษาในเวลาที่กำหนด สรุปผลการใช้สื่อการศึกษา และการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องคือจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทำหลังจากมีการใช้สื่อการศึกษา เช่น อภิปราย ค้นคว้าเพิ่มเติม การรายงาน การตอบคำถามหรือการทัศนศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

1.5 การเลือกใช้สื่อการศึกษา

สำหรับการเลือกใช้สื่อการศึกษาได้มีนักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์การเลือกใช้สื่อการศึกษาไว้แตกต่างกันดังนี้

จรรยา เหนียมนเฉย (2546:18) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการเลือกใช้สื่อการศึกษาไว้ดังนี้

1. สื่อที่ใช้เหมาะสมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนหรือไม่
2. สื่อที่ใช้ช่วยให้นักเรียนได้ข้อสรุปจากเนื้อหาที่เรียนหรือไม่
3. สื่อนั้นช่วยให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักเรียนหรือไม่
4. สื่อที่ใช้ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักเรียนหรือไม่
5. เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น จำนวนผู้เรียน ความสามารถ ความสนใจ ทักษะ และรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนหรือไม่
6. เหมาะสมกับทัศนคติและทักษะของผู้สอนหรือไม่
7. สื่อนั้นใช้การได้ดี ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้
8. คุ่มค่ากับราคา ในการผลิตและการนำมาใช้
9. สื่อนั้นช่วยให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมตามที่ครูต้องการหรือไม่
10. ระยะเวลาในการใช้สื่อั้นเหมาะสมหรือไม่
11. สื่อนั้นช่วยเสนอแนะกิจกรรมอื่นๆที่นักเรียนอาจปฏิบัติเพิ่มเติมหรือไม่
12. มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อั้นแค่ไหน เช่น สถานที่ แสงสว่าง สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ

อิริคสัน (Erickson 1971) ได้กล่าวถึงกระบวนการในการเลือกสื่อการศึกษาดังนี้

1. สื่อการศึกษาผลิตขึ้นเหมาะแก่จุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของผู้เรียนหรือไม่

2. ควรพิจารณาถึงความยากง่ายของจุดมุ่งหมายของการสอน เกี่ยวกับความเข้าใจ ความสามารถทัศนคติ และความนิยม
 3. สื่อการเรียนนั้นให้ความสำคัญต่อประสบการณ์ทางความคิด การโต้ตอบ การอภิปรายและการศึกษาหรือไม่
 4. เนื้อหาที่จะต้องใช้สื่อเพื่อสื่อความหมายด้วยสื่อการเรียนเป็นประโยชน์และมีความสัมพันธ์ต่อกันระหว่างผู้เรียน ชุมชน และสังคมหรือไม่
 5. สื่อการเรียนนั้นเป็นประโยชน์ต่อการสอนและเป็นกิจกรรมในการแก้ปัญหา และเพิ่มพูนประสบการณ์เฉพาะด้านหรือไม่
 6. เนื้อหาที่ ศึกษาอยู่ในรูปของปัญหาและกิจกรรมของผู้เรียนหรือไม่
 7. สื่อการเรียนนั้นให้เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับขนาด อุณหภูมิ น้ำหนัก ความลึก ระยะทาง กลิ่น สี เสียง ความมีชีวิตและอารมณ์หรือไม่
 8. สื่อการเรียนนั้นให้ความแน่นอน ทันสมัยหรือไม่
 9. สื่อการเรียนนั้นสามารถปรับให้เข้ากับจุดมุ่งหมายของการสอนที่พึงประสงค์หรือไม่
 10. สื่อการเรียนนั้นน่าสนใจหรือไม่
 11. สื่อการเรียนนั้นใช้ในห้องเรียนธรรมดาได้หรือไม่
 12. เนื้อหาที่ได้จากสื่อการเรียนมีมากน้อยเพียงใด
- เกอร์ลาชและอีลี (Gerlach and Ely 1980 อ้างถึงใน ไชยยศ เรื่องสุวรรณ 2533: 95) ได้เสนอหลักการเลือกสื่อการเรียนดังนี้
1. ความเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายการศึกษา
 2. ระดับความยากง่าย
 3. ราคา
 4. จัดหาได้ง่ายหรือมีอยู่แล้ว
 5. มีคุณภาพด้านเทคนิค
- เอ็มบาเร็คอาเฮลลา (M'barek Ahella 1990) ได้กล่าวถึงการเลือกใช้สื่อการเรียน วิชาภาษาอังกฤษ
1. เลือกสื่อที่ให้ความชัดเจนและมีความเป็นจริงมากที่สุด
 2. ใช้สื่อที่มีหัวข้อเรื่องต่างๆ ที่น่าสนใจ เช่น บทความในหนังสือพิมพ์ รายงาน เหตุการณ์และข่าวที่นักเรียนคุ้นเคย

3. ใช้สื่อที่มีความหมาย เหมาะสมกับผู้เรียนทั้งในด้านเนื้อหา ประสบการณ์ วัยของผู้เรียน สื่ออาจจะประกอบด้วย สื่อที่มีลักษณะภาษาศาสตร์ (Non-Linguistics) เช่น รูปภาพ แผนภูมิ วัตถุจริง ของจำลอง เป็นต้น

4. ใช้สื่อที่ไม่ลำเอียงทางวัฒนธรรม หมายถึงครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ จะต้องนำเสนอสื่อที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ไม่เน้นวัฒนธรรมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นพิเศษ สื่อมีความเป็นกลางเท่าเทียมกันทางวัฒนธรรมในการใช้ภาษา

แมนฮูด ชูดาฮี (Manhood Cudahy 1991) ได้กล่าวถึงการเลือกใช้อุปกรณ์การศึกษาของครูสอนภาษาอังกฤษดังนี้

1. ใช้สื่อการศึกษาที่มีความชัดเจนในการนำเสนอ ความคิดและจินตนาการที่สมบูรณ์เพื่อช่วยประหยัดเวลาในการอธิบาย จากการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจของผู้เรียน โดยใช้เทคนิคการสอนที่เน้นการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

2. ใช้สื่อการศึกษาที่ทันสมัยข้อมูลทันเหตุการณ์ เช่น โปรแกรมโทรทัศน์ใหม่ๆ ข่าวสารปัจจุบันเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้คุ้นเคยและมีทักษะในการใช้ภาษาจากสื่อการศึกษาเหล่านี้

ทวิวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2554: 80) ได้กล่าวถึงแนวทางการเลือกและการใช้สื่อการสอนเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถนำหลักการและแนวทางการเลือกและการใช้สื่อการสอนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุม (1) การเลือกสื่อการสอนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน และ (2) การใช้สื่อการสอนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การเลือกสื่อการสอนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน โดยมีแนวทางพิจารณาเลือกสื่อการสอนเทคโนโลยี ดังนี้

1.1 เอ เจ โรมิสซอว์สกี (A. J. Romiszowski, 1999: 340) ได้เสนอปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทางเลือกสื่อการสอน จำนวน 5 ประการ ประกอบด้วย (1) วิธีการสอน (2) กิจกรรมการเรียนรู้ (3) คุณลักษณะของผู้เรียน (4) ข้อจำกัดในการปฏิบัติ และ (5) ทักษะการใช้สื่อการสอนของผู้สอน โดยมีรายละเอียดที่สามารถประยุกต์ใช้กับการเลือกสื่อการสอนเทคโนโลยี ดังนี้

1.2 กิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Task) กล่าวคือ กิจกรรมการเรียนรู้เป็นงานที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยเฉพาะสำหรับการเรียนเทคโนโลยี สิ่งที่สำคัญต่อการเรียนรู้ คือ การให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติงานจริง ดังนั้น สื่อการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ และเรียนรู้จากของจริง หรือสิ่งที่ใกล้เคียงกับของจริง ย่อมส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ อาทิ การเรียนเทคโนโลยี เรื่องงานช่างไม้ ผู้สอนควรพิจารณาเลือกสื่อการสอนประเภทสื่อของจริง สื่อ

อิเล็กทรอนิกส์ประเภท Video on Demand เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ และประสบการณ์ตรง เป็นต้น

1.3 คุณลักษณะของผู้เรียน (Learner Characteristics) กล่าวคือ คุณลักษณะของผู้เรียนที่ศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานย่อมมีความแตกต่างกันในแต่ละระดับชั้น ทั้งเรื่องของ วิทยุติ และคุณวุฒิ ดังนั้น การพิจารณาเลือกสื่อการสอนเทคโนโลยีควรมีคำนึงถึงคุณลักษณะของผู้เรียนประกอบด้วย ทั้งนี้ครอบคลุมถึงระดับความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้สอนควรพิจารณาเลือกสื่อการสอนเทคโนโลยีที่คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน อาทิ ผู้เรียนที่เรียนได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ผู้สอนอาจใช้สื่อการสอนประเภทวีสดู อาทิ ตำรา เอกสารการสอนที่กำหนดไว้ ส่วนผู้เรียนที่มีความรู้ในระดับต่ำ ผู้สอนอาจพิจารณาเลือกอิเล็กทรอนิกส์ประเภทบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้เพิ่มเติม เป็นต้น

1.4 ข้อจำกัดในทางปฏิบัติ (Practical Constrain) กล่าวคือ การจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยีของสถานศึกษาบางแห่งอาจมีข้อจำกัดด้านบุคลากร ด้านสถานที่ ด้านการจัดการ และด้านงบประมาณ ดังนั้น ผู้สอนควรพิจารณาเลือกสื่อการสอนเทคโนโลยีโดยคำนึงถึงข้อจำกัดของสถานศึกษา และหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น อาทิ การเชิญวิทยากรภายนอกจากชุมชนที่สถานศึกษาดังอยู่มาเป็นวิทยากร การขอยืม การสำเนาสื่อการสอนจากสถานศึกษาเครือข่าย เป็นต้น

1.5 ทักษะการใช้สื่อการสอนของผู้สอน (Teacher) กล่าวคือ ผู้สอนรายวิชาเทคโนโลยีอาจมีทักษะการใช้สื่อการสอนที่แตกต่างกัน ดังนั้น การใช้สื่อการสอนควรเลือกสื่อการสอนที่ผู้สอนสามารถผลิตเองได้ หาซื้อได้ง่าย ผู้สอนใช้งานได้ด้วยตนเอง และไม่รบกวนเวลาการเตรียมการสอน และการปฏิบัติงานอื่นมากจนเกินไป นอกจากนี้ประเด็นในเรื่องทักษะของผู้สอนแล้ว ประเด็นในเรื่องทัศนคติของผู้สอนก็เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสื่อการสอนเช่นกัน อาทิ ผู้สอนมีทัศนคติที่ไม่ดีกับการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ จึงมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการใช้สื่อการสอนประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย

2. การใช้สื่อการสอนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขั้นตอนที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการใช้สื่อการสอนเทคโนโลยี คือ ขั้นตอนการใช้สื่อการสอน ขั้นตอนเตรียมสื่อการสอน ขั้นตอนประกอบการสอนโดยใช้สื่อการสอน และขั้นตอนประเมินผลสื่อการสอน ซึ่งผู้สอนสามารถนำมาประยุกต์กับการใช้สื่อการสอนสำหรับการเรียนเทคโนโลยีได้เช่นกัน แนวทางการใช้สื่อการสอนสำหรับการเรียนเทคโนโลยีในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีแนวทางการใช้สื่อการสอนตามขั้นตอนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) การใช้สื่อการสอนเพื่อประเมินก่อนการเรียน (2) การใช้สื่อการสอนเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน (3) การใช้สื่อการสอนในขั้นประกอบการสอน

หรือขึ้นดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน (4) การใช้สื่อการสอนเพื่อสรุปเนื้อหาสำคัญของบทเรียน และ (5) การใช้สื่อการสอนเพื่อประเมินหลังการเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การใช้สื่อการสอนเพื่อประเมินก่อนการเรียน กล่าวคือ การประเมินก่อนการเรียนสำหรับการเรียนเทคโนโลยีนั้น ผู้สอนสามารถใช้สื่อของจริงเพื่อทดสอบความรู้เดิมของผู้เรียน โดยการให้ผู้เรียนบอกชื่อและหน้าที่ของชิ้นส่วนต่างๆ ของเครื่องคอมพิวเตอร์ การใช้แบบทดสอบจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและจากบทเรียนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในการประเมินความรู้ของผู้เรียน เป็นต้น

2.2 การใช้สื่อการสอนเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน กล่าวคือ การใช้สื่อการสอนสำหรับการเรียนเทคโนโลยีในขั้นนำเข้าสู่บทเรียนใช้เพื่อสร้างความสนใจ และเปลี่ยนพฤติกรรมในเบื้องต้น โดยเป็นการปรับความรู้ของผู้เรียนให้พร้อมที่จะเรียนรู้บทเรียนใหม่ โดยการรื้อฟื้นความรู้เดิม (Assimilation) หรือขยายความรู้เดิม (Accommodation) เพื่อนำมาใช้ให้ประสานกันกับความรู้ใหม่

2.3 การใช้สื่อการสอนในขั้นประกอบการสอนหรือขึ้นดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน กล่าวคือ สื่อการสอนสำหรับการเรียนเทคโนโลยีช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาได้ชัดเจนมากขึ้น การใช้สื่อการสอนในขั้นตอนนี้สามารถใช้ได้ทั้งการเรียนในชั้นเรียนขนาดใหญ่ที่มีผู้เรียนจำนวน 40-50 คน ได้แก่ การใช้สื่อการสอนประเภทเครื่องฉาย เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาให้กับผู้เรียน หรือ การใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาให้กับผู้เรียนเป็นรายบุคคล นอกจากนี้ การใช้สื่อการสอนสำหรับการเรียนเทคโนโลยีสามารถใช้ได้ทั้งเป็นสื่อหลักที่ใช้สอนแทนผู้สอน ได้แก่ การใช้รายการโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนวังไกลกังวลของสถานศึกษาที่ขาดแคลนผู้สอน และการใช้เป็นสื่อเสริมเพื่อเสริมประสบการณ์ให้กับผู้เรียน และเป็นการศึกษาหาความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การใช้สื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเว็บไซต์ และวีดิทัศน์ตามต้องการเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากการเรียนในชั้นเรียน

2.4 การใช้สื่อการสอนเพื่อสรุปเนื้อหาสำคัญของบทเรียน กล่าวคือ การเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานเป็นรายวิชาที่เน้นการปฏิบัติ ดังนั้น ผู้สอนสามารถใช้สื่อการสอนประเภทวัสดุ ได้แก่ แผนภาพ แผนภูมิ เพื่อสรุปขั้นตอนการปฏิบัติงาน และการใช้สื่อการสอนประเภทตำรา เอกสารประกอบการสอน และแบบฝึกปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนจดบันทึกและศึกษาเนื้อหาที่ผู้สอนได้สรุปย่อให้ผู้เรียน วิธีการนี้จะส่งผลให้ผู้เรียนเรียนรู้และจดจำเนื้อหาที่เรียนได้มากขึ้น

2.5 การใช้สื่อการสอนเพื่อประเมินหลังการเรียน กล่าวคือ การประเมินการเรียนเทคโนโลยี นอกจากการประเมินด้วยแบบทดสอบแบบปรนัยและอัตนัยแล้ว ผู้สอนสามารถใช้สื่อการสอนประเภทต่างๆ เพื่อประเมินผลผู้เรียนได้เป็นอย่างดี อาทิ การประเมินด้านทักษะพิสัย

โดยการให้ผู้เรียนพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน การประเมินผู้เรียนด้วยการให้ผู้เรียน ประกอบเครื่องคอมพิวเตอร์จากสื่อของจริง เป็นต้น

โดยสรุป การเลือกใช้สื่อการศึกษาของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาควร เลือกสื่อการศึกษาที่เสนอแนวคิดที่ชัดเจนในหัวข้อเรื่องต่างๆที่น่าสนใจ ใช้สื่อการศึกษาที่มีความ เหมาะสมกับนักเรียน สื่อการศึกษาไม่มีความลำเอียงทางวัฒนธรรมและใช้สื่อการศึกษาที่ทันสมัย ต่อเหตุการณ์มีประสิทธิภาพ สามารถทำให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการสื่อสารตามไปด้วย

2. ศูนย์สื่อการศึกษา

สำหรับการศึกษาวรรณกรรมเกี่ยวกับประเด็นศูนย์สื่อการศึกษาผู้วิจัยได้ศึกษา ครอบคลุม 2.1 ชื่อของศูนย์สื่อการศึกษา 2.2 ความหมายของศูนย์สื่อการศึกษา 2.3 ประเภทของศูนย์ สื่อการศึกษา 2.4 จุดมุ่งหมายและหน้าที่หลักของศูนย์สื่อการศึกษา 2.5 แนวทางการดำเนินงานศูนย์ สื่อการศึกษาโดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ชื่อของศูนย์สื่อการศึกษา

สำหรับชื่อของศูนย์สื่อการศึกษาได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ตั้งชื่อของศูนย์ สื่อการศึกษาไว้แตกต่างกันดังนี้

มีคำที่ใช้ในลักษณะเดียวกันนี้หลายคำด้วยกัน เช่น ศูนย์วัสดุการสอน (Media Center) ศูนย์วัสดุการเรียน (Learning Materials Resource Center) ศูนย์วัสดุการศึกษา (Educational Media center) ศูนย์แหล่งวิชาการ(Resource Center) ศูนย์แหล่งความรู้ (Knowledge Resource Center) ศูนย์หลักสูตร (Curriculum Center) ศูนย์วิทยบริการ (Educational Service Center) ศูนย์การศึกษา (Educational Center) ศูนย์โสตทัศนอุปกรณ์หรือศูนย์โสตทัศนอุปกรณ์ (Audio Visual Center) บางคนเรียกว่า ศูนย์โสตทัศนวัสดุการศึกษา (Educational Material Center) ศูนย์สื่อการสอน ศูนย์สื่อการศึกษา(Instructional Media Center) ศูนย์แหล่งการเรียนรู้ (Learning Resources Center) ศูนย์วัสดุการศึกษา ศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้ (Instructional Materials Center) ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา (กรมการศึกษานอกโรงเรียน) สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช) ศูนย์วิทย์พัฒนา(จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) สำนักวิทยบริการ (มหาวิทยาลัยขอนแก่น) ศูนย์คมนาคมทางการศึกษา หรือศูนย์สื่อสารทางภาษา ศูนย์นิเทศการศึกษา หรือศูนย์สันนิเวศการศึกษา (Educational Communication Center) (สุเวช ฌ หนองคาย 2516) (ประยูร เวชปาน 2528) (วนิดา จึงประสิทธิ์ 2533)

ศูนย์สื่อการศึกษาเหล่านี้มีหลักการดำเนินการที่คล้ายคลึงกัน คือการสนับสนุนการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ แต่จะแตกต่างกันตามลักษณะและขอบข่ายการให้บริการของหน่วยงานนั้นๆ รายละเอียดของแต่ละศูนย์สื่อการศึกษาที่มีวิธีดำเนินงานไปตามสภาพความพร้อม สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาและเป้าหมายการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงาน โดยสรุป คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องมีการใช้แตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการขององค์กรหรือหน่วยงาน สถาบันที่จะเลือกใช้ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะและขอบข่ายการให้บริการและจุดมุ่งหมายในแต่ละแห่ง แต่ในที่นี้ผู้วิจัยขอใช้คำว่า “ศูนย์สื่อการศึกษา”

2.2 ความหมายของศูนย์สื่อการศึกษา

สำหรับความหมายของศูนย์สื่อการศึกษาได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของศูนย์สื่อการศึกษาไว้แตกต่างกันดังนี้

ชัยขันธ์ พรหมวงษ์ (2523: 260) ได้กล่าวไว้ในเอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาว่า “ศูนย์การศึกษา” (Educational Media Center) เป็นคำใหม่สำหรับการศึกษา ด้วยแต่เดิมใช้ชื่ออื่นเป็น ศูนย์โสตทัศนศึกษาบ้าง หรือศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาบ้าง หมายถึงองค์กรที่มีลักษณะเดียวกัน คือ เป็นหน่วยงานวางแผนผลิตและบริการสื่อการศึกษาให้แก่หน่วยงานการศึกษา และบุคลากรในระบบการศึกษาต่าง ศูนย์การศึกษานี้แต่เดิมทำหน้าที่ให้บริการเท่านั้น อาจมีขนาดเล็กเพียงห้องเก็บอุปกรณ์และวัสดุการศึกษาที่สถาบันการศึกษาจัดซื้อหรือครูผู้สอนจัดทำขึ้นแล้วนำมาเก็บรวบรวมไว้แต่บางสถาบันอาจขยายงานของศูนย์ให้ใหญ่โต มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการจัดหา และผลิตสื่อการศึกษา บริการผู้ใช้ก็ได้

สุนันท์ ปัทมาคม (2523: 32) กล่าวถึงความหมายศูนย์วิทยบริการว่า คือที่รวมของแนวคิดและสื่อประสมในรูปแบบต่างๆ เป็นสถานที่สำหรับเก็บใช้ และแจกจ่ายสื่อการสอนให้แก่หน่วยงาน สถาบัน บุคคลซึ่งประกอบด้วยผู้สอน ผู้เรียน และรายบุคคล เป็นที่รวมของโสตทัศนอุปกรณ์และวัสดุต่างๆ เช่น ภาพยนตร์ ฟิล์มสตริป แผ่นโปร่งใส สไลด์ เทปเสียง เทปบันทึกภาพ แผ่นเสียง ไมโครฟิล์ม แผ่นที่รูปภาพ แผ่นปลิว นิตยสาร และหนังสือ โดยเป็นสถานที่ที่ครูผู้สอนและผู้เรียนมาใช้บริการร่วมกันได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ

ไพบุลย์ สิบสาย (2532: 40) ได้สรุปความหมายศูนย์สื่อการศึกษาไว้ว่า เป็นแหล่งรวมแนวคิดและสื่อในรูปแบบต่างๆทั้งที่เป็นสิ่งตีพิมพ์และไม่ใช่สิ่งตีพิมพ์ คือ วัสดุอุปกรณ์และวิธีการ เป็นสถานที่ที่มีการจัดวางแผนอย่างดีสำหรับวัสดุอุปกรณ์ภายใต้การดูแล และอำนวยความสะดวกของผู้ที่มีความรู้เป็นอย่างดีทางวัสดุการศึกษาทั่วไป

วนิดา จึงประสิทธิ์ (2533: 70) ให้ความหมายของศูนย์สื่อการศึกษาว่าหมายถึง ศูนย์หรือ หน่วยงานที่ให้บริการเป็นส่วนกลาง เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับวัสดุ เครื่องมือ แหล่งที่มาตลอดจนความเคลื่อนไหวต่างๆ เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนใน สถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยังมีหมายถึง งานบริการอย่างหนึ่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อจัด ทหารประสบการณ์การเรียนที่ดีให้แก่ผู้เรียน โดยเป็นแหล่งกลางของวัสดุเครื่องมือ และวิธีการเรียน การสอน นอกจากศูนย์สื่อการศึกษา จะเป็นที่รวมของประเภทวัสดุหนังสือ และโสตทัศนูปกรณ์ แล้วยังเป็นที่สำคัญสำหรับวางแผน ผลิต ทดลองใช้ และประเมินผลวัสดุอุปกรณ์ต่างๆอีกด้วย

ดวงสุดา แสงสุดา (2542: 65) กล่าวถึงความหมายของศูนย์วิทยบริการว่าหมายถึง ห้องสมุดที่ขยายขอบเขตและหน้าที่ความรับผิดชอบออกไปในการให้บริการ จัดหา ผลิตที่เกี่ยวกับการ เรียนการสอนที่เกี่ยวกับหลักสูตรของโรงเรียนและมหาวิทยาลัย โดยให้ทุกฝ่ายใช้ทรัพยากร ร่วมกัน

เดคิฟเฟอร์ (Dekieffer, 1965) ได้ให้ความหมายของศูนย์สื่อการศึกษาว่า หมายถึง เป็นแหล่งเก็บรวบรวมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆอย่างเป็นระบบระเบียบ เพื่อให้บริการแก่ผู้สอนในการ แจกจ่าย ให้ยืม-คืนตรวจตราดูแลและซ่อมแซม ให้ความสะดวกแก่ผู้สอนที่จะทำสื่อการสอนด้วย ตนเอง ตลอดจนการผลิตวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ให้ข้อมูลในการ พิจารณาจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งนิเทศ และประชุมหารือด้วย

โมกินนิส (Moginmiss, 1972) ได้ให้ความหมายศูนย์สื่อการศึกษาว่า เปรียบเสมือน ศูนย์การค้าที่ทันสมัย อำนวยความสะดวกมากมายให้ผู้ค้าได้เลือก ซื้อสิ่งของที่ต้องการได้อย่าง รวดเร็ว มีการจัดระบบที่ง่าย และสะดวกแก่อาจารย์ที่จะใช้เครื่องมือช่วยในการสอน เป็นแหล่ง รวบรวมสื่อมากมาย มีการให้บริการที่ดี มีที่ให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และมีสื่อการสอนอุปกรณ์ เพียงพอ

โดยสรุป ศูนย์สื่อการศึกษา หมายถึง ศูนย์กลางการจัดการด้านสื่อการเรียน การสอนให้แก่ครูผู้สอน และผู้เรียนในด้านต่างๆ ตั้งแต่การวางแผน การจัดการ การผลิต การจัดหา การ ให้ข้อมูลสนเทศ การให้คำปรึกษา ตลอดจนการให้บริการและอื่นๆเพื่อผู้เรียน และผู้สอน ได้ใช้ ประโยชน์ เพื่อศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สนองความต้องการและความแตกต่างของแต่ละบุคคล เพื่อ ช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และยังเป็นแหล่งส่งเสริมสนับสนุนการ ให้ความรู้ ข่าวสารสื่อการศึกษา และเทคโนโลยีใหม่ๆ

2.3 ประเภทของศูนย์สื่อการศึกษา

สำหรับประเภทศูนย์สื่อการศึกษาได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้แบ่งประเภทของ ศูนย์สื่อการศึกษาไว้แตกต่างกันดังนี้

ทรงชัย ลิ้มพุกกษ (2532: 13) กล่าวถึง ประเภทของศูนย์สื่อการศึกษา ไว้หลายประการดังนี้

1. ศูนย์โสตทัศนศึกษา(Audio-Visual Center) ศูนย์สื่อแบบนี้มีลักษณะเป็นเอกเทศ คือ

เป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านโสตทัศนศึกษาและวัสดุอุปกรณ์เป็นการเฉพาะ โดยตรงโดยมีบุคลากร สถานที่ วัสดุ เครื่องมือ ตลอดจนมีการบริหาร การจัดให้บริการทางด้านโสตทัศนศึกษาเป็นของตนเองโดยเฉพาะ การจัดบริการของศูนย์โสตทัศนศึกษาจะต้องมีผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงานที่มีความรู้ความสามารถทางโสตทัศนศึกษาหรือทางเทคโนโลยีการศึกษา โดยเฉพาะ เหมาะกับระดับอุดมศึกษา

2. ศูนย์วัสดุการศึกษา (Instructional Material Center) ศูนย์แบบนี้จัดรวมเป็นหน่วยงานระหว่างห้องสมุดกับงานทางด้านโสตทัศนศึกษา ใ้ภายในศูนย์มีวัสดุการศึกษา 2 ประเภท ได้แก่ หนังสือ (Book or Printed Media) กับ โสตทัศนอุปกรณ์ (Audio-Visual Materials) การจัดดำเนินการบริหารต่างๆ จะใช้บุคลากรร่วมกัน หัวหน้าศูนย์หรือหัวหน้าห้องวัสดุการศึกษา (Educational Media Specialists) ซึ่งอาจเป็นบรรณารักษ์หรือนักสื่อการศึกษาก็ได้ เหมาะกับสถาบันระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

3. ศูนย์สหการสื่อการศึกษา (Cooperative AV Center or Educational Media Center) ศูนย์แบบนี้มีแต่โสตทัศนอุปกรณ์ จัดรวมกับกลุ่มสถาบันการศึกษาที่อยู่ใกล้กัน อยู่ในทำเลที่การคมนาคมสะดวก อาจจะเป็นกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา หรือกลุ่มประถมศึกษา โดยมีอาคารสถานที่ปฏิบัติงานของกลุ่ม สื่อการสอนที่ใช้ร่วมกันกับกลุ่ม ศูนย์จะทำหน้าที่บริหารเครื่องมือ การจ่ายเครื่องมือ งานบริการทั้งอุปกรณ์(Hardware) และ โปรแกรม (Software) ตลอดจนการซ่อมเครื่องมือด้วย

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2548:15-17) ได้จำแนกประเภทของศูนย์สื่อการศึกษาไว้ดังนี้

1. ศูนย์สื่อการศึกษาภายในสถาบันการศึกษา โดยศูนย์สื่อการศึกษาประเภทนี้ สถาบันการศึกษาได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์บริการสื่อที่เรียกว่า Unified Media Center นอกจากนี้ยังใช้เป็นแหล่งค้นคว้า ผลิตสื่อที่เตรียมการสอน การบริการภายในศูนย์มีบุคลากรที่มีความชำนาญในการให้บริการ เช่น หน่วยโสตทัศนศึกษา โรงเรียน/ศูนย์สื่อการศึกษาโรงเรียนประจำจังหวัด หน่วยบริการการศึกษา มหาวิทยาลัย/ศูนย์สื่อการศึกษานอกโรงเรียน สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยบริการการศึกษาทางไกล กศน.

2. ศูนย์สื่อการศึกษา สำหรับกลุ่มโรงเรียน ศูนย์สื่อการศึกษาประเภทนี้จะเป็นลักษณะการรวมกลุ่มของสถานศึกษาขึ้นมาที่โรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งซึ่งเห็นว่าเหมาะสมและมีศักยภาพสูงทั้งในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยบุคลากรในศูนย์อาจจะมาจากโรงเรียนภายในกลุ่มหรือเป็นบุคลากรของโรงเรียนที่ศูนย์สื่อการศึกษาตั้งอยู่ก็ได้ การจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา ลักษณะนี้เป็นการประหยัดงบประมาณ ประหยัดค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังสามารถยกมาตรฐานคุณภาพทางการศึกษาให้ทัดเทียมกันได้

3. ศูนย์สื่อการศึกษาทั่วไป จัดตั้งขึ้นมีจุดหมายเพื่อให้บริการสื่อการศึกษาทั่วไป เรียกว่าศูนย์บริการกลาง(System Media Center) แต่ยังคงให้บริการแก่บุคคลภายนอกได้ตามสมควร สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อทั่วไปเช่น สถาบันเทคโนโลยีแห่งชาติ ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นต้น

โดยสรุป ประเภทของศูนย์สื่อการศึกษามี 2 ประเภทคือ ศูนย์โสตทัศนศึกษา เป็นศูนย์สื่อที่ให้บริการเฉพาะสื่อโสตทัศนศึกษา เฉพาะ ไม่รวมสื่อวัสดุทางการศึกษา และ ศูนย์สื่อการศึกษา ให้บริการทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อโสตทัศนศึกษา

2.4 จุดมุ่งหมายและหน้าที่หลักของศูนย์สื่อการศึกษา

สำหรับจุดมุ่งหมายและหน้าที่หลักของศูนย์สื่อการศึกษาได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ระบุถึงจุดมุ่งหมายและหน้าที่หลักของศูนย์สื่อการศึกษาไว้แตกต่างกันดังนี้

จิริยา เหนียนเฉลย (2546: 42) ได้ระบุจุดมุ่งหมายและหน้าที่หลักของศูนย์สื่อการศึกษาไว้ดังนี้

1. เป็นการให้บริการ เพื่ออำนวยความสะดวกในการผลิตสื่อการสอนสำหรับครูผู้สอนและผู้เรียน
2. ช่วยในการเลือกจัดหาและรวบรวมเนื้อหาการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตร
3. เตรียมการเพื่อการใช้อย่างมีประสิทธิภาพของเนื้อหาการเรียนการสอน
4. เพื่อแนะนำผู้เรียนต่อการใช้วัสดุอุปกรณ์และเนื้อหาไม่ว่าจะเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม
5. เป็นความร่วมมือในการใช้วัสดุอุปกรณ์ระหว่างภาควิชาต่างๆภายในสถาบันและต่อสถาบัน
6. เพื่องานวิจัย และงานพัฒนาโครงการงาน และประเมินผล

7. เพื่อช่วยเหลือครูผู้สอนในด้านการวัดและประเมินผล การเลือกและการใช้สื่อที่มีประโยชน์ของสื่อที่เหมาะสมต่อความต้องการทางการเรียนการสอนที่แตกต่างกันออกไป

8. เพื่อช่วยเหลือผู้เรียนทางด้านพัฒนาความรู้ โดยการใช้สื่อในหลายรูปแบบ

9. เพื่อเปิดโอกาสแก่การเรียนรู้ด้วยตนเองโดยตรง และเป็นอิสระ

10. เพื่อปรับให้เข้ากันสำหรับรูปแบบการเรียนที่แตกต่างกัน

11. เพื่อเป็นการจัดทางเลือกให้แก่การเรียนการสอน ที่ไม่เหมาะสมกับการสอนธรรมดาในชั้นเรียน

12. เพื่อช่วยประหยัดงบประมาณในแง่ของการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือที่มีอยู่กระจัดกระจายอยู่ตามแต่ละหน่วยงาน ให้มีการจัดหาและบริการอยู่ที่ศูนย์กลาง อีกทั้งยังช่วยในด้านอาคารสถานที่ และ ประหยัดในด้านบุคลากรของหน่วยงาน เพราะงานหรือความต้องการของแต่ละหน่วยงานอาจมีไม่เท่ากันตลอดเวลา ส่วนกลางจะช่วยในด้านนี้ได้

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2533: 57) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายและหน้าที่หลักของศูนย์สื่อการศึกษาไว้ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษา และวางแนวทางการวัดและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สื่อการศึกษา
2. วางแผนกิจกรรมศูนย์สื่อการศึกษา
3. มีส่วนร่วมในการวางแผนงานด้านการจัดการเรียนการสอน การออกแบบระบบการสอนการพัฒนาหลักสูตร(รายวิชา) และสร้างสรรค์วิธีการสอนต่างๆ
4. วางแผนเรื่องงบประมาณเกี่ยวกับระบบสื่อของโรงเรียน ร่วมกับผู้บริหาร
5. จัดหารวบรวมสื่อการศึกษาให้เพียงพอต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน
6. จัดดำเนินงานโครงการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของศูนย์สื่อการศึกษา
7. จัดทำรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้บริหาร ครูและผู้เรียน ตลอดจนชุมชนทราบ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ศูนย์สื่อการศึกษา
8. จัดบริการผลิตสื่อตามความจำเป็น
9. จัดทำเอกสารข้อมูลและคู่มือเกี่ยวกับสื่อ เพื่อครูและผู้เรียนที่สนใจจะได้ศึกษาและร่วมตัดสินใจในการจัดหาและจัดซื้อ
10. จัดกิจกรรมส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนการสอน
11. จัดให้มีการประเมินการดำเนินงาน และมีการปรับปรุงแก้ไข ถ้าจำเป็น
12. สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้ทราบบทบาทของศูนย์สื่อการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

ณรงค์ มุกดาสว่าง(2540: 26-28) กล่าวว่า หน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษาไว้ดังนี้

1. การให้ข้อเสนอแนะ ศูนย์สื่อการศึกษาต้องเตรียมหาข้อเสนอแนะต่างๆ ที่สำคัญ เพื่อแจ้งผู้ใช้บริการเป็นประจำให้ทราบถึงข้อจำกัด อุปสรรค สื่อการสอนประเภทต่างๆ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ศูนย์จะเสนอบริการให้ได้ วิธีให้ข้อเสนอแนะอาจเป็นแบบทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ เช่น การปิดประกาศ การจัดแสดงนิทรรศการ การออกวารสารของศูนย์ การทำรายการสื่อการเรียนการสอน เป็นต้น

2. หน้าที่ในการให้การศึกษา อบรมพัฒนาความรู้ ซึ่งควรจะจัดการอบรมเมื่อใดนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการและปัญหาที่ต้องการการแก้ไข การให้การอบรมทางเทคโนโลยีทางการศึกษาจะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนได้รับการปรับปรุงที่ดีขึ้น ซึ่งสามารถจัดทำได้หลายรูปแบบ เช่น จัดโปรแกรมอบรมเทคนิคในการใช้สื่อ การเลือกใช้สื่อเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น เป็นต้น

3. หน้าที่ในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน วัสดุ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่จำเป็นให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้สอน

4. หน้าที่ในการผลิตสื่อการเรียนการสอน เป็นหน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษา ที่ต้องช่วยแนะนำและแก้ปัญหาให้แก่ผู้สอนด้านการผลิตเพื่อให้ได้สื่อการศึกษาที่ตรงกับความต้องการในการจัดการเรียนการสอน

5. หน้าที่ในด้านการศึกษาให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้รู้จักคิดวิเคราะห์สภาพปัญหาทางการเรียนการสอนช่วยแนะนำในเรื่องเทคนิคและวิธีการต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนในด้านเทคโนโลยี

โดยสรุป จุดมุ่งหมายและหน้าที่หลักของศูนย์สื่อการศึกษา เป็นแหล่งรวบรวมผลิตวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ ประสิทธิภาพที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาบรรลุผล รวมถึงการจัดหา ผลิตซ่อมแซม บำรุงรักษา สื่อการศึกษา ระดมทรัพยากรที่มีอยู่มาพัฒนาระบบการสอนให้มีประสิทธิภาพมีหน้าที่ในการจัดบริการ และพัฒนาการบริการให้ตรงตามความต้องการของผู้สอนและผู้เรียนหน้าที่พิเศษสื่อการสอน ส่งเสริมการใช้สื่อการศึกษา ให้การฝึกอบรม และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสื่อการศึกษาต่างๆติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานด้านต่างๆของศูนย์สื่อการศึกษา

2.5 แนวทางการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษา

สำหรับ แนวทางการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษาได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ระบุถึงแนวทางการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษาไว้แตกต่างกันดังนี้

เวเบอร์ (Waber, 966: 221) นักสังคมวิทยาชาวเยอรมัน ได้เสนอทฤษฎีระบบ Bureaucratic Model ซึ่งเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพสูงสุดโดยที่การจัดองค์กรหรือการจัด

หน่วยงานตามแนวความคิดของเวเบอร์ มีอิทธิพลอย่างกว้างขวางทั่วไปและนำไปกล่าวอ้างอิงอยู่เสมอดังนี้

1. การแบ่งแยกงานถือหลักการความชำนาญเฉพาะด้านโดยวัตถุประสงค์ของการจัดหน่วยงานแบบนี้มุ่งให้ได้ผลงานสูงสุดจากการทำงานเฉพาะด้านด้วยฝีมือและความชำนาญ ดังนั้นบุคลากรต้องได้รับการฝึกอบรมซ้ำแล้วซ้ำอีกเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญจริงๆ

2. การจัดลำดับชั้นการบังคับบัญชาให้ลดหลั่นลงไป มีหัวหน้าหน่วยงานผู้บังคับบัญชาและกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละระดับชั้นไว้อย่างชัดเจน

3. การปฏิบัติงาน ต้องอยู่ภายใต้ระบบ ระเบียบและกฎหมายการทำงาน จะไม่สามารถยืดหยุ่นได้ตามลักษณะเฉพาะของงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานของรัฐต้องยึดถือและปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด

4. การจัดให้มีการบันทึกเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ การวินิจฉัยการสั่งการจะต้องมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเก็บไว้เป็นหลักฐานสามารถตรวจสอบได้

ลีลา สีนานุเคราะห์ (2530: 15-16) ได้กล่าวถึงการจัดหน่วยงานไปในทำนองเดียวกันไว้ดังนี้

1. การจัดหน่วยงาน ต้องกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย และแผนงาน ในการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน

2. มีศูนย์กลางในการอำนาจการ ที่มีสมรรถภาพ ประสิทธิภาพ และมีความรับผิดชอบโดยตรง

3. ต้องระบุหน้าที่การงานและความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคนให้ชัดเจน

4. ต้องมีระบบในการทำงานที่เหมาะสม มีเทคนิคในการควบคุมงาน ประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆภายในหน่วยงานเป็นอย่างดี

5. ต้องจัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารที่ดี และมีหลักการในการสามารถสนองตอบต่อสภาการณ์และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเหมาะสม

ฉายศิลป์ เชี่ยวชาญพัฒนา และคณะ (2527: 120-121) ได้กล่าวถึง หลักการพื้นฐานในการจัดหน่วยงานไว้ดังนี้

1. หลักสายการบังคับบัญชา หน่วยงานจะบรรลุผลที่ดีที่สุดเมื่อมีการกำหนดและปฏิบัติตามการบังคับบัญชาที่ชัดเจนสายการบังคับบัญชาเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ เพื่อให้ทุกคนเข้าใจอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ สายการบังคับบัญชาที่เหมาะสม ควรจะตรงและสั้นเพราะจะช่วยให้การดำเนินงานสะดวกรวดเร็ว

2. หลักการมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน บุคลากรทุกคนในหน่วยงาน และฝ่ายต่างๆ ที่บุคคลสังกัดอยู่ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของหน่วยงานการศึกษาอย่างชัดเจน เพราะตัวของวัตถุประสงค์จะมีอิทธิพลต่อความสำเร็จ โดยวัตถุประสงค์จะเป็นสิ่งกำหนดมาตรฐานสำหรับการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ

3. หลักการมีอำนาจหน้าที่พอเพียง โดยมีอำนาจการควบคุมหน่วยงาน มีสิทธิอยู่ที่บุคคลใดคนหนึ่งโดยเฉพาะหน่วยงานต่างๆ จะต้องระบุให้ชัดเจน ควรใช้อำนาจอย่างพอเพียงที่จะปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

4. หลักการรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น แม้ว่าผู้บังคับบัญชา จะมอบหมายอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาแล้ว แต่ผู้บังคับบัญชา ก็ต้องรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นด้วย การที่ผู้บังคับบัญชาคนหนึ่งรับผิดชอบต่อผู้ใต้บังคับบัญชามากน้อยเพียงใดนั้นอาจไม่กำหนดตายตัวนัก แต่ถ้ารับผิดชอบจำนวนมาก การควบคุมจะยุ่งยากมากกว่าจำนวนน้อย

5. หลักการแบ่งงานกันทำ จำเป็นต้องระบุอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ ไว้อย่างชัดเจนด้วยเพื่อให้บุคลากรทุกคนในศูนย์สื่อการศึกษา จะได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ระบุไว้อย่างถูกต้องนอกจากนี้ต้องคำนึงถึงระบบการติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ตลอดจนสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่จะเข้ามามีผลกระทบต่อการทำงานของหน่วยงานอีกด้วย การแบ่งงานจะทำให้มีกรอบหรือขอบเขตในการรับผิดชอบงานชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนและความสับสนเปลือง

โดยสรุป แนวทางการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษาควรมีหลักการเบื้องต้นในการจัดหน่วยงานคือ กำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกัน กำหนดสายการบังคับบัญชา กำหนดส่วนงานและแบ่งงานในหน้าที่ มีเอกภาพในการบังคับบัญชา กำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบหน้าที่บริหารงาน กำหนดนโยบาย รับผิดชอบงานของศูนย์ ตลอดจนติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ

2.6 ปัจจัยที่สำคัญของศูนย์สื่อการศึกษา

สำหรับปัจจัยที่สำคัญของศูนย์สื่อการศึกษา ได้มีนักการศึกษาหลายท่าน ได้ระบุถึงปัจจัยที่สำคัญของศูนย์สื่อการศึกษาไว้แตกต่างกันดังนี้

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาได้มีผู้กล่าวไว้มากมาย ส่วนใหญ่จะให้ความหมายในลักษณะของการบริหารงาน ดังนี้

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2533: 30) ได้กล่าวถึง การวางแผนในกระบวนการศึกษา เพื่อให้

การสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลว่า ประกอบด้วยปัจจัย 4 ประการซึ่งมีผลต่อการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาดังนี้

1. บุคลากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ เจ้าหน้าที่เทคนิค และผู้ช่วยด้านสื่อการศึกษา เพื่อจัดการระบบการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือผู้สอนและผู้เรียน ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน
2. สิ่งอำนวยความสะดวก ในระบบงานสื่อการศึกษาและเทคโนโลยีการศึกษา จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกด้วยการจัดพื้นที่ใช้งาน และการบริการให้เพียงพอ รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ต่างๆ ในพื้นที่บริการอีกด้วย
3. สื่อ ได้แก่ สื่อการศึกษา สื่อการสอน และสื่อการเรียนการสอน ตามหลักสูตร ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน รวมทั้งเครื่องมือเทคโนโลยีที่จำเป็น สื่อที่เลือกมาเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ควรมีจำนวนอย่างเพียงพอ ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ
4. งบประมาณ ได้แก่ เงินที่ใช้ในการบริหารศูนย์สื่อการศึกษา เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดำเนินงานที่กำหนดไว้

วนิดา จึงประสิทธิ์ (2535:13-14) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา สามารถจำแนกได้ดังนี้

1. บุคลากรของศูนย์สื่อการศึกษา ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้บริหารศูนย์สื่อการศึกษา อาจเรียกว่า หัวหน้าศูนย์ หรือผู้อำนวยการศูนย์ เป็นผู้ที่มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ทางเทคโนโลยีทางการศึกษาตลอดจนมีความรู้เกี่ยวกับงานบริการ โสตทัศนูปกรณ์อันได้แก่ นักเทคโนโลยีทางการศึกษา มีหน้าที่จัดและดำเนินการบริการสื่อต่างๆ เป็นผู้ให้คำแนะนำแก่ผู้ให้บริการในด้านการเลือก การผลิตสื่อ การใช้สื่อการศึกษา วางแผนร่วมกับหัวหน้าศูนย์และช่างเทคนิค เช่น ช่างเขียน ช่างภาพ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ และมักมีชื่อเรียกตำแหน่งในอัตราการบรรจุราชการว่า นักวิชาการ โสตทัศนศึกษา Media Specialist (ปริญญาตรี) พนักงานโสตทัศนศึกษา(ประกาศนียบัตร)
 - 1.2 คณะผู้ร่วมงาน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ
 - 1.2.1 Professional Staff ได้แก่ผู้ที่มีความสามารถ และมีประสบการณ์ทางเทคโนโลยีการศึกษาหรือโสตทัศนศึกษา ตลอดจนมีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับงานด้านโสตทัศนูปกรณ์ แบ่งได้ดังนี้ (1) Media specialist ได้แก่ ผู้ที่ศึกษาในสาขาเทคโนโลยีทางการศึกษาหรือโสตทัศนศึกษา ได้ชื่อว่า นักเทคโนโลยีการศึกษา(2) Media technicians ได้แก่ ผู้ทำหน้าที่เป็น ช่างเทคนิคเช่น ช่างภาพ ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างพิมพ์ เป็นต้น

1.2.2 Non-professional staff ได้แก่ ผู้ช่วยงานบริการ เช่น ผู้ทำหน้าที่ในงานบริการ นักการภารโรง พนักงานขับรถ เป็นต้น

2. วัสดุอุปกรณ์ ในการรวบรวมสื่อวัสดุอุปกรณ์ ถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสื่อในการดำเนินงาน เพื่อจัดทำให้มีจำนวนเพียงพอกับความจำเป็น และความต้องการของผู้ใช้บริการ แบ่งการดำเนินงานด้านวัสดุอุปกรณ์ได้ดังนี้

2.1 กำหนดนโยบายในการเลือกวัสดุอุปกรณ์ และการดำเนินงาน เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ โดยคำนึงถึงเรื่องหลักสูตร นวัตกรรมการสอน การวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ พัฒนาการของสื่อและเทคโนโลยีการศึกษาและการสอน ลักษณะผู้เรียน จุดมุ่งหมายการนำไปใช้ของครูผู้สอน หรือผู้เรียน

2.2 มีการประเมินสื่อการศึกษา ก่อนการพิจารณาจัดหา หรือนำสื่อไปใช้ในการเรียนการสอนควรมีการวัดและประเมินสื่อก่อนและทำอย่างต่อเนื่อง และอย่างมีระบบ

2.3 กำหนดเกณฑ์การเลือกวัสดุอุปกรณ์

2.4 กำหนดผู้เลือกสื่อ

2.5 การผลิตสื่อ

2.6 การบำรุงรักษาสื่อและเครื่องมืออุปกรณ์

2.7 การเก็บรวบรวมสื่อและเครื่องมือให้เป็นระบบระเบียบเพื่อการใช้งาน

3. การจัดการ การดำเนินการ โดยอาศัยความสัมพันธ์อันดี ระหว่างองค์ประกอบต่างๆภายในศูนย์สื่อการศึกษา เน้นในด้านต่างๆ เช่น การวางแผน การจัดองค์กร การจัดบุคลากร การอำนวยความสะดวก และการควบคุม ซึ่งการจัดการอาจให้ความหมายได้ 2 ลักษณะคือ

3.1 เป็นการอำนวยความสะดวกการปฏิบัติงาน และการนำผู้ร่วมงานให้สามารถ

ดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษาให้ได้ผลสูงสุด ด้วยการกำหนดภารกิจ การจัดการจัดองค์กร การบริหาร การนิเทศ และการประเมินเกี่ยวกับการใช้งบประมาณ บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวกและทรัพยากร เพื่อสนับสนุนศูนย์สื่อการศึกษา ให้บริการบรรลุผลตามภารกิจ

3.2 เป็นการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์สื่อการศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมาย

4. งบประมาณ หมายถึง การวางแผนงานด้านการเงินบัญชี ในการดำเนินงาน ของศูนย์สื่อการศึกษาการจัดตั้งงบประมาณ จะขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของโครงการย่อยๆ ซึ่งจัดตามความจำเป็น และความสนใจของผู้ใช้บริการ เพื่อให้สามารถดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษาได้ตามจุดมุ่งหมาย ลักษณะการจัดงบประมาณ แบ่งงบประมาณออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ

4.1 งบดำเนินการ เป็นงบประมาณ ประเภทเงินเดือน ค่าใช้สอย ค่าตอบแทน และค่าวัสดุ

4.2 งบลงทุน เป็นงบประมาณประเภทค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

2.7 การบริหารงานศูนย์สื่อการศึกษา

สำหรับการบริหารงานศูนย์สื่อการศึกษาได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ระบุแนวทาง การบริหารงานศูนย์สื่อการศึกษาไว้แตกต่างกันดังนี้

กุกลิคและอูวิก (Gulick L. & Urwick, L1973)กล่าวไว้ว่า การบริหารงานของหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการ คือ คน (Man) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) และการจัดการ (Management) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ก่อให้เกิดผลต่อกระบวนการบริหารงาน หลักและวิธีการบริหารงานที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ “POSDCORB” ซึ่งเป็นกระบวนการบริหารที่วิเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการ แบ่งเป็น 7 ขั้นตอนตามลำดับต่อไปนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึงการวางแผนหรือการวางโครงการ โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงาน แนวปฏิบัติ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และเวลาที่ใช้ในการดำเนินงาน

2. การจัดหน่วยงาน (Organizing) หมายถึง การจัดแบ่งส่วนงานเพื่อกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานย่อยและบุคคลในตำแหน่งต่างๆ ให้ชัดเจน

3. การจัดบุคลากร (Staffing) หมายถึง การจัดการ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล โดยจัดคนให้เหมาะสมกับงาน การบรรจุ แต่งตั้ง การฝึกอบรมต่างๆ ตลอดจนการพิจารณาให้พ้นจากงาน

4. การอำนวยการ (Directing) หมายถึง วิธีการอำนวยการ ติดตามดูแลการปฏิบัติงานและการนิเทศงาน ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคต่างๆ ทั้งทางจิตวิทยา มนุษยสัมพันธ์ และองค์ประกอบอื่นๆอีกมากมาย

5. การประสานงาน (Co-ordinating) หมายถึง การประสานงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สำเร็จผลตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน

6. การรายงาน (Reporting) หมายถึง การเสนอรายงานผลการปฏิบัติงานต่อผู้บังคับบัญชาให้ทราบความก้าวหน้าของงานเป็นระยะ และให้ผู้ร่วมงานได้มีโอกาสทราบด้วย เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีร่วมกัน และเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบด้วย

7. การจัดงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การดำเนินงานเรื่องการเงิน การวางแผนการใช้จ่ายเงิน การเสนอขออนุมัติและควบคุมการใช้จ่ายเงิน

8. การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน (Evaluating: E) ศูนย์สื่อการศึกษาควรมีระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านการผลิตและบริการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทราบข้อดีและข้อจำกัด เพื่อหาวิธีการแก้ปัญหาและปรับปรุงสิ่งที่บกพร่องให้ดีขึ้น โดยประเมินจากรายงานผลการปฏิบัติงานหรือวิธีการอื่นตามความเหมาะสมของแต่ละหน่วยงานเพื่อให้แน่ใจว่าการผลิตและการบริการด้านสื่อการเรียนการสอนนั้นสนองความต้องการของผู้รับบริการได้ดีมากน้อยเพียงใด

นฤมล อินทรพงษ์ (2548: 26) กล่าวว่าไว้ว่า การบริหารงานศูนย์สื่อการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลักสำคัญ 4 ประการดังนี้

1. บุคลากร
2. งบประมาณ
3. สถานที่ตั้งและพื้นที่ของศูนย์สื่อการศึกษา
4. วัสดุอุปกรณ์

2.7.1 หลักการบริหารศูนย์สื่อศึกษาด้านบุคลากร

หลักการบริหารศูนย์สื่อศึกษาด้านบุคลากร นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารงานในองค์กร ดังนั้นควรต้องมีการกำหนดคุณสมบัติและหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากรให้ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อจะได้มีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับงาน ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานของศูนย์สื่อศึกษามีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้

สาธิต วิมลคุณารักษ์ (2541: 171-179) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลในศูนย์สื่อการศึกษาเป็นกระบวนการที่ให้ได้มาซึ่งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการให้บริการ การผลิต การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสื่อการสอน ตลอดจนการพัฒนาและธำรงรักษาบุคลากรซึ่งจำแนกได้เป็น 4 ฝ่ายดังนี้

1. ฝ่ายบริหารสื่อการสอน มีหน้าที่ในด้านบริหารศูนย์สื่อการสอนทั้งในด้านงบประมาณ บุคลากร อุปกรณ์และการจัดการ เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ได้แก่ หัวหน้าศูนย์สื่อการสอน พนักงานธุรการ เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล เป็นต้น
2. ฝ่ายบริการให้ยืมสื่อการสอน มีหน้าที่รับผิดชอบในการสำรวจและจัดหาสื่อจัดเก็บ แยกหมวดหมู่และจัดทำทะเบียนบัญชีสื่อ ซ่อมบำรุงสื่อและบริการให้คำปรึกษาให้แก่พนักงานห้องสมุด นักวิชาการคอมพิวเตอร์ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น
3. ฝ่ายผลิตสื่อการสอน มีหน้าที่ในการออกแบบผลิตสื่อตามความต้องการของผู้ใช้สื่อที่ผลิต ได้แก่ นักวิชาการ โสตทัศนศึกษา ช่างศิลป์ วิศวกร เป็นต้น

4. ฝ่ายวิจัยและพัฒนาสื่อการสอน มีหน้าที่ในการวิจัยสื่อต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาสื่อการสอนให้เหมาะสมกับการเรียนการสอน ได้แก่ นักวิชาการ นักวิชาการโสตทัศนศึกษา เป็นต้น

โดยสรุป ได้ว่าบุคลากรที่ควรมีในศูนย์สื่อการศึกษานั้นแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ บุคลากรด้านการบริหารประกอบด้วยหัวหน้าศูนย์ ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์ หัวหน้าฝ่ายต่างๆ ในศูนย์ที่ช่วยงานบริหารสู่การปฏิบัติและ บุคลากรด้านการปฏิบัติการ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่เฉพาะงานเช่น เจ้าหน้าที่ธุรการ เจ้าหน้าที่ด้านงานวิชาการ เจ้าหน้าที่เทคนิค

2.7.2 หลักการบริหารศูนย์สื่อการศึกษาด้านงบประมาณ

หลักการบริหารศูนย์สื่อการศึกษาด้านงบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานของศูนย์สื่อการศึกษา การจัดงบประมาณที่เหมาะสมเป็นสิ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้ศูนย์สื่อการศึกษาดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้กำหนดไว้ การบริหารงานงบประมาณของศูนย์สื่อการศึกษา เป็นกระบวนการที่จะทำให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยครอบคลุมการวางแผนจัดทำงบประมาณ การใช้งบประมาณ การควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณและการรายงานการใช้งบประมาณ

ปลั่งศรี มูลศาสตร์ (2532: 17) ได้เสนอข้อพิจารณา เกี่ยวกับการจัดงบประมาณของศูนย์สื่อการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียนหรือสถาบันใดก็ตามควรมีฐานะทางการเงินที่เพียงพอและมั่นคง ตลอดจนมีงบประมาณที่ได้รับเป็นเอกเทศ
2. งบประมาณที่ได้รับควรเกิดจากความต้องการของสถาบัน (นักเรียน ครู อาจารย์) อย่างแท้จริง
3. นโยบายของสถาบันเรื่องงบประมาณควรมีการตรวจสอบอย่างถูกต้องชัดเจน โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการกำหนด การได้มาและการจ่าย
4. เพื่อให้การศึกษาเกิดประโยชน์สูงสุด ควรจัดงบประมาณทั้งส่วนที่เป็นระยะยาวและความต้องการฉุกเฉิน
5. ควรได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอจากส่วนกลางโดยผู้บริหารศูนย์สื่อการศึกษาจะต้องเตรียมแผนการไว้
6. ควรมีการวางแผนที่แน่นอนเพื่อการบริการที่เพิ่มขึ้นและแรงสนับสนุนจากชุมชนต่อการบริหารงานของศูนย์สื่อการศึกษา การเตรียมการอาจทำได้ทั้งการจัดประเมินผล ตรวจสอบความต้องการด้านวัสดุทั้งแผนระยะยาวและฉุกเฉิน

7. ควรจัดงบประมาณเพื่อสนับสนุนให้ครู อาจารย์และนักเรียนได้เข้าใช้วัสดุอุปกรณ์และสื่อในศูนย์สื่อการศึกษา

8. ศูนย์สื่อศึกษาคควรมีหน้าที่โดยตรงในการตรวจสอบ เลือกรื้อวัสดุอุปกรณ์และสื่อการศึกษา

9. การจัดงบประมาณต้องมีงบประมาณสำหรับวัสดุอุปกรณ์ที่มาแทนที่ของเดิมที่ชำรุดเสียหายหรือล้าสมัย

10. การเตรียมเงินระยะยาว รวมถึงการเตรียมการเพื่อการขยายตัวของบริการวัสดุอุปกรณ์ สื่อการศึกษา โดยการเพิ่มคุณภาพและขอบเขตของเนื้อหาวิชาให้กว้างขวางขึ้น
วนิดา จึงประสิทธิ์ (2533: 33) กล่าวไว้ว่า การจำแนกประเภทของงบประมาณในองค์กรศูนย์สื่อการศึกษา สามารถจำแนกได้ตามที่มาและวัตถุประสงค์ของแหล่งงบประมาณได้ดังนี้

1. งบประมาณในองค์กรที่เป็นส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1.1 งบประมาณแผ่นดิน เป็นเงินที่รัฐบาลจัดสรรให้แก่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเป็นประจำทุกปี โดยถือกรอบจากแนวนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งการแบ่งประเภทของงบประมาณของราชการและวิสาหกิจแบ่งออกเป็น 7 หมวดดังนี้

หมวดที่ 1 รายจ่ายหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ

หมวดที่ 2 รายจ่ายหมวดค่าจ้างชั่วคราว

หมวดที่ 3 รายจ่ายหมวดค่าตอบแทนใช้สอยวัสดุ

หมวดที่ 4 รายจ่ายหมวดสาธารณโภค

หมวดที่ 5 รายจ่ายหมวดครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

หมวดที่ 6 รายจ่ายหมวดเงินอุดหนุน

หมวดที่ 7 รายจ่ายหมวดอื่นๆ

1.2 งบพิเศษ เป็นงบประมาณที่ส่วนราชการแต่ละแห่งจัดหาได้เอง เช่น เงินบำรุงการศึกษา เงินที่มีผู้บริจาค เงินค่าเช่า เงินจากการจัดรายการพิเศษ เป็นต้น

2. งบประมาณในองค์กรที่เป็นเอกชน โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

2.1 งบประมาณดำเนินการ คือ งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกิจกรรมขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับรายได้และรายจ่าย

2.2 งบประมาณการเงินคือ งบประมาณที่จัดทำขึ้น เกี่ยวข้องการดำเนินงานวางแผนทางการเงินขององค์กร

โดยสรุป ศูนย์สื่อการศึกษาควร ได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ ทั้งประมาณแผ่นดินและงบพิเศษ การจัดงบประมาณที่เหมาะสมเป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนให้ศูนย์สื่อการศึกษาสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.7.3 สถานที่ตั้งและพื้นที่ของศูนย์สื่อการศึกษา

ในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา อาคารสถานที่ที่จัดได้ว่าเป็นปัจจัยหลักในการจัดดำเนินการการจัดอาคารสถานที่ของศูนย์สื่อการศึกษาแต่ละสถาบันย่อมแตกต่างกันไปตามความสามารถของแต่ละสถาบัน ในการจัดอาคารสถานที่ของศูนย์สื่อการศึกษา นักการศึกษาได้เสนอความคิดไว้หลายรูปแบบด้วยกันดังนี้

กรมสามัญศึกษา (2534: 60) ได้กล่าวถึงหลักการเลือกสถานที่ตั้งศูนย์สื่อการศึกษาไว้ดังนี้

1. อยู่ใกล้ชุมชนติดถนนใหญ่มีรถผ่านไปมา สะดวกในการรับส่งวัสดุอุปกรณ์ ผู้ใช้บริการมาถึงได้ง่าย ไม่ควรตั้งในที่การจราจรคับคั่งและควรอยู่ห่างจากเสียวรบกวนทั้งหลาย
2. ควรพิจารณาถึงภูมิประเทศ เช่น อยู่ในที่สวยงาม มีอากาศดี
3. มีบริเวณกว้างขวาง สามารถขยายศูนย์สื่อการศึกษาได้ต่อไปในอนาคต
4. บริเวณใกล้ตัวอาคารไม่ควรปลูกต้นไม้ใหญ่ เพราะจำทำให้บังแสงสว่างและขัดขวางทางระบายอากาศ
5. ไม่ควรตั้งอยู่ชิดอาคารที่สูงกว่ามากเกินไป เพราะจะบังทิศทางลมและแสงสว่าง
6. ภายในอาคารควรมีการออกแบบให้ติดต่อกันได้สะดวก
7. อาคารศูนย์สื่อการศึกษาควรสร้างด้วยวัสดุที่ทนทาน ราคาไม่สูง สวยงาม
8. กำหนดขนาดของห้องแต่ละห้องเท่าที่จำเป็น เพื่อเป็นการประหยัดและไม่เกิดการสูญเปล่าของพื้นที่ใช้สอย

สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534: 23) ได้กล่าวถึง พื้นที่ใช้สอยของศูนย์สื่อการศึกษาดังนี้

1. พื้นที่สำหรับสำนักงานของหน่วยงาน เช่น ห้องทำงานของหัวหน้าศูนย์สื่อและเจ้าหน้าที่ระดับต่างๆ รวมทั้งห้องต้อนรับผู้มาใช้บริการ
2. พื้นที่สำหรับห้องเก็บสื่อการเรียนการสอน โดยแยกตามประเภทของสื่อ
3. พื้นที่สำหรับห้องบริการสื่อการเรียนการสอน

4. พื้นที่สำหรับปฏิบัติงานกราฟิกและห้องมือ
5. พื้นที่สำหรับห้องตรวจซ่อมบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน
6. พื้นที่สำหรับห้องผลิตสื่อการเรียนการสอนราคาไม่แพง
7. พื้นที่สำหรับห้องเตรียมสื่อการศึกษาก่อนนำไปใช้
8. พื้นที่สำหรับห้องจัดแสดงสื่อการเรียนการสอน
9. พื้นที่สำหรับห้องบันทึกเสียงและห้องควบคุมการใช้เครื่องมือ
10. พื้นที่สำหรับห้องเรียน
11. พื้นที่สำหรับห้องถ่ายภาพและห้องส่งโทรทัศน์
12. พื้นที่สำหรับประชุม

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2526: 63) ได้ให้แนวการจัดอาคารสถานที่ไว้ว่า เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการและใช้บริการสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน อันประกอบด้วย ครู อาจารย์ นักเรียนและบุคลากรอื่น ศูนย์สื่อการศึกษาควรมีสถานที่ที่แน่นอนและเป็นแหล่งวิทยาการ โดยแท้ อาคารสถานที่ของศูนย์สื่อการศึกษาที่ให้บริการสื่อการศึกษาอาจทำได้ 2 ลักษณะดังนี้

1. ใช้สถานที่บางส่วนของอาคารเรียน เป็นสถานที่ตั้งศูนย์สื่อการศึกษา การจัดสถานที่ในกรณีนี้ควรเลือกสถานที่ที่ติดต่อได้สะดวก เป็นศูนย์กลางที่ติดต่อได้ง่าย เหมาะสมทั้งทางด้าน การถ่ายเทอากาศ ทิศทางของแสงแดดและองค์ประกอบอื่นๆ

2. เป็นอาคารเฉพาะ การจัดให้มีอาคารเฉพาะนั้นจะอำนวยความสะดวกให้แก่ทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการอย่างมาก เพราะสามารถจัดได้เต็มที่และเต็มรูปแบบของศูนย์สื่อการศึกษา การตัดสินใจให้มีอาคารเฉพาะของศูนย์สื่อการศึกษาควรพิจารณา โครงสร้างและรายละเอียดให้รอบคอบ โดยเฉพาะบริเวณที่ตั้งของอาคาร ควรอยู่บริเวณที่ติดต่อได้ง่าย และเป็นศูนย์กลางของอาคารทั้งหลาย

โดยสรุป ศูนย์สื่อการศึกษาควรตั้งอยู่แหล่งกลางของสถาบันการศึกษา เพื่อให้สามารถติดต่อขอใช้บริการได้สะดวกรวดเร็ว และควรคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ทิศทางลม แสงสว่าง การออกแบบและการตกแต่งที่สวยงามเหมาะสม การจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาอาจจัดได้สองแบบคือ โครงการขนาดเล็กซึ่งอาจจัดรวมกับห้องสมุดของโรงเรียน และแบบแยกเป็นศูนย์ขนาดใหญ่ก็ควรอยู่ใกล้กับห้องสมุดเพื่อความสะดวกในการใช้หนังสือและวัสดุต่างๆ

2.7.4 หลักการบริการศูนย์สื่อศึกษาด้านวัสดุอุปกรณ์

กิดานันท์ มลิทอง (2540: 10) ได้ให้ความหมายวัสดุอุปกรณ์ว่า วัสดุ หมายถึง สื่อการศึกษาที่มีความสิ้นเปลือง สามารถถ่ายทอดความรู้ที่ผู้เรียนได้เรียนด้วยตัวเอง ซึ่งอาจจะต้องใช้สื่ออุปกรณ์ช่วยเหลือหรือไม่ต้องใช้อุปกรณ์อื่นช่วยก็ได้เช่น ภาพ หุ่นจำลอง

แผ่นซีดี แผ่นดีวีดี ส่วนอุปกรณ์หมายถึง สื่อการศึกษาที่เป็นเครื่องมือต่างๆทั้งที่ไม่ใช่ อิเล็กทรอนิกส์ เช่น กระดานดำ ไวท์บอร์ด โสตทัศนูปกรณ์ประเภทต่างๆ ทั้งวัสดุอุปกรณ์ ต่างๆใน ศูนย์สื่อการศึกษาเหล่านั้น ถือเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะต้องให้บริการว่า มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาคือ “การให้บริการ”

บุญเหลือ ทองเอี่ยม และสุขสวัสดิ์ ภาษิต (2531: 16) ได้กล่าวเกี่ยวกับการ ให้บริการต่างๆของศูนย์สื่อการศึกษา ควรมีดังนี้

1. การจัดทำแคตตาล็อก
2. การให้บริการยืม โสตทัศนศึกษา
3. การให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ โสตทัศนศึกษา
4. การผลิตสื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน
5. การบริการรับจอง ยืม คืน โสตทัศนศึกษา
6. ประสานงานระหว่างศูนย์สื่อการศึกษา
7. เผยแพร่งานของศูนย์สื่อการศึกษา
8. การให้ความช่วยเหลือครูผู้สอนและนักเรียน
9. การจัดและเก็บรักษาโสตทัศนศึกษา
10. การจัดทำสถิติและรายงาน
11. การจัดกิจกรรม นิทรรศการทางวิชาการ

กำพล กระมล (2531: ม.ป.น.) กล่าวว่า การบริหารงานเพื่อบรรลุ วัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีทรัพยากรการบริหารที่เพียงพอ และดำเนินไปตาม ขั้นตอนของกระบวนการบริหารด้วยความรอบคอบและมีประสิทธิภาพที่สุด แต่สำหรับการบริหาร ศูนย์สื่อศึกษานั้นมีองค์ประกอบหลักของการบริหารที่สำคัญ 7 ประการคือ

1. การวางแผน มีขั้นตอนคือ มีการสำรวจปัญหา การหาข้อมูล เพื่อเป็น หลักฐานประกอบการวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงานหลายวิธีแล้วเลือกวิธีการที่ดีที่สุด
2. บุคลากร เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการดำเนินงาน เพราะถ้าบุคคลมีความสามารถ งานทุกอย่างจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ดังนั้นการจัดบุคลากรที่ดีคือ การจัด บุคลากรที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับลักษณะงานและคุณภาพงาน ให้มีปริมาณเพียงพอที่จะปฏิบัติ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามแนวทางการปฏิบัติงานที่วางไว้
3. อาคารสถานที่ เพื่ออำนวยความสะดวก ในการให้บริการและการใช้ บริการสื่อการศึกษาของโรงเรียนอันประกอบด้วย ครู ผู้บริหาร นักเรียน และบุคคลอื่นๆ ศูนย์ สื่อการศึกษาควรมีสถานที่แน่นอนและเป็นแหล่งวิชาการโดยแท้จริง

4. การผลิตสื่อการสอนได้ตรงตามความต้องการของครูผู้สอน
 5. การแนะนำครูผู้สอน ให้สามารถผลิตสื่อและใช้สื่อการศึกษา ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของเนื้อหาในหลักสูตร
 6. การบริการสื่อการศึกษา จัดทำทะเบียนในให้บริการยืมคืนสื่อการศึกษา สื่อโสตทัศนศึกษาให้ข้อสนเทศเกี่ยวกับงานโสตทัศนศึกษา การผลิตสื่อโสตทัศนอุปกรณ์เพื่อการจัดการเรียนการสอน การรับจองวัสดุอุปกรณ์ การบริการรับส่งโสตทัศนอุปกรณ์ การเผยแพร่ผลงานของศูนย์สื่อการศึกษา การประสานงานระหว่างศูนย์สื่อการศึกษา การให้ความช่วยเหลือ การจัดและการเก็บรักษาโสตทัศนอุปกรณ์ การทำสถิติและรายงาน การจัดกิจกรรม
 7. งบประมาณ งบประมาณที่ได้รับควรก่อให้เกิดผลสะท้อนมาสู่ความต้องการของสถาบันอย่างแท้จริง ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอทุกปี ควรมีทั้งส่วนที่เป็นไปในระยะยาว เป็นรายปี รายภาค และความต้องการที่เป็นกรณีฉุกเฉิน ควรมีแผนงานที่แน่นอนเพื่อการบริการที่เพิ่มขึ้น และแรงสนับสนุนจากชุมชนต่องานของศูนย์สื่อการศึกษา สมาชิกของศูนย์สามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ของศูนย์ได้ โดยปราศจากขอบเขตจำกัดมากกว่าการตั้งข้อบังคับในการใช้ เจ้าหน้าที่ของศูนย์ควรรับผิดชอบเป็นพิเศษต่อการตรวจสอบในการตรวจสอบการจัดซื้อวัสดุ และอุปกรณ์ทุกชนิด ต้องมีงบประมาณสำหรับอุปกรณ์ที่ชำรุดสูญหาย หรือใช้การไม่ได้
- กรมสามัญศึกษา (2539: 125-126) ได้กล่าวไว้ว่า การบริการของศูนย์สื่อศึกษานั้นควรจัดให้มีการแนะนำ การสาธิตการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ จัดหา ผลิตสื่อการสอน จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการผลิตสื่อการสอน จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับการให้บริการ จัดทำตารางการขอใช้บริการสื่อ จัดบริการสื่อการสอนตามความสนใจของผู้เรียน และติดต่อประสานงานกับแหล่งหรือศูนย์สื่อการศึกษาภายนอก
- โดยสรุป หลักการให้บริการภายในศูนย์สื่อการศึกษา จะต้องมีการจัดเก็บ จัดหา ผลิต รักษา จัดกิจกรรมส่งเสริมและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในการใช้สื่อการศึกษาอำนวยความสะดวกในการใช้บริการสื่อสำหรับผู้ใช้บริการตามความสนใจและความต้องการทุกด้าน รวมทั้งจัดทำสถิติ ประเมินผลการให้บริการและจัดทำรายงาน

3. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

สำหรับการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวกับประเด็น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาครอบคลุม 3.1 แนวคิดในการขยายโอกาสทางการศึกษา 3.2 นโยบายของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3.3 การดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3.4 ปัญหา

และอุปสรรคในการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3.5 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

3.1 แนวคิดในการขยายโอกาสทางการศึกษาทางการศึกษา

สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีแนวคิดในการขยายโอกาสทางการศึกษาทางการศึกษาดังนี้

โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นโครงการที่สำคัญโครงการหนึ่ง ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพที่ดี มีส่วนช่วยพัฒนาสังคมและประเทศชาติ เป็นโครงการที่มุ่งให้เยาวชนทุกคนที่เรียนจบระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ได้มีโอกาสเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด เป็นการเปิดโอกาสหรือขยายโอกาสให้เยาวชนมีพื้นฐานการศึกษาให้สูงขึ้น ในระยะแรกให้ดำเนินการเป็นโครงการนำร่องเพื่อศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการขยายการศึกษาภาคบังคับต่อจากการศึกษาระดับประถมศึกษา(ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) อีก 3 ปี เริ่มจากให้กรมสามัญศึกษาเปิดโรงเรียนสาขามัธยมศึกษาตอนต้นและเปิดโรงเรียนใหม่เพิ่มขึ้นปีละ 50 – 100 โรงเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2532 เป็นต้นมา แต่ยังคงพบว่าเยาวชนที่อยู่ห่างไกลออกไป โดยเฉพาะในชนบทไม่สามารถมาเรียนได้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความพร้อม ทั่วประเทศรวม 119 โรงเรียน ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในปีการศึกษา 2533 โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมการศาสนา และกรมอาชีวศึกษา ร่วมจัดการศึกษาเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาเช่นเดียวกัน (กรมวิชาการ 2540: 1) โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดโอกาสให้นักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยไม่ต้องสอบแข่งขันและไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ภายใต้อัตราการมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถ ให้ออกไปประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจ รวมทั้งการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยมีเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมกับตนในการทำประโยชน์ให้สังคม(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2536: 2) จากการดำเนินการ ปีการศึกษา 2533 จนถึงปีการศึกษา 2544 สามารถเปิดขยายได้ทั่วประเทศ 6,663 โรงเรียน การดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จะต้องดำเนินการฟื้นฟูอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อจะพัฒนาให้นักเรียนผู้ด้อยโอกาสในทุก ๆ ด้าน ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นลดช่องว่างชุมชนเมืองกับชนบทได้เป็นอย่างดี

3.2 นโยบายของโรงเรียนขยายโอกาส

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 8) ซึ่งได้กำหนดนโยบายของการขยายโอกาสทางการศึกษาไว้ดังนี้

1. เร่งรัดการขยายโอกาสและบริการทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนกระจายไปสู่ประชาชนส่วนภูมิภาคอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเด็ก และเยาวชน ผู้ด้อยโอกาสในชุมชนเมืองและชนบทห่างไกล
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนเห็นความสำคัญของคุณค่าของการศึกษาต่อการพัฒนาคน พัฒนาอาชีพและพัฒนาสังคมส่วนร่วม
3. เร่งพัฒนาการจัดกระบวนการการบริหาร กระบวนการเรียน การสอนและการนิเทศติดตามผลเพื่อส่งเสริมผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความรู้ความสามารถและทักษะขั้นพื้นฐาน โดยเน้นการพัฒนาทักษะด้านอาชีพให้สามารถพึ่งตนเองได้ ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรมและตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.3 การดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

สำหรับการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 3-4) ได้กำหนดการดำเนินงานของโรงเรียน โดยให้จัดการศึกษาในลักษณะให้เปล่า สนองผู้เรียนที่ต้องการเรียนที่ต้องการเรียนต่อจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยให้ขยายโอกาสทางการศึกษาในชนบทให้มากเป็นพิเศษมุ่งเน้นให้นักเรียนที่ไม่ได้เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่อยู่ห่างไกลในชนบท การเรียนการสอนเน้นการฝึกทักษะพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพและเมื่อนักเรียนจบแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ ตลอดจนการใช้แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและให้สามารถปรับตนเองให้เข้ากับสภาพทางสังคมเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม ให้รักและต้องการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้ดีขึ้น

3.4 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

สำหรับการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีปัญหาและอุปสรรคที่สำนักงานการขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536, หน้า 29-30) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. อาคาร สถานที่ไม่เพียงพอ โรงเรียนยังขาดอาคารเรียน อาคารประกอบตลอดจนห้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน เช่นห้องทดลองวิทยาศาสตร์บางโรงเรียนมีพื้นที่ทางการเกษตรไม่เพียงพอสำหรับใช้ในการเรียนการสอน

2. วัสดุครุภัณฑ์บางประเภทยังขาดแคลน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งต้องขอยืมจากโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่นๆ นอกจากนี้บางโรงเรียนยังขาดแคลนครุภัณฑ์สำนักงานที่จำเป็น เช่น เครื่องถ่ายเอกสาร คอมพิวเตอร์ และเครื่องพรีนเตอร์ เป็นต้น
3. อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน มีจำนวนไม่เพียงพอ เช่น คู่มือครู แบบเรียน หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม หนังสืออ่านประกอบ นอกจากนี้ยังพบว่าอุปกรณ์ในบางประเภท เช่น เครื่องกีฬา สารเคมีสำหรับใช้ทดลองในห้องวิทยาศาสตร์ อุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติในวิชาอาชีพ และโสตทัศนูปกรณ์ ยังมีปริมาณไม่เพียงพอ
4. บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ และวุฒิสภาวิชาเอกไม่ตรงกับวิชาที่สอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายวิชาบังคับ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษนอกจากนั้นยังขาดแคลนครูที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านในสาขาอาชีพ
5. งบประมาณได้รับช้าและมีจำนวนไม่เพียงพอใช้จ่ายในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ รวมทั้งงบประมาณในการจัดอบรมสัมมนาและศึกษาดูงานด้วย
6. การประชาสัมพันธ์เพื่อชักจูงเด็กเข้าเรียนต่อทำได้ไม่ครอบคลุมอำเภอและขาดการประสานงานและวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่
7. ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ฐานะยากจน ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และต้องการให้เด็กช่วยงานบ้าน ผู้ปกครองบางคนในท้องถิ่นนิยมส่งบุตรหลานไปทำงานหารายได้ช่วยครอบครัว

3.5 โรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ที่เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ป.1- 6 ระดับชั้น ม.1- 3 ซึ่งครอบคลุม 5 อำเภอในจังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ อำเภอเมือง อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอดอนสัก อำเภอเกาะสมุย และอำเภอเกาะพะงัน มีจำนวนโรงเรียนขยายโอกาสทั้งหมดจำนวน 27 โรงเรียน ได้แก่ ประกอบด้วย ครูในสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2554 จำนวน 511 คน จาก 27 โรงเรียน ดังนี้ โรงเรียนบ้านบางใหญ่ โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิศตานุเคราะห์) โรงเรียนบ้านโพหวาย โรงเรียนวัดโพธิ์นิมิต โรงเรียนวัดกลางใหม่ โรงเรียนบ้านศิลางาม โรงเรียนบ้านหน้าค่าย โรงเรียนบ้านห้วยโศก โรงเรียนบ้านแม่โมกข์ โรงเรียนวัดกงตาก โรงเรียนวัดแสงประดิษฐ์โรงเรียนวัดบ้านโน โรงเรียนบ้านคลองสระ โรงเรียนวัดสมหวัง โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 โรงเรียนบ้านโฉลกหล้าโรงเรียนบ้านเกาะพลวย

โรงเรียนบ้านอ่างทอง โรงเรียนบ้านคลองคราม โรงเรียนวัดคีรีวง โรงเรียนชุมชนบ้านนางกำ
โรงเรียนวัดภูเขาทองโรงเรียนบ้านทอนหญ้าปล้อง โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง โรงเรียนบ้านเกาะเต่า
โรงเรียนวัดบางไผ่ไม้ และโรงเรียนวัดเขาพระนိม

โดยสรุป โรงเรียนขยายโอกาสเป็น โรงเรียนที่เปิดสอนระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา
และระดับชั้น ม.1-3 ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 มีทั้งหมด 27 โรงเรียน
เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมุ่งหวังให้ประชากรของประเทศ
มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

4.1.1 งานวิจัยระดับมัธยมศึกษา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยในประเทศ ผู้วิจัยสามารถสรุป
สาระสำคัญที่เกี่ยวกับศูนย์สื่อการศึกษาได้ดังนี้

เฉลิมศรี มูลโพธิ์ (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหาความต้องการ
เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มที่ 4 สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดขอนแก่น ประชากรคือ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ โรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มที่ 4 สังกัดกรม
สามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผู้บริหารมีความเห็นว่าปัญหาที่สำคัญในการดำเนินงานด้าน
การศึกษา คือ การจัดสรรงบประมาณและบุคลากรที่จะมาปฏิบัติหน้าที่ ส่วนครูอาจารย์มีความเห็น
ว่าปัญหาที่สำคัญมากคือการผลิตและการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เกี่ยวกับความต้องการ
ในการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษา ผู้บริหารต้องการศูนย์สื่อการศึกษาเป็นศูนย์รวมสรรพวิทยาทุก
รูปแบบ มีเจ้าหน้าที่คอยช่วยเหลือ แนะนำ มีงบประมาณเพียงพอ ครู อาจารย์มีความต้องการให้
ศูนย์สื่อการศึกษา จัดอบรมการผลิต และการใช้สื่อการศึกษาและให้บริการแหล่งที่ยืมสื่อการศึกษา

ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการนำเสนอรูปแบบศูนย์
วิทยบริการสำหรับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ
สื่อการสอนของครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อนำเสนอรูปแบบศูนย์ศึกษา
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 300 คน ผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 28 ท่านจาก 3 สาขา เก็บข้อมูลโดยเทคนิคคลฟาย จำนวน 3 รอบ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิ
จำนวน 3 ท่านรับรองรูปแบบที่ได้ผลการวิจัยพบว่าด้านสภาพการใช้สื่อการสอนของครูมีในระดับ
น้อย สื่อการสอนส่วนใหญ่ได้แก่เอกสารตำราและหนังสืออ่านประกอบ ภาพถ่าย รูปภาพ วิดิทัศน์

หรือเทปโทรทัศน์ กระดานดำ เครื่องบันทึกเสียง ด้านปัญหาจากครูผู้สอนพบว่า ครูผู้สอนขาดความรู้และทักษะในการผลิต การใช้และการนำเสนอสื่อการสอน สื่อการสอนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อ สื่อการสอนชำรุด สื่อมีอายุการใช้งานไม่นาน ด้านของสถานที่พบว่าสภาพของห้องเรียนมีสภาพไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ เช่นปัญหาเรื่องกระแสไฟฟ้า และสิ่งอำนวยความสะดวก ขาดผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้ฝึกอบรมการผลิตสื่อการสอน ด้านความต้องการสื่อการสอนพบว่า ครูมีความต้องการสื่อการสอนทุกประเภทในระดับมาก โดยเฉพาะในรายวิชาที่สอน โดยเฉพาะสื่อที่ต้องการมากที่สุดคือเอกสารตำราและหนังสือที่ได้รับรางวัล เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรทัศน์ เครื่องเล่นวีดิทัศน์ สื่อมัลติมีเดีย

4.1.2 งานวิจัยระดับประถมศึกษา

ถัดดาวัลย์ คงสมบูรณ์ (2544) ได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อหาแนวทางในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในสำนักงานเขตบางแค สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า การจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษานั้น ต้องคำนึงถึงการบริหาร การดำเนินการจัดตั้งอย่างเป็นรูปธรรม สถานที่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ เพราะสภาพปัจจุบัน การบริหารงานด้านโสตทัศนศึกษา ยังมีรูปแบบที่ไม่ชัดเจน บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่โสตทัศนศึกษามีภาระงานสอนมากเกินไป จนไม่มีเวลาปฏิบัติงานด้านนี้ อีกทั้งยังขาดความรู้และประสบการณ์ด้านวัสดุอุปกรณ์ มีไม่เพียงพอต่อการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอและสื่อที่มีไม่ตรงกับความต้องการ

สามารถ คงศรี (2545) ได้ศึกษารูปแบบศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตอำเภอเมืองนครปฐม ประชากรคือ ผู้บริหาร ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอเมืองนครปฐม พบว่า สภาพปัจจุบัน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอเมืองนครปฐมทุกแห่ง มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาเพื่อบริการสื่อการเรียนการสอนแก่ครูและได้รับการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน แต่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และสื่อที่มีอยู่ให้ครูรับทราบ สื่อที่มีอยู่ไม่ตรงกับความต้องการ ไม่เพียงพอ ไม่มีครูที่จบการศึกษาสาขาโสตทัศนศึกษาเข้ามาทำหน้าที่ โดยเฉพาะ ส่วนรูปแบบศูนย์สื่อการศึกษา ต้องเป็นหน่วยงานกลางทำหน้าที่ให้บริการเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน โดยแบ่งงานออกเป็นฝ่ายต่างๆ ได้แก่ งานประชาสัมพันธ์ ฝ่ายงานเทคนิค ฝ่ายงานบริการ ฝ่ายงานซ่อมบำรุงและฝ่ายงานวิชาการ อาคารเป็นเอกเทศไม่รวมกับห้องสมุด สามารถขยายได้ในอนาคต งบประมาณในการบริหารงานได้มาจากรัฐบาลและเงินนอกงบประมาณ ผู้เป็นหัวหน้าศูนย์สื่อการศึกษาต้องสำเร็จการศึกษาสาขาเทคโนโลยีการศึกษา หรือ โสตทัศนศึกษาโดยเฉพาะ

นฤมล อินทรพงษ์ (2548) ได้ศึกษาโครงการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา สำหรับโรงเรียนเมืองพัทยา7 สำนักการศึกษาเมืองพัทยา กระทรวงมหาดไทย โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพการใช้ ความต้องการใช้ ปัญหาในการใช้สื่อการสอนของครู ความต้องการในการจัดตั้งและความคิดเห็นในการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนมีความต้องการที่จะจัดตั้ง ศูนย์สื่อการศึกษาขึ้นภายใน โรงเรียน เนื่องจากต้องการให้โรงเรียนเป็นแหล่งกลางในการผลิต จัดหา บริการและเผยแพร่ข้อมูล ด้านสื่อการสอนและแก้ปัญหาสื่อการสอนไม่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ท และครูไม่มีเวลาเพียงพอ ในการผลิตสื่อการสอน ด้านการบริการ ควรมีการจัดทำทะเบียนสื่อการสอนเพื่อให้ง่ายต่อการ ค้นหา มีในทะเบียนประวัติประจำสื่อแต่ละชิ้นเพื่อทราบอายุการใช้งานและการซ่อมแซมแต่ละครั้ง ควรมีการจัดวางกฎระเบียบการยืม คืน มีตารางการใช้บริการสื่อชัดเจนมีการทำสถิติในการ ดำเนินงานเสนอต่อผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอ มีการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสื่อการสอนให้เหมาะสมกับ วิชาที่สอน ให้บริการสื่อการสอนที่ตรงกับเนื้อหาวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยให้ครูผู้สอนมี ส่วนร่วมในการจัดหา ผลิตเพื่อจะได้สื่อที่ตรงตามวัตถุประสงค์ ส่งเสริมให้ครูได้ใช้สื่อการสอน อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ปิยะดา ทองประสิทธิ์ (2551) ได้ศึกษาความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของ ครูสอนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่า ครูสอนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 มีความต้องการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้านดังนี้ ด้านประเภทของสื่อการศึกษาควรเน้นการจัดหาสื่อเสียง ด้านการบริการผลิต สื่อการสอนควรเน้นการ ให้บริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อ ด้านการให้บริการวิชาการควร เน้นการจัดฝึกอบรมการใช้งานสื่อการสอน ด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาควรเน้นการใช้สื่อ เพื่อการเรียนการสอน ด้านระเบียบการยืมสื่อการสอนควรเน้นการชี้แจงเกี่ยวกับวิธียืม จองสื่อ การสอน ด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษาควรกำหนด วิธีการพิจารณาคัดเลือกสื่อการศึกษาที่ชัดเจน ด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายของศูนย์สื่อการศึกษาควร กำหนดรูปแบบและวิธีการเชื่อมโยงที่ชัดเจน และด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของผู้สอนควร หาทางแก้ปัญหาและอุปสรรคด้านการใช้สื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอน

มนตรี มีสูงเนิน (2551) ได้ศึกษาความต้องการของพนักงานครูเทศบาล และบุคลากรทางการศึกษาในการจัดตั้งศูนย์สื่อการสอนสำหรับโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมือง สกลนคร พบว่าด้านนโยบายของศูนย์สื่อการสอนควรกำหนดปรัชญาคือการพัฒนาสื่อให้ทันสมัย พัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาการศึกษา ปณิธานคือ มุ่งเน้นการพัฒนาสื่อการสอนให้ ทันสมัยสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา พันธกิจคือ เป็นแหล่งกลางในการรวบรวม จัดเก็บ การให้บริการ

การจัดการ ซ่อมแซมสื่อการสอน ด้านโครงสร้างการบริหารและบทบาทของศูนย์สื่อการสอนควร กำหนดโครงสร้างของศูนย์สื่อออกเป็น 4 งานคือ งานบริหาร งานธุรการ งานบริการและงานพัสดุ ด้านการจัดหน่วยบุคลากร ควรมีการบรรจุบุคลากรในตำแหน่งหัวหน้าและบุคลากรประจำศูนย์สื่อ การสอน โดยต้องการผู้ที่จบการศึกษาด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยตรง ด้านสถานที่ควรจัดตั้ง ศูนย์สื่อการสอนในบริเวณโรงเรียนในสังกัดและตั้งอยู่เป็นเอกเทศโดยใช้งบประมาณในการ ดำเนินงานจากงบประมาณแผ่นดินและงบประมาณจากเทศบาล ด้านวิธีจัดหาสื่อควรมีการจัดทำ ทะเบียนสื่อ ให้บริการสื่อการสอนให้ตรงกับเนื้อหาวิชาแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และควรให้ครู ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีส่วนร่วมในการเลือกและการจัดหา มีสื่อการสอนประเภทวัสดุอุปกรณ์ ตามที่ได้สำรวจความต้องการใช้สื่อ และด้านการให้บริการวัสดุ อุปกรณ์และกิจกรรมและระบบ เครือข่ายสำหรับคอมพิวเตอร์

โดยสรุป จากการศึกษางานวิจัยของการศึกษาในประเทศเกี่ยวกับศูนย์ สื่อการศึกษาพบว่า การดำเนินงานด้านศูนย์สื่อการศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาหลายประการ ได้แก่ การขาดงบประมาณ สื่อการศึกษามีจำนวนและประเภทที่จำกัด ครูผู้สอนไม่สามารถใช้สื่อการสอน ได้เต็มที่ ซึ่งเกิดจากการขาดความรู้และความชำนาญด้านการใช้สื่อ นอกจากนี้ยังพบว่า สถาบันการศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษามีความต้องการให้มีการจัดตั้ง ศูนย์สื่อการศึกษา เพื่อเป็นศูนย์กลางในการให้บริการสื่อการศึกษาที่ทันสมัย มีระบบ มีการจัดการที่ดี

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องจากผลงานวิจัยต่างประเทศ ผู้วิจัยสามารถสรุปสาระสำคัญการวิจัยที่เกี่ยวกับศูนย์สื่อการศึกษาดังนี้

เดอคิฟเฟอร์ (De Kieffer, 1965: 86) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้ โสตทัศนวัสดุของครู ผลการวิจัยพบว่ามีปัญหาและอุปสรรคดังนี้

1. ขาดแคลน โสตทัศนวัสดุประเภทเครื่องมือ
2. ขาดแคลนเงินในการจัดซื้อโสตทัศนวัสดุ
3. ขาดความรู้และความชำนาญในการผลิตและการใช้โสตทัศนวัสดุ
4. ขาดห้องเรียนที่เหมาะสมกับการใช้โสตทัศนวัสดุ

วิลคินสัน (Wilkinson, 1980: 12-A) ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบันของศูนย์โสต ทัศนศึกษาในวิทยาลัยครู วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยต่างๆในประเทศเกาหลี พบว่า เทคโนโลยี ทางการสอนของประเทศเกาหลียังล้ำสมัยกว่าประเทศในตะวันตก สถาบันการศึกษาร้อยละ 50 มี ศูนย์โสตทัศนศึกษา และร้อยละ 48 เสนอให้มีการจัดตั้งแผนกโสตทัศนศึกษา และอีกในหลาย สถาบันไม่มีการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบของศูนย์ไว้ชัดเจน ผู้เชี่ยวชาญการผลิตมีไม่เพียงพอ

ผู้ใช้บริการส่วนมากไม่ทราบรายละเอียดและนโยบายของศูนย์ และทางศูนย์โสตทัศนศึกษาไม่มีการพัฒนาระบบการจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ดีพอ

ยางกวางจา (Yang Kwang Ja, 1986: 3328A) ได้ศึกษาความต้องการศูนย์สื่อการศึกษามหาวิทยาลัยกรุงโซล ประเทศเกาหลี เกี่ยวกับวิธีระบบที่ใช้ในโครงการสื่อและการพัฒนาสื่อ จุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจสื่อที่มีอยู่ การใช้สื่อและการพัฒนาสื่อในอนาคต เพื่อเป็นแนวทางในการสนับสนุนโครงการสื่อการสอนมหาวิทยาลัยนานาชาติกรุงโซล ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีแผนเฉพาะในการพัฒนาโครงการสื่อการสอนในอนาคต ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยในศูนย์สื่อการสอน สื่อการศึกษาที่มีอยู่ส่วนมากใช้ประกอบการสอนบรรยาย เช่น กระดานดำ ฝ่าม่านทึบ สื่อที่ใช้กันมากคือกระดานดำ สื่อที่ต้องการมากที่สุดคือ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายแผ่นใส ห้องเรียนขนาด 1-50 คน การระบายอากาศที่ดี เครื่องปรับอากาศ

เอาเฮโบและนูบีคอสเมส (Aohebo, Nubi Kosmas, 1990) ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบศูนย์วิทยบริการสำหรับมหาวิทยาลัย Lagos Nigerian University ประเทศไนจีเรีย โดยทำการวิจัยเพื่อหาข้อสรุปทั้งผลดีและผลเสียของการดำเนินงานของศูนย์วิทยบริการของมหาวิทยาลัย โดยจะทำการพัฒนารูปแบบศูนย์วิทยบริการ จากการศึกษา นโยบาย ปรัชญาของสถาบัน และคณะที่เปิดสอน และความต้องการของคณาจารย์และนักศึกษา ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากนักศึกษา การสัมภาษณ์ผู้บริหาร การสังเกตและศึกษาจากเอกสารเพื่อพัฒนารูปแบบศูนย์วิทยบริการที่เหมาะสมสำหรับสถาบัน ผลการวิจัยพบว่า

1. แหล่งบริการสื่อการสอนในปัจจุบัน ไม่สอดคล้องกับภาพรวมของหลักสูตรของแต่ละคณะที่เปิดสอน เนื่องจากไม่ได้รับงบประมาณและการสนับสนุนจากผู้บริหาร
2. โครงสร้างของศูนย์วิทยบริการ ขาดความเหมาะสมในเรื่องของประเภทของสื่อการสอนและการให้บริการ ทำให้มีผู้เข้ามาใช้บริการน้อยกว่าที่คาดไว้
3. ศูนย์วิทยบริการควรมีการพัฒนาการบริหารและโครงสร้างองค์กรที่เป็นระบบมากขึ้น
4. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรปรับปรุงการทำงานเพื่อพัฒนาการบริการและคำนึงถึงทัศนคติของผู้ใช้บริการด้วย

แอบโดเลอร์ ชรอยเออร์และแคทเทอร์รีน (Abdoler-Shroyer, Katherine, 1999) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาตารางการใช้งานห้องสมุดสื่อการสอน (Library Media Centers) ที่เหมาะสมของ Missouri Combined K-12 Schools กลุ่มตัวอย่างคือครูผู้สอนของโรงเรียนในท้องถิ่น โดยนำเสนอรูปแบบตารางการใช้งานเป็น 2 รูปแบบ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดสื่อการสอนสามารถให้บริการนักเรียนได้ถึง 88% ของ

พื้นที่ที่รับผิดชอบ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าตารางการใช้บริการห้องสมุดสื่อการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ไม่ควรกำหนดระยะเวลาของการเข้ามาใช้บริการ ควรให้นักเรียนเข้ามาเรียนรู้สิ่งต่างๆเพื่อเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น จากการสำรวจพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาควรมีตารางเข้ามาใช้สื่อการเรียนการสอนทุกสัปดาห์ 83% ของกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าตารางการใช้บริการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาควรมีการยืดหยุ่น โดยอาจจะไม่ต้องมีการจัดตารางให้นักเรียนเข้ามาใช้ห้องสมุดสื่อการสอนทุกสัปดาห์ก็ได้

เนลเอฟโทเปอร์สกี (Neil F. Toporski, 1999) ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของศูนย์วิทยบริการและสื่อมัลติมีเดียนานาชาติ The International Multimedia Resource center (IMRC) แห่งมหาวิทยาลัยLehigh จุดประสงค์ของศูนย์นี้เพื่อให้บริการทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาและสื่อมัลติมีเดียเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนด้านวัฒนธรรมต่างประเทศ การเรียนภาษา ทั้งทักษะการฟัง พูดและอ่าน วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้เพื่อศึกษาว่า ศูนย์ IMRCสามารถสนับสนุนให้ภาควิชาต่างๆ มีการนำเอานวัตกรรมการศึกษามาใช้ในการเรียนการสอนหรือไม่ การทำงานของ IMRC มีการนำเอานวัตกรรมการศึกษามาใช้เพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจบทเรียนมากขึ้นหรือไม่

ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์ IMRC มีการประยุกต์เอาหลักการ Constructivism และการเรียนรู้แบบร่วมมือกันมาใช้ในการให้บริการ บุคลากรในศูนย์มีการให้คำแนะนำและพัฒนาสิ่งแวดล้อมในศูนย์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอด ผู้วิจัยสรุปว่า การนำเอาหลักการ Constructivism มาใช้ จะทำให้การเรียนรู้นวัตกรรมการศึกษาของนักศึกษาง่ายขึ้น

ออลเมนไนไฟและเจเบอร์ โมฮัมเหม็ด (Almenaiifi, Jaber Mohamme, 1999) ทำการวิจัยเรื่อง การจัดโปรแกรมสื่อการสอนของศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา (ETC) ของคณะศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัย Kuwait โดยทำการวิจัยวิเคราะห์นโยบายและการดำเนินงานของศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้ (1) ภาระหน้าที่ของศูนย์ (2) โครงสร้างองค์กรของศูนย์ (3) ภาระหน้าที่และคุณสมบัติของบุคลากร (4) ภาระหน้าที่และการกำหนดคนนโยบายของผู้บริหารศูนย์ (5) ประเภทของสื่อการศึกษาที่ให้บริการในศูนย์ (6) ประเภทและลักษณะของโครงการฝึกอบรมของศูนย์ (7) งบประมาณ (8) บริการและกิจกรรมของศูนย์ การวิจัยนี้ใช้แบบประเมินของ Stake Countenance Model เพื่อประเมินการดำเนินงานของศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างการดำเนินงาน โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จากผู้บริหารและอาจารย์ในภาควิชาต่างๆของคณะศึกษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย Kuwait ผลการวิจัยสรุปว่า (1) กลุ่มตัวอย่างอยากเข้าไปใช้บริการของศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาในระดับปานกลาง (2) ผู้บริหารและบุคลากรของศูนย์เทคโนโลยีการศึกษามีความต้องการที่จะพัฒนาศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (3) อาจารย์ผู้สอนมีความเห็นว่า ควรมีการจัดฝึกอบรมเผยแพร่วิธีใช้สื่อ

การสอน การประเมินผลการใช้สื่อการสอนและการเรียนรู้ข่าวสารข้อมูล เพราะอาจารย์ผู้สอนขาดทักษะการใช้และการประเมินสื่อ ขาดทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ภาครัฐควรให้การสนับสนุนในด้านการใช้สื่อการสอนให้มากขึ้นและมีการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาในทุกสถาบันการศึกษาด้วย

โดยสรุป จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์สื่อการศึกษาจากต่างประเทศพบว่า การศึกษาความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาใช้กระบวนการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษา ปัญหาและความต้องการทั้งด้านนโยบาย โครงสร้างการบริหารงาน ด้านบทบาทของศูนย์สื่อศึกษาด้านบุคลากรของศูนย์สื่อการศึกษา ด้านประเภทของสื่อการศึกษา ด้านการให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษา โดยผลการวิจัยเน้นการศึกษาความต้องการของบุคลากรในสถานศึกษาด้านการเป็นแหล่งกลางในการให้บริการ จัดหา และผลิตสื่อการศึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา ปัญหาที่พบในการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษาส่วนใหญ่ คือขาดงบประมาณ สื่อการศึกษามีจำนวนและประเภทที่จำกัด ครูผู้สอนไม่สามารถใช้สื่อการสอนได้เต็มที่ ซึ่งเกิดจากการขาดความรู้และความชำนาญด้านการใช้สื่อ นอกจากนี้ยังพบว่า ในสถาบันการศึกษาทุกระดับ ศูนย์สื่อการศึกษาเป็นที่ต้องการของครูและนักเรียน เพื่อเป็นศูนย์กลางในการให้บริการสื่อการศึกษาที่ทันสมัย มีการดำเนินงานที่เป็นระบบ มีการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและสถาบันการศึกษา

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำประเด็นดังกล่าวมาใช้ในการสำรวจในงานวิจัยในครั้งนี้ โดยคาดว่าจะประโยชน์ในการวิจัยและก่อประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่ประถมศึกษาศุราษฎร์ธานีเขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย คือ กำหนดประชากร สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนประกอบด้วยข้าราชการครู พนักงานราชการ และครูอัตราจ้างสอน เป็นต้น โรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่ประถมศึกษาศุราษฎร์ธานีเขต 1 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2554 จำนวนครู 511 คน จำนวน 27 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านบางใหญ่ โรงเรียนวัดท่าไทร (ดิตถานุเคราะห์) โรงเรียนบ้านโพหวาย โรงเรียนวัดโพธิ์นิมิต โรงเรียนวัดกลางใหม่ โรงเรียนบ้านศิลางาม โรงเรียนบ้านหน้าค่าย โรงเรียนบ้านห้วยโศก โรงเรียนบ้านแม่โมกข์ โรงเรียนวัดกงตาก โรงเรียนวัดแสงประดิษฐ์ โรงเรียนวัดบ้านโน โรงเรียนบ้านคลองสระ โรงเรียนวัดสมหวัง โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 โรงเรียนบ้านโกลกหล้าโรงเรียนบ้านเกาะพลวยโรงเรียนบ้านอ่างทองโรงเรียนบ้านคลองคราม โรงเรียนวัดคีรีวง โรงเรียนชุมชนบ้านนางกำ โรงเรียนวัดภูเขาทองโรงเรียนบ้านทอนหญ้าปล้อง โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง โรงเรียนบ้านเกาะเต่า โรงเรียนวัดบางไผ่ไม้ และโรงเรียนวัดเขาพระนันท

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่ประถมศึกษาศุราษฎร์ธานีเขต 1 จำนวน 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อความจำนวน 8 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่ประถมศึกษาศุราษฎร์ธานีเขต 1 จำนวน

117 ข้อ และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไปเป็นคำถามปลายเปิดมี 8 ข้อ ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามดังนี้

ขั้น 1 กำหนดสิ่งต้องประเมิน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริการและกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์สื่อการศึกษาความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสทางเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 จำนวน 8 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ความต้องการด้านประเภทสื่อการศึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา ด้านที่ 2 ความต้องการด้านการบริการการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา ด้านที่ 3 ความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา ด้านที่ 4 ความต้องการด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา ด้านที่ 5 ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอนของศูนย์การศึกษา ด้านที่ 6 ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา ด้านที่ 7 ความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา และด้านที่ 8 ความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาครุขาดความสนใจในการใช้สื่อและการอุปสรรคของผู้สอน

ขั้น 2 ศึกษาทฤษฎีหลักการต่างๆ จากตำรา แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานีเขต 1

ขั้น 3 กำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม ประกอบด้วย(1) แบบสอบถามแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีระดับคะแนนดังนี้

ระดับคะแนน	แปลความหมาย
5	มีความต้องการในระดับมากที่สุด
4	มีความต้องการในระดับมาก
3	มีความต้องการในระดับปานกลาง
2	มีความต้องการในระดับน้อย
1	มีความต้องการในระดับน้อยที่สุด

และ (2) แบบสอบถามปลายเปิด

ขั้น 4 สร้างแบบสอบถามโดยการประมวลเนื้อหาสาระให้ครอบคลุมขอบข่ายที่เกี่ยวกับศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของศูนย์สื่อการศึกษา เรื่องความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 แบ่งออกเป็น 8 ด้าน รวมจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 117 ข้อ คือ ด้านที่ 1 ความต้องการด้านประเภทสื่อการศึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา ประกอบด้วย 35 ข้อคำถามด้านที่ 2 ความต้องการด้าน

การบริการการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษาจำนวน 13 ข้อคำถาม ด้านที่ 3 ความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษาจำนวน 19 ข้อคำถาม ด้านที่ 4 ความต้องการด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 14 ข้อคำถาม ด้านที่ 5 ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 14 ข้อคำถาม ด้านที่ 6 ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 26 ข้อคำถาม ด้านที่ 7 ความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษาจำนวน 5 ข้อคำถาม และด้านที่ 8 ความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาในการใช้สื่อการสอนและอุปกรณ์ของครูผู้สอนจำนวน 23 ข้อคำถาม โดยจัดทำเป็นแบบสอบถามมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมนอกเหนือจากข้อคำถามที่กำหนดไว้

ขั้น 5 ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามแบบมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิท่านตรวจสอบ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษาจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity)(รายนามผู้ทรงคุณวุฒิแสดงในภาคผนวก ก หน้า 125) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจะทำการทดสอบความถูกต้องรวมทั้งครอบคลุมเนื้อหาสาระที่ต้องการวัด และตรวจสอบข้อคำถามทุกข้อให้มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ ความชัดเจนในภาษาที่ใช้ เข้าใจตรงกัน (ผลการประเมินคุณภาพแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญแสดงในภาคผนวก ค หน้า 142)

เกณฑ์การให้คะแนนการหาค่าดัชนีความสอดคล้องผู้วิจัยนำข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) แล้วหาค่าเฉลี่ยซึ่งกำหนดค่าคะแนนดังนี้

+ 1	ถ้าแน่ใจว่า	รายการสอบถามมีความเหมาะสม
0	ถ้าไม่แน่ใจว่า	รายการสอบถามมีความเหมาะสม
- 1	ถ้าแน่ใจว่า	รายการสอบถามไม่มีความเหมาะสม

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับข้อคำถามจากการพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า $IOC \leq .50$ แสดงว่าเป็นข้อคำถามที่สอดคล้องเชิงเนื้อหาทั้ง 8 ด้าน ซึ่งผลพบว่าข้อคำถามรายข้อมีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.60 – 1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ทุกข้อ (ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม แสดงในภาคผนวก ง หน้า 146)

ขั้น 6 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิโดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบข้อคำถามให้ตรงตามวัตถุประสงค์ข้อคำถามมีความชัดเจนและภาษาที่ใช้ในข้อคำถามโดยมีการปรับปรุงแบบสอบถามดังนี้

1. ได้ปรับปรุงข้อคำถามให้กระชับชัดเจน
2. จัดรูปแบบตารางของแบบสอบถามให้สวยงาม

ขั้น 7 ทดลองใช้แบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโรงเรียนบ้าน โฉลกหล้า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานีจำนวน 14 คน ที่มีลักษณะเหมือนกับกลุ่มประชากรที่กำหนดไว้ในงานวิจัยลองตอบแบบสอบถามในช่วงระหว่างวันที่ 7-13 มกราคม 2556 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเข้าใจข้อคำถามทั้งหมด

ขั้น 8 หลังจากการปรับปรุงแบบสอบถามตามผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะจึงดำเนินการจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำมาใช้สอบถามความต้องการกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย(ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย หน้า127) แบบสอบถามสมบูรณ์มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1เป็นแบบสอบถามมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 8 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 ความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา
ประกอบด้วย

1.1 ความต้องการสื่อการศึกษาประเภทสิ่งพิมพ์	มีข้อคำถามย่อย 9 ข้อ
1.2 ความต้องการสื่อการศึกษาประเภทสื่อโสตทัศน์	มีข้อคำถามย่อย 7 ข้อ
1.3 ความต้องการสื่อศึกษามวลชน	มีข้อคำถามย่อย 2 ข้อ
1.4 ความต้องการสื่อการศึกษาประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์	มีข้อคำถามย่อย 4 ข้อ
1.5 ความต้องการสื่อการศึกษาประเภทชุดการสอน	มีข้อคำถามย่อย 3 ข้อ
1.6 เครื่องมือ และอุปกรณ์สื่อโสตทัศน์	มีข้อคำถามย่อย 10 ข้อ

ด้านที่ 2 ความต้องการด้านการผลิตบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา
ประกอบด้วย

- 2.1 การบริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน
มีข้อคำถามย่อย 2 ข้อ

2.2 การให้บริการการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์	มีข้อคำถามย่อย 3 ข้อ
2.3 การให้บริการการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์	มีข้อคำถามย่อย 5 ข้อ
2.4 การให้บริการการผลิตสื่อการศึกษาประเภทชุดการสอน	มีข้อคำถามย่อย 3 ข้อ
ด้านที่ 3 ความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา ประกอบด้วย	
3.1 การเผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อการสอน	มีข้อคำถามย่อย 9 ข้อ
3.2 การฝึกอบรมการใช้สื่อการสอน	มีข้อคำถามย่อย 4 ข้อ
3.3 การให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้รายบุคคล	มีข้อคำถามย่อย 6 ข้อ
ด้านที่ 4 ความต้องการด้านการให้บริการให้คำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา ประกอบด้วย	
4.1 การให้บริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเพื่อการเรียนการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา	มีข้อคำถามย่อย 9 ข้อ
4.2 รูปแบบของการให้คำแนะนำและปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา	มีข้อคำถามย่อย 7 ข้อ
4.3 ลักษณะการให้คำแนะนำปรึกษา	มีข้อคำถามย่อย 2 ข้อ
ด้านที่ 5 ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา ประกอบด้วย	
5.1 จำนวนสื่อที่ให้ยืม	มีข้อคำถามย่อย 3 ข้อ
5.2 ช่วงเวลาการเปิดให้บริการ	มีข้อคำถามย่อย 5 ข้อ
5.3 วิธีการยืม/การจองสื่อการสอน	มีข้อคำถามย่อย 3 ข้อ
5.4 กำหนดการยืม – คืน	มีข้อคำถามย่อย 3 ข้อ
ด้านที่ 6 ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษาประกอบด้วย	
6.1 กำหนดระยะเวลาการจัดหาสื่อการสอนใหม่เข้ามาให้บริการมี	ข้อคำถามย่อย 3 ข้อ
6.2 จัดหาสื่อการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวกมี	ข้อคำถามย่อย 4 ข้อ
6.3 การจัดเตรียมห้องที่ควรมีในศูนย์สื่อการศึกษาสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวก	มีข้อคำถามย่อย 5 ข้อ
6.4 การเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ	มีข้อคำถามย่อย 2 ข้อ
6.5 กำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกที่ชัดเจน	มีข้อคำถามย่อย 12 ข้อ

- 6.6 กำหนดวิธีการจัดหาสื่อการสอน มีข้อคำถามย่อย 3 ข้อ
- ด้านที่ 7 ความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษาประกอบด้วย
- 7.1 ความจำเป็นด้านการเชื่อมโยงศูนย์สื่อการศึกษาอื่นๆ มีข้อคำถามย่อย 1 ข้อ
- 7.2 ลักษณะของการเชื่อมโยง มีข้อคำถามย่อย 4 ข้อ
- ด้านที่ 8 ความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของครูผู้สอน
- 8.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอน มีข้อคำถามย่อย 9 ข้อ
- 8.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านการเลือกและการใช้สื่อการสอน มีข้อคำถามย่อย 4 ข้อ
- 8.3 ปัญหาและอุปสรรคด้านสถานที่และสิ่งแวดลอมในศูนย์สื่อการศึกษา มีข้อคำถามย่อย 3 ข้อ
- 8.4 ปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและจัดหาสื่อการสอน มีข้อคำถามย่อย 7 ข้อ
- ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

3. การรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านมะเดื่อหวานและผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 จำนวน 27 โรงเรียน และผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกและรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ จำนวน 511ฉบับ

3.3 วัน เวลา ในการแจกและรับแบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม2556- เดือนเมษายน 2556

3.4 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน พบว่า แบบสอบถามจำนวน 511 ฉบับได้รับคืน 457 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.43 และมีความสมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตรดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}} \times 100$$

4.2 วิเคราะห์ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต โดยใช้สูตรค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อกำหนดให้ \bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน
 N แทน จำนวนผู้ตอบแต่ละข้อคำถาม

การวิเคราะห์แบบสอบถาม กำหนดช่วงของค่าเฉลี่ยตามแนวของ จอห์น ดับบลิว เบสท์ และเจมส์ วี คาห์น (Best John W. and Kahn James V. 1993 : 181-182) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 - 5.00	ความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	ความคิดเห็นในระดับมาก
2.50 - 3.49	ความคิดเห็นในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	ความคิดเห็นในระดับน้อย
1.00 - 1.49	ความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

4.3 สูตรค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation – S.D.) (Lafferty Petter and Rowe
Julain 1995 : 561-562)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อกำหนดให้ S.D.

$$\frac{N\sum X^2}{(\sum X^2)}$$

N

แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

แทน ผลรวมยกกำลังสองของคะแนนทุกจำนวน

แทน ผลรวมของคะแนนทุกจำนวนยกกำลังสอง

แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามครอบคลุม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สูงสุด จำนวนประสบการณ์ที่สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน ปัจจุบันปฏิบัติการสอนที่ชั่วโมง/สัปดาห์ ปัจจุบันปฏิบัติงานอยู่ในตำแหน่งใดในศูนย์สื่อการศึกษา และมีความรู้ด้านโสตทัศนศึกษาเพียงใด

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (N = 457)

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1 เพศ	ชาย	84	18.38
	หญิง	373	81.62
2 อายุ	20-30 ปี	35	7.66
	31-40 ปี	87	19.04
	41-50 ปี	93	20.35
	51-60 ปี	242	52.95

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
3	วุฒิการศึกษาสูงสุด		
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	16	3.50
	ปริญญาตรี	373	81.61
	ปริญญาโท	68	14.88
	ปริญญาเอก	-	-
4	ประสบการณ์สอน		
	น้อยกว่า 1 ปี	22	4.81
	1 - 10 ปี	65	14.22
	11 - 20 ปี	177	38.73
	20 ปีขึ้นไป	193	42.23
5	ท่านสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใด		
	ภาษาไทย	112	24.50
	คณิตศาสตร์	120	26.25
	สังคมศึกษาและวัฒนธรรม	53	11.60
	ศิลปะ	31	6.78
	สุขศึกษาและพลศึกษา	38	8.32
	ภาษาต่างประเทศ	63	13.79
	วิทยาศาสตร์	57	12.47
	การทำงานและเทคโนโลยี	42	9.19
6	ปัจจุบันท่านปฏิบัติการสอนกี่ชั่วโมง/สัปดาห์		
	น้อยกว่า 5 คาบ	15	3.28
	5 - 10 คาบ	32	7.00
	11 - 15 คาบ	126	27.57
	16 - 20 คาบ	155	36.11
	21 คาบขึ้นไป	134	29.32

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
7	ในการปฏิบัติงานศูนย์สื่อการศึกษาในโรงเรียนของท่านขณะนี้ท่านอยู่ในตำแหน่งใด		
	หัวหน้าศูนย์สื่อการศึกษา	14	3.60
	เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการศึกษา	27	10.06
	เจ้าหน้าที่ห้องสมุด	52	11.38
	เจ้าหน้าที่พัสดุ	48	10.50
	อื่นๆ(โปรดระบุ)	332	72.65
8	มีความรู้จากวิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
	สำเร็จการศึกษาด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	9	1.9
	เคยได้ศึกษาเรื่องเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษามา	231	50.54
	บ้าง จากสถาบันที่สำเร็จการศึกษา		
	เคยได้รับการฝึกอบรมทางด้านเทคโนโลยีและสื่อการศึกษา	65	14.22
	ศึกษา ค้นคว้า ฝึกฝนด้วยตนเอง จากตำรา เอกสาร และ ขอคำแนะนำจากผู้รู้	167	36.54
	ศึกษาด้วยตนเองผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์	42	9.19

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.62 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 18.38

2. อายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม อายุ 51- 60 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.95 รองลงมาคือ อายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.04 และอายุ 41-50 ปี คิดร้อยละ 20.35

3. วุฒิการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.61 รองลงมาคือ ปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 14.88และต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 3.50

4. ประสิทธิภาพการสอน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม สอน 20ปีขึ้นไปมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 42.23 รองลงมาคือ 11 - 20 ปีคิดเป็นร้อยละ 38.73 และ 1 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.22

5. กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 26.25รองลงมา คือกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยคิดเป็นร้อยละ 24.50 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศคิดเป็นร้อยละ 13.79

6. จำนวนเวลาที่สอนต่อสัปดาห์ พบว่ามีจำนวนชั่วโมงปฏิบัติการสอนจำนวน 16-20 ชั่วโมง/สัปดาห์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.11 รองลงมาคือ 21 คาบขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 29.32 และ 11-15 คาบ คิดเป็นร้อยละ 27.57

7. ปัจจุบันปฏิบัติงานในศูนย์สื่อดำรงตำแหน่ง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามดำรงตำแหน่งอื่นๆ เช่น ครูผู้สอน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.65 รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดคิดเป็นร้อยละ 11.38 และเจ้าหน้าที่พัสดุ คิดเป็นร้อยละ 11.38

8. ความรู้และประสบการณ์ด้าน โสตทัศนศึกษาและสื่อการศึกษา พบว่าเคยได้ศึกษาเรื่องเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาบ้าง จากสถาบันที่สำเร็จการศึกษามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 50.54 และศึกษา ค้นคว้า ฝึกฝนด้วยตนเอง จากตำรา เอกสารและขอคำแนะนำจากผู้รู้ คิดเป็นร้อยละ 36.54

ตอนที่ 2 ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่ ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1

ผลการวิเคราะห์ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสทาง
เขตพื้นที่ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 โดยภาพรวม

ตารางที่ 4.2 ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่
ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 โดยภาพรวม (N = 457 คน)

ด้านที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ความต้องการด้านประเภทสื่อการสอนของศูนย์ สื่อการศึกษา	4.34	.40	มาก
2	ความต้องการด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของ ศูนย์สื่อการศึกษา	4.27	1.40	มาก
3	ความต้องการด้านให้บริการวิชาการของศูนย์ สื่อการศึกษา	3.93	.94	มาก
4	ความต้องการด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษา ของศูนย์สื่อการศึกษา	4.03	1.27	มาก
5	ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอนของ ศูนย์สื่อการศึกษา	4.12	.76	มาก
6	ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา	4.13	.76	มาก
7	ความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายของศูนย์ สื่อการศึกษา	4.36	.75	มาก
8	ความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของ ครูผู้สอน	3.99	1.08	มาก
รวม		4.12	.62	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการศูนย์
สื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .62) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ
มากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา
($\bar{X} = 4.36$, S.D. = .75)

ผลการวิเคราะห์ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสเขต
พื้นที่ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 เป็นรายชื่อ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.3-4.40

1. ความต้องการด้านประเภทสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา

ตารางที่ 4.3 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสต่อ
ประเภทสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา (N = 475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์	4.01	0.83	มาก
2	ประเภทสื่อโสตทัศน	4.05	1.15	มาก
3	ประเภทสื่อสารมวลชน	4.07	0.81	มาก
4	ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์	4.20	0.75	มาก
5	ประเภทชุดการสอน	4.24	0.77	มาก
6	ประเภทเครื่องมือ /อุปกรณ์สื่อ โสตทัศน	3.50	0.80	มาก
รวม		4.39	.40	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการต่อประเภท
สื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = .40) เมื่อพิจารณารายข้อ
พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ชุดความต้องการสื่อการศึกษาประเภทการ
สอน ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = .77)

1.1 ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ของศูนย์สื่อการศึกษา

ตารางที่ 4.4 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ของศูนย์สื่อการศึกษา (N = 475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ตำรา แบบเรียน	4.15	.71	มาก
2	วารสาร	3.81	1.11	มาก
3	หนังสือพิมพ์	4.00	.80	มาก
4	จุดสาร	3.78	.96	มาก
5	สารานุกรม	4.00	.81	มาก
6	พจนานุกรม	3.74	.60	มาก
7	รายงานการวิจัย	3.99	1.00	มาก
8	คู่มือหลักสูตร	4.33	.75	มาก
9	คู่มือครู	4.18	.75	มาก
รวม		4.41	.83	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ของศูนย์สื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = .83) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือคู่มือหลักสูตร ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .75)

1.2 ประเภทสื่อโสตทัศนของศูนย์สื่อการศึกษา

ตารางที่ 4.5 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับประเภทสื่อโสตทัศนของศูนย์สื่อการศึกษา (N = 475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	สไลด์คอมพิวเตอร์ (power point)	4.11	.71	มาก
2	วีดิทัศน์	3.84	.85	มาก
3	ซีดีเสียง	3.96	.84	มาก
4	แผนที่ แผนที่ภูมิ แผนที่สถิติ	4.42	.66	มาก
5	ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพชุด	3.88	.82	มาก
6	หุ่นจำลอง	3.91	3.12	มาก
7	สื่อของจริง	4.20	1.04	มาก
รวม		4.05	1.15	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับประเภทสื่อโสตทัศนของศูนย์สื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 1.15) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือภาพถ่าย ภาพวาด ภาพชุด ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 1.15)

1.3 ประเภทสื่อสารมวลชนของศูนย์สื่อการศึกษา

ตารางที่ 4.6 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับสื่อการศึกษาประเภทมวลชนของศูนย์สื่อการศึกษา (N = 475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	รายการวิทยุกระจายเสียง	4.15	.84	มาก
2	รายการโทรทัศน์(ไกลกังวล)	3.99	.78	มาก
รวม		4.07	.81	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับสื่อการศึกษาประเภทมวลดนของศูนย์สื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07, S.D. = .81$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ รายการวิทยุกระจายเสียง ($\bar{X} = 4.15, S.D. = .84$)

1.4 ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของศูนย์สื่อการศึกษา

ตารางที่ 4.7 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับสื่อการศึกษาประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของศูนย์สื่อการศึกษา (N = 475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)	4.06	.89	มาก
2	หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book)	4.41	.70	มาก
3	บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์	4.31	.72	มาก
4	สื่อมัลติมีเดีย	4.02	.69	มาก
รวม		4.20	.75	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับสื่อการศึกษาประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของศูนย์สื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20, S.D. = .75$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ($\bar{X} = 4.41, S.D. = .75$)

1.5 ประเภทชุดการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา

ตารางที่ 4.8 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับสื่อการศึกษาประเภทชุดการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา (N = 475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ชุดการสอนประกอบคำบรรยาย	4.01	.89	มาก
2	ชุดการสอนรายบุคคล	4.41	.70	มาก
3	ชุดการสอนแบบกิจกรรม	4.29	.71	มาก
รวม		4.24	.77	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับสื่อการศึกษาประเภทชุดการสอนของศูนย์สื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24, S.D. = .77$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือชุดการสอนรายบุคคล ($\bar{X} = 4.41, S.D. = .77$)

1.6 ประเภทเครื่องมือ อุปกรณ์สื่อโสต/ของศูนย์สื่อการศึกษา

ตารางที่ 4.9 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับเครื่องมือ/ อุปกรณ์สื่อโสตทัศนของศูนย์สื่อการศึกษา (N = 475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	เครื่องคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ	3.95	.93	มาก
2	โน้ตบุ๊ก	4.40	.71	มาก
3	เครื่องฉายโปรเจ็กเตอร์	3.98	.83	มาก
4	ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์	4.19	1.01	มาก
5	เครื่องฉายภาพทึบแสง	3.82	.64	มาก
6	เครื่องรับโทรทัศน์	4.30	1.12	มาก
7	เครื่องสแกนเนอร์	3.30	.86	ปานกลาง
8	กล้องถ่ายรูปดิจิทัล	3.57	.63	มาก
9	กล้องถ่ายวิดีโอ	3.29	0.77	ปานกลาง
10	เครื่องเล่นดีวีดี	3.61	1.10	มาก
รวม		3.80	.80	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับเครื่องมือ/ อุปกรณ์สื่อโสตทัศนของศูนย์สื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80, S.D. = .80$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ อยู่ในระดับมาก 7 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ โน้ตบุ๊ก ($\bar{X} = 4.40, S.D. = .71$)

2. ความต้องการด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา

ตารางที่ 4.10 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา (N = 475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	การบริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน	4.02	.85	มาก
2	การให้บริการการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์	4.25	2.31	มาก
3	การให้บริการการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์	4.62	.60	มากที่สุด
4	การให้บริการการผลิตสื่อการศึกษาประเภทชุดการสอน	4.02	.83	มาก
รวม		4.27	1.15	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 1.40) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือการให้บริการการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .85)

2.1 การบริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน

ตารางที่ 4.11 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสต่อการบริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา (N = 475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	การให้บริการผลิตสื่อการสอนแบบครบวงจร	3.84	.87	มาก
2	การให้บริการผลิตสื่อการสอนแบบบางส่วน	4.21	.83	มาก
รวม		4.03	1.7	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่าโดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการต่อการบริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 1.7) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การให้บริการผลิตสื่อการสอนแบบบางส่วน ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = .83)

2.2 การให้บริการการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์

ตารางที่ 4.12 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับการให้บริการการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ (N = 475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ผลิตเอกสารประกอบการสอน	4.41	3.08	มาก
2	ผลิตแผ่นพับ	4.11	3.11	มาก
3	ผลิตโปสเตอร์	4.24	.75	มาก
รวม		4.25	2.31	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับการให้บริการการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 2.31) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือผลิตเอกสารประกอบการสอน ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 2.31)

2.3 การให้บริการการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ตารางที่ 4.13 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับการให้บริการการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของศูนย์สื่อการศึกษา (N = 475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)	4.66	1.75	มาก
2	หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E - book)	4.55	.63	มาก
3	บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์	4.64	.60	มาก
4	สื่อมัลติมีเดีย	4.55	.68	มาก
5	สไลด์คอมพิวเตอร์ (power point)	4.73	.50	มาก
รวม		4.62	.60	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับการให้บริการการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของศูนย์สื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 1.64) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อที่มีคือสไลด์คอมพิวเตอร์ (power point) ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 1.64)

2.4 การให้บริการการผลิตสื่อการศึกษาประเภทชุดการสอน

ตารางที่ 4.14 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับการผลิตสื่อการศึกษาประเภทชุดการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา (N = 475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ชุดการสอนประกอบการบรรยาย	3.94	.62	มาก
2	ชุดการสอนรายบุคคล	4.10	.77	มาก
3	ชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม	4.02	.83	มาก
รวม		4.02	.74	มาก

จากตารางที่ 4.14 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับการผลิตสื่อการศึกษาประเภทชุดการสอน อยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .74) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าชุดการสอนรายบุคคล โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือชุดการสอนรายบุคคล ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = .77)

3. ความต้องการการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา

ตารางที่ 4.15 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา (N = 475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	การเผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อการสอน	3.89	1.07	มาก
2	การฝึกอบรมการใช้สื่อการสอน	3.90	.92	มาก
3	การให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้า การเรียนรู้รายบุคคล	4.00	.80	มาก
รวม		3.93	.93	มาก

จากตารางที่ 4.15 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = .93) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าการให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้รายบุคคลมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .80)

3.1 การเผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา

ตารางที่ 4.16 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	เผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์สื่อการศึกษา	4.10	.85	มาก
2	เผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับรายชื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุ และสื่อทัศนูปกรณ์ใหม่ๆที่ไม่มีอยู่ในศูนย์สื่อการศึกษา	3.85	.79	มาก
3	เผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบวารสาร จุลสาร และสื่อทัศนูปกรณ์	3.38	.92	มาก
4	เผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบ ประกาศเสียงตามสาย และสื่อทัศนูปกรณ์	4.03	1.02	มาก
5	เผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบโปสเตอร์ และสื่อทัศนูปกรณ์	3.89	1.09	มาก
6	เผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบแสดงนิทรรศการ	3.99	0.96	มาก
7	เผยแพร่ข้อมูลโดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต	4.16	0.96	มาก
8	แผ่นพับเผยแพร่ สิ่งพิมพ์ วัสดุและสื่อทัศนูปกรณ์	3.79	1.05	มาก
9	เผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบบรรยายเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุ และสื่อทัศนูปกรณ์	3.60	1.09	มาก
รวม		3.87	.97	มาก

จากตารางที่ 4.16 พบว่าโดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการต่อการเผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .97) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือเผยแพร่ข้อมูลโดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .96)

3.2 การฝึกอบรมการใช้สื่อการสอนศูนย์สื่อการศึกษา

ตารางที่ 4.17 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับการฝึกอบรมการใช้สื่อการสอนสื่อการศึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอน	3.98	0.89	มาก
2	จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน	3.82	.90	มาก
3	จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการเก็บรักษาห้องซ่อมบำรุงสื่อการเรียนการสอน	3.85	.92	มาก
4	จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการประเมินสื่อการเรียนการสอน	3.93	.91	มาก
รวม		3.90	.91	มาก

จากตารางที่ 4.17 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับการฝึกอบรมการใช้สื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .91) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = .89)

3.3 การให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้

รายบุคคลของศูนย์สื่อการศึกษา

ตารางที่ 4.18 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับการให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้รายบุคคลสอน (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	มีการจัดบริการชุดการเรียนการสอนรายบุคคลที่สอดคล้องกับหลักสูตร และรายวิชาที่สอน	4.05	.84	มาก
2	มีซอฟต์แวร์ต่างๆที่ผู้เรียนสามารถเข้ามาใช้บริการได้แก่ บทเรียนทางอิเล็กทรอนิกส์ บทเรียน CAI	3.84	.84	มาก

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
3	มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่สามารถค้นคว้าข้อมูลผ่านเครือข่าย Internet หรือเชื่อมโยงกับเครือข่ายของสำนักงานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	3.99	.88	มาก
4	มีสถานที่สำหรับการศึกษารายบุคคล หรือกลุ่มย่อย โดยมี อุปกรณ์ครบถ้วน	3.90	.84	มาก
5	มีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านการเรียน แนะนำและประเมินผล การเรียนรายบุคคล	4.10	.81	มาก
6	มีการจัดโปรแกรมการเรียน โดยเชิญวิทยากรพิเศษมาให้ ความรู้	3.99	.80	มาก
รวม		3.97	.84	มาก

จากตารางที่ 4.18 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับการให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้รายบุคคลสอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = .84) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ มีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านการเรียน แนะนำและประเมินผลการเรียนรายบุคคล ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = .81)

4. การศึกษาความต้องการการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา

ตารางที่ 4.19 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	การให้บริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการ สอนเพื่อการเรียนการสอน	3.61	1.06	มาก
2	รูปแบบของการให้คำแนะนำและปรึกษาของศูนย์ สื่อการศึกษา	4.37	1.90	มาก
3	ลักษณะการให้คำแนะนำปรึกษา	4.10	.86	มาก
รวม		4.03	1.27	มาก

จากตารางที่ 4.19 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษาอยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 4.03, S.D. = 1.27$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีรูปแบบของการให้คำแนะนำและปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.37, S.D. = 1.90$)

4.1 การให้บริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเพื่อการเรียนการสอน

ตารางที่ 4.20 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับการให้บริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเพื่อการเรียนการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	การออกแบบสื่อการเรียนการสอน	3.33	.99	ปานกลาง
2	การผลิตสื่อการสอน	3.71	1.06	มาก
3	การใช้สื่อการสอน	3.57	1.04	มาก
4	การบำรุงรักษาสื่อการสอน	3.61	1.03	มาก
5	การวิจัยสื่อการสอน	3.54	1.07	มาก
6	การเผยแพร่สื่อการเรียนการสอนด้วยสื่อสิ่งพิมพ์	3.55	1.09	มาก
7	การประเมินผลสื่อการสอน	3.64	1.02	มาก
	รวม	3.56	1.04	มาก

จากตารางที่ 4.20 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับการให้บริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเพื่อการเรียนการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา ($\bar{X} = 3.56, S.D. = 1.04$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 7 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การผลิตสื่อการสอน ($\bar{X} = 3.71, S.D. = 1.06$)

4.2 รูปแบบของการให้คำแนะนำและปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา

ตารางที่ 4.21 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับรูปแบบของการให้คำแนะนำและปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	การให้บริการแบบจุดเดียวครบวงจร (One Stop Services)	4.48	.71	มาก
2	การให้บริการ ณ สถานที่ทำงาน (On Site Services)	4.37	.71	มาก
3	การให้บริการภายในศูนย์สื่อการสอน	4.38	.83	มาก
4	การให้บริการทางโทรศัพท์	4.24	3.08	มาก
รวม		4.37	1.33	มาก

จากตารางที่ 4.21 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบของการให้คำแนะนำและปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 1.33) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การให้บริการแบบจุดเดียวครบวงจร (One Stop Services) ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = .71)

4.3 ลักษณะการให้คำแนะนำปรึกษา

ตารางที่ 4.22 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับลักษณะการให้คำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	แบบเจ้าหน้าที่ดำเนินการให้	4.07	.80	มาก
2	แบบแนะนำให้ไปดำเนินการเอง	3.24	.88	ปานกลาง
3	แบบร่วมมือดำเนินการระหว่างเจ้าหน้าที่	3.97	.84	มาก
รวม		3.76	.84	มาก

จากตารางที่ 4.22 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะการให้คำแนะนำปรึกษาสื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = .84) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือแบบเจ้าหน้าที่ดำเนินการให้ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .80)

5. ด้านความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน

ตารางที่ 4.23 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับระเบียบการยืมสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	จำนวนสื่อที่ให้ยืม	4.09	.74	มาก
2	ช่วงเวลาการเปิดให้บริการ	3.90	.67	มาก
3	วิธีการยืม/การจองสื่อการสอน	4.53	.72	มาก
4	กำหนดการยืม-คืนเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ใช้กับสื่อ	3.97	.92	มาก
รวม		4.12	.76	มาก

จากตารางที่ 4.23 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับระเบียบการยืมสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .76) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ วิธีการยืม/การจองสื่อการสอน ($\bar{X} = 4.534$, S.D. = .72)

5.1 จำนวนสื่อที่ให้ยืม

ตารางที่ 4.24 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับจำนวนสื่อที่ให้ยืมของศูนย์สื่อการศึกษา (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ครั้งละ 1 ชิ้น	3.64	1.09	มาก
2	ครั้งละไม่เกิน 2 ชนิด	4.01	.78	มาก
3	ครั้งละไม่เกิน 3 ชนิด	4.16	.70	มาก
รวม		3.94	.86	มาก

จากตารางที่ 4.24 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับจำนวนสื่อที่ให้ยืมของศูนย์สื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .86) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือครั้งละไม่เกิน 3 ชนิด ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .70)

5.2 ช่วงเวลาการเปิดให้บริการ

ตารางที่ 4.25 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับช่วงเวลาการเปิดให้บริการ (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	วันจันทร์-วันศุกร์ 8.00 – 16.00 น.	3.68	.47	มาก
2	วันจันทร์-วันศุกร์ 8.00 – 18.00 น.	3.70	.51	มาก
3	วันจันทร์-วันเสาร์ 8.00 – 16.00 น.	4.29	.51	มาก
4	วันจันทร์-วันเสาร์ 8.00 – 18.00 น.	3.96	.85	มาก
5	วันเสาร์ - วันอาทิตย์ 9.00 – 15.00 น.	3.66	0.49	มาก
รวม		3.86	.57	มาก

จากตารางที่ 4.25 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับสื่อการศึกษาประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = -3.868$, S.D. = .57) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ วันจันทร์-วันเสาร์ 8.00 – 16.00 น. ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = .51)

5.3 วิธีการยืม/การจองสื่อการสอน

ตารางที่ 4.26 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับวิธีการยืม/การจองสื่อการสอน (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	การยืมด้วยตนเอง	4.95	.30	มากที่สุด
2	การยืมทางโทรศัพท์	4.32	.48	มาก
3	การยืมผ่านอินเทอร์เน็ต	4.30	.96	มาก
รวม		4.52	.58	มาก

จากตารางที่ 4.26 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับวิธีการยืม/การจองสื่อการสอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = .58) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ($\bar{X} = 4.95$, S.D. = .30)

5.4 กำหนดการยืม-คืนเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ใช้กับสื่อ

ตารางที่ 4.27 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับกำหนดการยืม-คืน เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ใช้กับสื่อ (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	จำนวน 1 วัน	3.49	1.39	ปานกลาง
2	จำนวน 3 วัน	3.66	1.06	มาก
3	จำนวน 7 วัน	4.22	.78	มาก
รวม		3.79	.92	มาก

จากตารางที่ 4.27 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับ กำหนดการยืม-คืน เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ใช้กับสื่ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = .92) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ จำนวน 7 วัน ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .92)

6. ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา

ตารางที่ 4.28 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสด้าน มาตรฐานการจัดหาสื่อและอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	กำหนดระยะเวลาการจัดหาสื่อการสอนใหม่เข้ามาให้บริการ	3.66	.95	มาก
2	การจัดหาสื่อการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก	4.50	.58	มากที่สุด
3	การจัดเตรียมห้องที่ควรมีในศูนย์สื่อการศึกษาสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวก	4.33	.61	มาก
4	การเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ	3.98	.78	มาก
5	กำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกที่ชัดเจน	4.08	.83	มาก
6	กำหนดวิธีการจัดหาสื่อการสอน	4.23	.79	มาก
รวม		4.13	.76	มาก

จากตารางที่ 4.28 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดหาสื่อและอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษาวิธีการพิจารณาคัดเลือกและจัดหาสื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = .76) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือการจัดหาสื่อการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = .58)

6.1 กำหนดระยะเวลาการจัดหาสื่อการสอนใหม่เข้ามาให้บริการ

ตารางที่ 4.29 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับกำหนดระยะเวลาการจัดหาสื่อการสอนใหม่เข้ามาให้บริการ (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ทุกเดือน	3.66	1.48	มาก
2	ภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง	3.44	.93	ปานกลาง
3	ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง	3.86	.96	มาก
รวม		3.66	.95	มาก

จากตารางที่ 4.29 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับกำหนดระยะเวลาการจัดหาสื่อการสอนใหม่เข้ามาให้บริการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66, S.D. = .95$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ปานกลาง 1 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง ($\bar{X} = 3.86, S.D. = .96$)

6.2 จัดหาสื่อการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก

ตารางที่ 4.30 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสจัดหาสื่อการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	จัดหาสื่อการสอนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อภาพนิ่ง	4.52	.67	มากที่สุด
2	จัดหาสื่อการสอนประเภทสื่อเสียง เช่น ซีดีประกอบการสอน เทปการอ่านทำนองเสนาะ	4.45	.60	มาก
3	จัดหาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ เช่น โปรแกรมสื่อภาพเคลื่อนไหวคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสื่อมัลติมีเดีย	4.54	.53	มากที่สุด
4	จัดหาสื่อการสอนประเภทสื่อภาพ เช่น เทปวีดิทัศน์เพื่อการศึกษ	4.53	.54	มากที่สุด
รวม		4.50	.58	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.30 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการต่อจัดหาสื่อการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = .58) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ จัดหาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ เช่น โปรแกรมสื่อภาพเคลื่อนไหว คอมพิวเตอร์ช่วยสอนสื่อมัลติมีเดีย ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = .53)

6.3 การจัดเตรียมห้องที่ควรมีในศูนย์สื่อการศึกษาสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวก

ตารางที่ 4.31 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับการจัดเตรียมห้องที่ควรมีในศูนย์ สื่อการศึกษาสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวก (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ห้องสมุดสื่อ	4.53	.54	มากที่สุด
2	ห้องสำหรับค้นคว้ารายบุคคล	4.51	.58	มากที่สุด
3	ห้องสำหรับวัสดุภาพเสียง	4.25	.64	มาก
4	ห้องสำหรับให้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์	4.58	.52	มากที่สุด
5	ห้องประชุม	3.81	.76	มาก
รวม		4.33	.61	มาก

จากตารางที่ 4.31 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการต่อจัดหาสื่อการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = .60) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือห้องสำหรับให้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = .52)

6.4 การเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ

ตารางที่ 4.32 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับการเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆที่ควรมีในศูนย์สื่อการศึกษา (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	โคมไฟให้แสงสว่าง	4.24	.67	มาก
2	ปลั๊กไฟ	3.97	.89	มาก
รวม		3.98	.78	มาก

จากตารางที่ 4.32 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับการเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = .48) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ อยู่ในระดับมาก 8 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ โคมไฟให้แสงสว่าง ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = .67)

6.5 กำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกที่ชัดเจน

ตารางที่ 4.33 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับกำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกที่ชัดเจนที่ควรมีในศูนย์สื่อการศึกษา (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	คัดเลือกจากความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสผู้สอน	4.34	.94	มาก
2	คัดเลือกจากประสิทธิภาพและคุณสมบัติของสื่อ	4.00	.82	มาก
3	ศึกษาประเภทของสื่อที่ศูนย์สื่อการศึกษาอื่นๆแล้วนำมาพิจารณาประกอบ	3.35	.49	ปานกลาง
4	ความสอดคล้องของสื่อกับหลักสูตรและรายวิชาที่สอน	3.68	.49	มาก
5	คัดเลือกสื่อที่มีแต่เนื้อหาเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น	3.26	1.27	ปานกลาง
6	คัดเลือกโดยการสำรวจข้อมูลสื่อที่น่าสนใจ และมีคุณภาพ	4.38	.93	มาก
7	คัดเลือกจากคุณภาพของสื่อที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ	3.74	.97	มาก

ตารางที่ 4.33 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
9	การออกแบบสื่อมีความเหมาะสมกับการใช้งาน	4.34	.94	มาก
10	ความปลอดภัยในการใช้งาน	4.34	.94	มาก
11	สื่อสามารถนำไปใช้ในที่ต่างๆได้โดยไม่มีข้อจำกัด	3.65	.50	มาก
รวม		4.08	.72	มาก

จากตารางที่ 4.33 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับกำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกที่ชัดเจนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 1.72) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 9 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือคัดเลือกโดยการสำรวจข้อมูลสื่อที่น่าสนใจ และมีคุณภาพ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = .93)

6.6 กำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกที่ชัดเจน

ตารางที่ 4.34 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับกำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกที่ชัดเจนที่ควรมีในศูนย์สื่อการศึกษา

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	การจัดหาสื่อโดยบุคลากรของศูนย์ที่ผลิตขึ้นเอง	4.07	.83	มาก
2	จัดซื้อจากบริษัทห้างร้านที่น่าเชื่อถือ	4.51	.58	มากที่สุด
3	การขอรับบริจาคจากหน่วยงานต่างๆ	4.34	.94	มาก
4	การแลกเปลี่ยนสื่อกับศูนย์สื่อการศึกษาหรือสถาบันการศึกษาอื่น	4.00	.82	มาก
รวม		4.23	.79	มาก

จากตารางที่ 4.34 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับกำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกที่ชัดเจนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = .48) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ อยู่โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือจัดซื้อจากบริษัทห้างร้านที่น่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = .79)

7. ความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา

ตารางที่ 4.35 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ความจำเป็นด้านการเชื่อมโยงศูนย์สื่อการศึกษาอื่นๆ	4.58	.52	มากที่สุด
2	ลักษณะของการเชื่อมโยง	4.13	.97	มาก
	รวม	4.36	.75	มาก

จากตารางที่ 4.35 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับความต้องการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = .75) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือความจำเป็นด้านการเชื่อมโยงศูนย์สื่อการศึกษาอื่นๆ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = .52)

7.1 ความจำเป็นด้านการเชื่อมโยงศูนย์สื่อการศึกษาอื่นๆ

ตารางที่ 4.36 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับการเชื่อมโยงศูนย์สื่อการศึกษาอื่นๆ

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	เพื่อให้บริการสื่อการสอน	4.58	.52	มากที่สุด
	รวม	4.58	.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.36 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับการเชื่อมโยงศูนย์สื่อการศึกษาอื่นๆอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = .52) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดเพื่อให้บริการสื่อการสอน ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = .52)

7.2 ลักษณะของการเชื่อมโยง

ตารางที่ 4.37 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับลักษณะของการเชื่อมโยงศูนย์สื่อการศึกษา (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในระดับโรงเรียน	4.02	.82	มาก
2	เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในระดับกลุ่มโรงเรียน	4.01	.99	มาก
3	เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในระดับเขตพื้นที่	4.34	.92	มาก
4	เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในส่วนกลาง	4.14	1.02	มาก
รวม		4.13	.97	มาก

จากตารางที่ 4.37 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะของการเชื่อมโยงศูนย์สื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = .97) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากคือเชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในระดับเขตพื้นที่ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = .92)

8. ความต้องการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของครูผู้สอน

ตารางที่ 4.38 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของครูผู้สอน (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอน	3.95	.90	มาก
2	ปัญหาและอุปสรรคด้านการเลือกและการใช้สื่อการสอน	3.91	.78	มาก
3	ปัญหาและอุปสรรคด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมในศูนย์สื่อการศึกษา	3.93	.82	มาก
4	ปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและจัดหาสื่อการสอน	4.16	1.82	มาก
รวม		3.99	1.08	มาก

จากตารางที่ 4.38 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับความต้องการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 1.08) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดคือปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและจัดหาสื่อการสอน ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 1.82)

8.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอน

ตารางที่ 4.39 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอน (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ขาดความรู้และทักษะในการใช้สื่อการสอน	4.21	.96	มาก
2	ขาดความรู้และทักษะในการผลิตสื่อการสอน	4.06	.84	มาก
3	ขาดความมั่นใจในการใช้สื่อการสอน	3.43	.71	ปานกลาง
4	สื่อการสอนไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน	3.57	.92	มาก
5	ช่วงเวลาการใช้สื่อการสอนไม่เพียงพอ	3.75	.59	มาก
6	หากกิจกรรมที่นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการใช้สื่อได้ยาก	3.79	1.24	มาก
7	ขาดการประเมินผลผู้เรียนหลังการใช้สื่อการสอน	4.32	.95	มาก
8	ขาดวิธีการประเมินผลการใช้สื่อ	3.73	.96	มาก
รวม		3.95	.90	มาก

จากตารางที่ 4.39 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับความต้องการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก 7 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = .90) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดคือขาดการประเมินผลผู้เรียนหลังการใช้สื่อการสอน ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = .95)

8.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านการเลือกและการใช้สื่อการสอน

ตารางที่ 4.40 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคด้านการเลือกและการใช้สื่อการสอน (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	เวลาที่สอนในแต่ละครั้งมีน้อยเกินไป	3.70	.76	มาก
2	ผลการเรียนโดยใช้สื่อการสอนไม่แตกต่างจากวิธีการสอนที่ไม่ใช้สื่อการสอน	4.08	.92	มาก
3	เสียเวลาในการเตรียมสื่อการสอนมาก	4.15	0.92	มาก
4	ขาดสื่อการสอนที่ใช้	3.73	0.64	มาก
รวม		4.16	1.82	มาก

จากตารางที่ 4.40 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคด้านการเลือกและการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 1.28) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากคือเสียเวลาในการเตรียมสื่อการสอนมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .92)

8.3 ปัญหาและอุปสรรคด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมในศูนย์สื่อการศึกษา

ตารางที่ 4.41 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสโรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมในศูนย์สื่อการศึกษา

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	สภาพห้องเรียนไม่เอื้ออำนวยให้ใช้สื่อการสอน	3.65	.52	มาก
2	มีปัญหาเรื่องกระแสไฟฟ้า เช่น ไฟดับ ไฟลัดวงจร	4.06	.82	มาก
3	ห้องเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้กระแสไฟฟ้า	4.08	.82	มาก
รวม		3.93	.82	มาก

จากตารางที่ 4.41 พบว่าโดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมในศูนย์สื่อการศึกษาอยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = .82) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดคือห้องเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้กระแสไฟฟ้า ($\bar{X} = 4.08$ S.D. = .92)

8.4 ปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและจัดหาสื่อการสอน

ตารางที่ 4.42 ความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนขยายโอกาสเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและจัดหาสื่อการสอน (N=475)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ขาดงบประมาณในการผลิตสื่อการสอน	4.14	.63	มาก
2	การสนับสนุนของผู้บริหาร	4.21	.78	มาก
3	ไม่สามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อการสอน	4.30	.77	มาก
4	ขาดเวลาในการผลิตสื่อการสอน	4.49	.60	มาก
5	ขาดผู้เชี่ยวชาญในการผลิตสื่อการสอน	3.73	.76	มาก
6	ไม่ทราบข่าวสารหรือข้อมูลของสื่อการสอนใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น	4.36	.61	มาก
7	ไม่รู้จักแหล่งจำหน่ายสื่อการสอน	4.02	3.03	มาก
รวม		4.16	1.82	มาก

จากตารางที่ 4.42 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและจัดหาสื่อการสอนในศูนย์สื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = .48) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ขาดเวลาในการผลิตสื่อการสอน ($\bar{X} = 4.49$ S.D. = .60)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของความต้องการ ของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1

สรุปข้อเสนอแนะทั่วไปในข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา
ของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 มีรายละเอียดดังนี้

1. ความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษา

- 1.1 เน้นสื่อคอมพิวเตอร์ (15 คน)
- 1.2 จัดหาสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย (11 คน)
- 1.3 มีสื่อการศึกษาทุกประเภทและหลากหลายที่น่าสนใจและไม่น่าเบื่อหน่าย
(25 คน)

- 1.4 มีสื่อการศึกษาที่ทันสมัย เนื้อเรื่องที่เกิดในสื่อเป็นปัจจุบัน (21 คน)
- 1.5 เป็นสื่อการศึกษาที่เข้ากับบทเรียน สามารถนำมาใช้งานได้จริง (18 คน)
- 1.6 มีทั้งสื่อมัลติมีเดียและสื่อการศึกษาที่ผลิตเอง (13 คน)

2. ความต้องการด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา

- 2.1 ควรรับบุคลากรใหม่ที่จบด้านเทคโนโลยีการศึกษาโดยตรง ไม่ควรใช้ครู
ประจำการ เพราะครูมีภาระงานในหน้าที่มากอยู่แล้ว (14 คน)
- 2.2 ควรจบการศึกษาในสาขาเทคโนโลยีการศึกษาโดยตรงหรือสาขาคอมพิวเตอร์
(6 คน)

- 2.3 ไม่ควรใช้ครูประจำการ ควรเป็นนักเทคโนโลยีโดยตรง (8 คน)
- 2.4 ควรมีครูที่จบด้านศูนย์สื่อการศึกษาหรือ โสตทัศนศึกษามาโดยตรง (14 คน)
- 2.5 จัดบุคลากรบริการประจำให้แก่โรงเรียน (12 คน)
- 2.6 มีครูหรือบุคลากรที่มีความรู้และมีความรับผิดชอบดูแลได้ทั้งระบบ (13 คน)

3. ความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา

- 3.1 ได้รับความสำคัญและรับการส่งเสริมด้านการให้บริการจากผู้บริหาร (4 คน)
- 3.2 บริการให้ครบทุกโรงเรียนในเขตพื้นที่ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 (7 คน)
- 3.3 การบริการสื่อการศึกษา ความรู้ต่าง ๆ โดย ศูนย์สื่อการศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเน้นทาง
ระบบเครือข่าย สามารถอ่าน และศึกษาผ่านทางเว็บไซต์ไม่ต้องออกนอกโรงเรียนเมื่อว่างจากการ
สอนหรือเลิกงานจะได้ศึกษาค้นคว้า หรือยืมสื่อได้ตามที่ต้องการและไม่ต้องกังวลเรื่อง ยืม-คืน ส่ง
หรือ สื่อไม่เพียงพอ (5 คน)

- 3.4 มีบุคลากรและเจ้าหน้าที่จำนวนที่เพียงพอในการให้บริการ (9 คน)

4. ความต้องการด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์การศึกษา

4.1 ควรมีเจ้าหน้าที่บริการ ให้คำแนะนำปรึกษาโดยเฉพาะ (11 คน)

4.2 ให้บริการอย่างเสมอภาคและทั่วถึงทุกโรงเรียน ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็ก (16)

5. ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน

5.1 ได้รับการบริการในงานของศูนย์ตลอดเวลาหรือช่วงนอกเวลา กรณีจำเป็น (10 คน)

5.2 ให้บริการ ยืม-คืน จัดหาสื่อ รวบรวมสื่อในวันหยุดราชการด้วย (6 คน)

5.3 ให้บริการสื่อการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จในจุดเดียว (15 คน)

6. ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา

6.1 ขอให้จริงจัง จริงใจ และแน่วแน่ในการให้ความรู้ด้านสื่อการศึกษา การใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา (7 คน)

6.2 จัดอบรมครูอย่างสม่ำเสมอ กระตุ้นให้กระตือรือร้น เข้มแข็งตลอดเวลา (3 คน)

6.3 จัดหาทุนและงบประมาณสนับสนุนให้บุคลากรที่มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ด้านการผลิตสื่อการศึกษา (8 คน)

6.4 การจัดซื้อ จัดหาสื่อการศึกษาและวัสดุอุปกรณ์ ควรเน้นที่มีคุณภาพ และมาตรฐานเชื่อถือได้ (4 คน)

7. ความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา

7.1 มีการเชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการศึกษาได้ทุกระดับเขตพื้นที่ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว (18 คน)

8. ความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของครูผู้สอน

8.1 จัดอบรมครูผู้สอนเรื่องการผลิตและการใช้สื่อการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการใช้สื่อ (16 คน)

8.2 ควรมีการจัดอบรมครูเพื่อใช้สื่อแต่ละประเภทได้อย่างถูกต้อง (13 คน)

8.3 ควรมีสื่อการสอนครบทุกวิชา (22 คน)

8.4 จัดหาสื่อและอบรมบุคลากรเป็นประจำ ให้ตรงกับหลักสูตรทุกกลุ่มสาระ (2 คน)

8.5 จัดอบรมการใช้และเลือกสื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรวิชาในกลุ่มสาระต่างๆ (5 คน)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 รูปแบบการวิจัย การวิจัยเชิงสำรวจ

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1.2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1

1.2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

- 1) เพื่อศึกษาความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษาของศูนย์สื่อการศึกษาสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
- 2) เพื่อศึกษาความต้องการด้านการบริการการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษาสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
- 3) เพื่อศึกษาความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษาสังกัด โรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
- 4) เพื่อศึกษาความต้องการด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษาสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
- 5) เพื่อศึกษาความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษาสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
- 6) เพื่อศึกษาความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

7) เพื่อศึกษาความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา สังกัดโรงเรียนขยายโอกาสทางเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

8) เพื่อศึกษาความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

1.3 การดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนสังกัดโรงเรียนขยายโอกาส ในปีการศึกษา 2554 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 27 โรงเรียน จำนวนครู 511 คน

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสทางเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ จำนวน 8 ข้อ ตอนที่ 2 ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครู สังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 117 ข้อ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป เป็นแบบสอบถามปลายเปิด โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดสิ่งที่จะประเมิน ขั้นที่ 2 ศึกษาค้นคว้า จากเอกสาร ตาราง เนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม และเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ขั้นที่ 3 กำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม ขั้นที่ 4 สร้างแบบสอบถาม ขั้นที่ 5 ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ขั้นที่ 6 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะ ขั้นที่ 7 ทดลองใช้แบบสอบถาม ขั้นที่ 8 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ไปเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

1.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ไปยังประชากรและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ แบบสอบถามจำนวน 511 ฉบับ ได้รับคืน 457 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.43 และมีความสมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ช่วงเวลาการเก็บข้อมูลระหว่างมกราคม 2555 ถึงเดือนเมษายน 2556

1.3.4 วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.4 สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1.4.1 ข้อมูลทั่วไปของครูโรงเรียนขยายโอกาส ข้อมูลทั่วไปของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า (1) ครูผู้สอนพบว่าเป็นเพศหญิงมากที่สุด(2)อายุพบว่ามีอายุ 51-60 ปี

มากที่สุด (3)วุฒิการศึกษาสูงสุดพบว่ามีการศึกษาาระดับปริญญาตรีมากที่สุด (4)ประสบการณ์สอน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามสอน 20ปีขึ้นไป มากที่สุด (5)กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอนพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มากที่สุด (6)จำนวนเวลาที่สอนต่อสัปดาห์ พบว่ามีจำนวนชั่วโมงปฏิบัติการสอนจำนวน 16-20 คาบ/สัปดาห์มากที่สุด (7)ปัจจุบันปฏิบัติงานในศูนย์สื่อดำรงตำแหน่งใดพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามดำรงตำแหน่งอื่นๆ เช่น ครูผู้สอนมากที่สุด (8)ความรู้และประสบการณ์ด้านโสตทัศนศึกษาและสื่อการศึกษาพบว่าเคยได้ศึกษาเรื่องเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาบ้าง จากสถาบันที่สำเร็จการศึกษามากที่สุด

1.4.2 ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา รองลงมาคือ ความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา ความต้องการด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา ความด้านต้องการมาตรฐานการจัดหาสื่อและอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน ความต้องการด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา ความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของครูผู้สอน และความต้องการด้านให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา รายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

- 1) ความต้องการด้านประเภทสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการประเภทชุดการสอนมากที่สุด
- 2) ความต้องการด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับการให้บริการการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด
- 3) ความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับการให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษา ค้นคว้าการเรียนรู้รายบุคคล มากที่สุด
- 4) ความต้องการด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา พบว่ามีความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบของการให้คำแนะนำและปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา มากที่สุด
- 5) ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา พบว่ามีความต้องการเกี่ยวกับ วิธีการยืม/การจองสื่อการสอน มากที่สุด

6) ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและอำนวยความสะดวกของ ศูนย์สื่อการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับการจัดหาสื่อการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก มากที่สุด

7) ความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามต้องการเกี่ยวกับความจำเป็นด้านการเชื่อมโยงศูนย์สื่อการศึกษาอื่นๆ มากที่สุด

8) ความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของครูผู้สอน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและจัดหาสื่อการสอน มากที่สุด

2. อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องความต้องการของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

2.1 ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัด โรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษสุราษฎร์ธานีเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยดา ทองประสิทธิ์ (2551) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนระดับประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ครูสอนระดับประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 มีความต้องการศูนย์ สื่อการศึกษาโดยภาพรวมในระดับมาก

2.1.1 ความต้องการด้านประเภทสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการประเภทชุดการสอนมากที่สุดศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521:191) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า "ชุดการสอน คือ การนำระบบสื่อประสม ที่ สอดคล้องกับเนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วย มาช่วยให้การเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ชุดการสอนนิยมจัดไว้ในกล่องหรือซองเป็นหมวด ๆ ภายในชุด การสอนจะประกอบด้วย คู่มือการใช้ชุดการสอน สื่อการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาและ ประสบการณ์ อาทิ รูปภาพ สไลด์ เทป ภาพยนตร์ขนาด 8 มม. แผ่นคำบรรยาย วัสดุอุปกรณ์ การ สาธิต (หากมี) ฯลฯ และการมอบหมายงานเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์กว้างขวางขึ้น"

2.1.2 ความต้องการด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับการให้บริการการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลปัจจุบัน โดยรัฐบาลได้กำหนดแนวนโยบายที่ชัดเจนเพื่อเร่งพัฒนาการ

ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาให้เป็นเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้มีระบบการเรียนแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ เป็นกลไกในการปรับเปลี่ยนกระบวนการที่สนับสนุนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสน่ห์ บุญช่วย (2538) ที่กล่าวว่า ครูต้องการสื่อการสอนคนตรีทางวิททัศน์ซึ่งเป็นที่ประเทภภาพและเสียงมากที่สุด

2.1.3 ความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับการให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้รายบุคคล มากที่สุดสอดคล้องกับงานวิจัยของแกมวาส ธรรมเดช (2539) ที่กล่าวว่า ครูและบุคลากรต้องการให้จัดหาหลักสูตรฝึกอบรมทางวิชาการให้สอดคล้องกับความต้องการของครู

2.1.4 ความต้องการด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา พบว่ามีความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบของการให้คำแนะนำและปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา มากที่สุดสอดคล้องกับเฉลิมศรี มูลโพธิ์ (2541) ที่กล่าวว่า ครูอาจารย์ต้องการให้ศูนย์สื่อการศึกษามีการจัดฝึกอบรมการผลิตและการใช้สื่อการศึกษา และให้บริการแนะนำแหล่งที่สามารถยืมสื่อได้

2.1.5 ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา พบว่ามีความต้องการเกี่ยวกับ วิธีการยืม/การจองสื่อการสอน มากที่สุด วาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2541 : 141) ที่กล่าวว่า ประเภทของการบริการของศูนย์สื่อการศึกษา จะต้องทำหน้าที่จัดหาสื่อเพื่อให้บริการ ผลิตสื่อเพื่อให้บริการ ให้ยืมสื่อเพื่อให้บริการ ให้บริการคำปรึกษา และให้บริการการฝึกอบรม

2.1.6 ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับการจัดหาสื่อการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก มากที่สุด วาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2541: 141) ที่กล่าวว่า ประเภทของการบริการของศูนย์สื่อการศึกษา จะต้องทำหน้าที่จัดหาสื่อเพื่อให้บริการ ผลิตสื่อเพื่อให้บริการ ให้ยืมสื่อเพื่อให้บริการ ให้บริการคำปรึกษา และให้บริการการฝึกอบรม

2.1.7 ความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามต้องการเกี่ยวกับความจำเป็นด้านการเชื่อมโยงศูนย์สื่อการศึกษาอื่นๆ มากที่สุดมีระดับความต้องการการกำหนดรูปแบบและวิธีการเชื่อมโยงที่ชัดเจนมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะดา ทองประสิทธิ์ (2551) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนระดับประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการสอนควรมีการกำหนดรูปแบบและวิธีการเชื่อมโยงที่ชัดเจน

2.1.8 ความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของครูผู้สอนพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและจัดหาสื่อการสอนมาก

ที่สุดสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะดา ทองประสิทธิ์ (2551) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการศูนย์
 สื่อการศึกษาของครูสอนระดับประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้าน
 การเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการสอนควรมีการกำหนดรูปแบบและวิธีการเชื่อมโยงที่ชัดเจน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครู
 สังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ในระดับมาก ดังนั้น
 จึงควรมีการวิจัยเพื่อสร้างแบบจำลองศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างศูนย์
 สื่อการศึกษาของครู ต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่าย
 ศูนย์สื่อศึกษามากที่สุดดังนั้นควรกำหนดรูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่าย ให้ครอบคลุมกับ
 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสะดวกต่อการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลต่างๆ ของผู้ใช้บริการศูนย์
 สื่อการศึกษา รองลงมาคือด้านประเภทสื่อการสอนศูนย์สื่อการศึกษาควรจัดเตรียมประเภทของศูนย์
 สื่อการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของครู รวมทั้งฝึกอบรมการใช้สื่อให้ครูสามารถใช้ได้ตรงกับ
 ความต้องการมากที่สุด และด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษาให้บริการให้
 คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนมากที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา
 สุราษฎร์ธานี เขต 1 ควรจัดให้มีการให้บริการให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน เพื่อ
 คอยให้คำปรึกษาต่างๆ เกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับ
 บทบาทและภารกิจของศูนย์สื่อการศึกษา เกี่ยวกับการออกแบบและผลิตสื่อการศึกษา เพื่อนำข้อมูล
 มาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สืบราชสันตติวงศ์

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ (2539) *คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา : สุขภาพจิตและความมั่นคงทางอารมณ์* กรุงเทพมหานคร โครงการประกันคุณภาพทางการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
- กรมสามัญศึกษา (ม.ป.ป.) *เอกสารการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา* กรุงเทพมหานคร มปป. (อัดสำเนา)
- กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์ (2536) *เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา Technical education technology* กรุงเทพมหานคร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- กำพล ธรรมดา (2531) “การศึกษาสถานภาพและปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาบุรีรัมย์” ปรินญาณีพันธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- กิดานันท์ มลิทอง (2540) *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____ (2544) “องค์กรเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารศูนย์สื่อการศึกษา* หน่วยที่ 1 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- _____ (2544) *คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้ออนไลน์* กรุงเทพมหานคร ศูนย์พัฒนาหนังสือ
- _____ (2546) *เทคโนโลยีการศึกษา* กรุงเทพมหานคร สหมิตรออฟเซต
- ขวัญพิศ ทองคำวงศ์ (2554) “ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนภาษาอังกฤษในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1” *ข่าวประชาสัมพันธ์ สพป.สต. เขต 1.*
- จริยา เหนียนเฉลย (2535) *การจัดการสื่อการศึกษา* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- จันทร์ฉาย เตมียาการ (2533) *การเลือกใช้สื่อทางการศึกษา* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- ฉายศิลป์ เชี่ยวชาญพิพัฒน์ (2527) *การบริหาร* กรุงเทพมหานคร ม.ป.พ.
- เฉลิมศรี มูลโพธิ์ (2541) “สภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มที่ 4 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523) “เทคโนโลยีการศึกษา” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อทางการศึกษา* หน้าที่ 1 หน้า 9-11 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ นิคม ทาแดง สำเร็จ เวชสุนทร และโกเมศ จันท์เกษม (2525) “สื่อการสอนระดับมัธยมศึกษา” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาพื้นฐานการศึกษา* หน้าที่ 1-5 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เชียรศรี วิวิธศิริ (2535) “การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียน: เทคโนโลยีทางการศึกษา Adult & non formal education : educational technology” ปรินญาณิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัย ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533) *การบริหารสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา* กรุงเทพมหานคร วัฒนาพานิช
- ณรงค์ มุกดาแสงสว่าง (2540) “ศูนย์สื่อการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา เทคโนโลยีทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ณัย ไชยโยธา (2534) *แนวทางการเขียนผลงานทางวิชาการและงานวิจัย* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- ทรงชัย ลิ้มปพฤกษ์ (2532) “โครงการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาของสำนักงานเขตบางเขน” ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2543) “การนำเสนอรูปแบบศูนย์วิทยบริการสำหรับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชา โสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นฤมล อินทรพงษ์ (2548) “โครงการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับโรงเรียนพญา 7 สำนักการศึกษาเมืองพญา กระทรวงมหาดไทย” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา
- นิคม ทาแดง (2554) “การใช้สื่อการสอนวิทยาศาสตร์” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนวิทยาศาสตร์* หน้าที่ 10 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- นิคม ทาแดง และสันสนีย์ สังสรรค้อนันต์ (2554) เอกสารการสอนชุดวิชาเกี่ยวกับการศึกษาขั้น
พื้นฐาน นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- บุญเหลือ ทองเอี่ยม และสุขสวัสดิ์ ภาษิต (2531) *การบริหารและการนิเทศงาน โสตทัศนศึกษา*
(พิมพ์ครั้งที่ 5) กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ประสพโชค คงนาลีก (2542) “ศึกษาแบบจำลองศูนย์สื่อการศึกษา สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา
ขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปัทมา ผิวสาลี (2555) “ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ของครูและนักเรียนใน
ระดับ ประถมศึกษา โรงเรียนกรพิทักษ์ศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
การศึกษาเอกชน” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปิยะดา ทองประสิทธิ์ (2551) “ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนระดับประถมศึกษา เขต
พื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
เทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- มนตรี มีสูงเนิน (2551) “ความต้องการของพนักงานครูเทศบาลและบุคลากรทางการศึกษาในการ
จัดตั้งศูนย์สื่อการสอนสำหรับโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสกลนคร” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ลัดดาวัลย์ คงสมบูรณ์ (2544) “การจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาใน
สำนักงานเขตบางแค สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ลีลา สนิษุเคราะห์ (2530) *องค์กรและการจัดการ* กรุงเทพมหานคร พลับบิคเคชั่น
- วนิดา จึงประสิทธิ์ (2533) *การบริหารและบริการงาน โสตทัศนศึกษา* นครปฐม มหาวิทยาลัย
ศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

- วัฒนาวรรณ จันทระกุล (2536) “ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534) *เทคโนโลยีทางการเรียนการสอน* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
- สาธิต มั่งคั่ง (2542) “ปัญหาและความต้องการในการผลิตสื่อและการใช้สื่อการสอนของอาจารย์คณะทันตแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สาธิต วิมลคุณารักษ์ (2541) “การบริหารบุคลากรในองค์กรเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารศูนย์สื่อการศึกษา* หน่วยที่ 6 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สามารถ คงศรี (2545) “การศึกษารูปแบบศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
- _____ (2546) *เทคโนโลยีการศึกษา* กรุงเทพมหานคร สหมิตรออฟเซต
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2551) *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- สำเภา วรางกูร (2521) “เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง การบริหารโสตทัศนศึกษา” กรุงเทพมหานคร แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540) *แนวคิดและเทคนิควิธีการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2548) *การจัดการและนิเทศสื่อการศึกษา* กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยทักษิณ
- Abdoler-Shroyer, Katherine. (1999). “A Study of the Scheduling of classes in the library media Centers of Missouri” combined K-12 schools serving their student populations with One library media center Master Abstracts International.

- Almenaifi, Jaber Mohammed. (1999). "An investigation of the Programmatic direction of the Educational Technology Center in the College of Education at Kuwait University" *Dissertation Abstract International*.
- Aohebo, Nubi Kosmas . (1990). *The Learning Resource Center: A Model for Nigerian University* Doctoral Dissertation Southern Illinois University.
- Best, John W. and Kahn, James V. (1993). *Research in Education* Boston: Allyn and Bacon.
- De Kieffer. (1965). *The Center for Applied Research in Education*. New York.
- Erickson C. W.H. (1971). *Fundamentals of Teaching with Audiovisual Technology*. New York: The Macmillan.
- Erickson C. W.H. (1972) *Administering Instructional Media Programs*. New York: Macmillan.
- Gulick L. & Urwick L. (1973). *Papers On The Sciences of Administration*. New York: Institute of Public Administration.
- Kieffer R. E. D. (1965). *Audio-visual instruction*. New York: The Center for Apply Research in Education.
- Kinder, James S. (1995). *Using audio-visual materials in education*. New York: American Book.
- Lafferty Petter and Rowe Jalain. (1995). *The dictionary of science*. New York: Simon & Schuster.
- Moginniss, D.A. (1972). *The Emergence of the Concept In Instructional Media Center*. Davis, H.S ed2. Ontario: Fitzhonry&Whiteside.
- Neil F. Toporski. (1999). "The role of type International Multimedia Center in the Adoption of Instructional Technology at Lehigh University (Pennsylvania)" *Dissertation Abstract International*.
- Wilkinson G.L. (1980). *Media in instruction: 60 years of research*. Washington D.C.: The Brooking Institution.
- Yang Kwang Ja Wa. (1986). "Need Assessment of the Instructional Media Center at Seoul National University : A Systems Approach for a Unified Media Program and Development" *Dissertation Abstracts International Seoul National University* 46(11) May 1986:3328-a.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

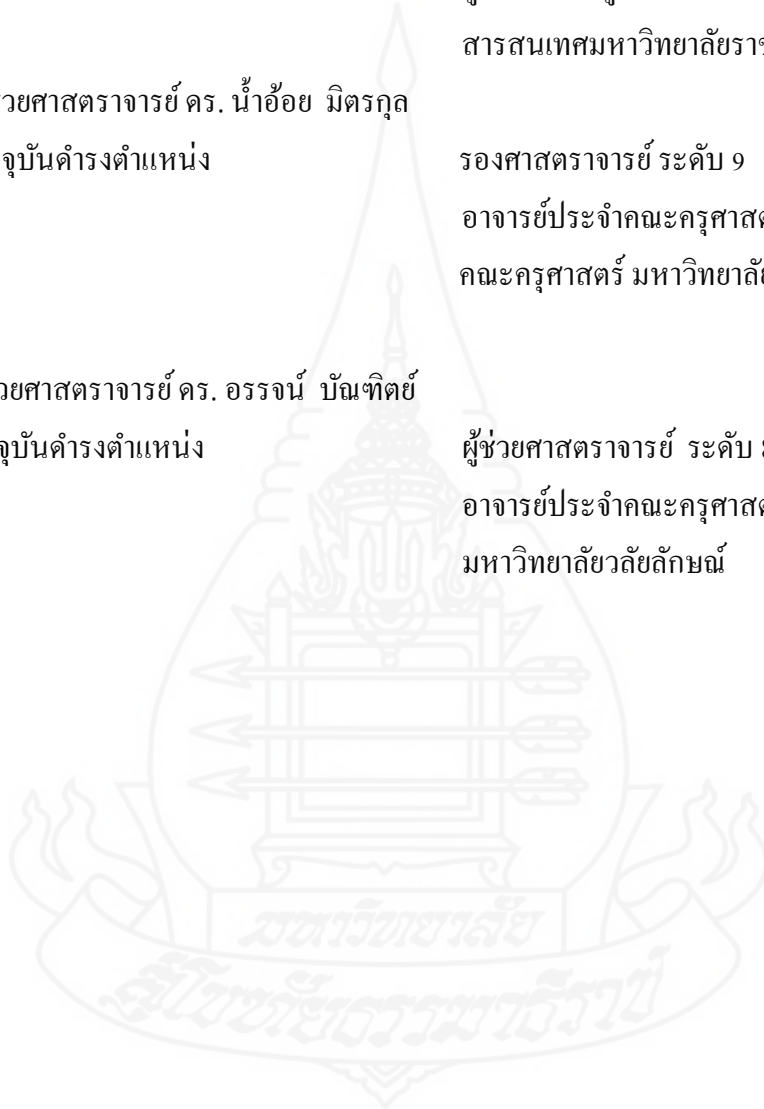

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุพร สุนทรนนท์
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์
 ผู้อำนวยการศูนย์วิทยบริการและเทคโนโลยี
 สารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. น้ำอ้อย มิตรกุล
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ ระดับ 9
 อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยภัฏสุราษฎร์ธานี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรจน์ บัณฑิตย์
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
 อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง “ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1”

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาและข้อเสนอแนะด้านต่างๆของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1
2. ความคิดเห็นของท่านและข้อเท็จจริงที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามฉบับนี้จะเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการวิจัยซึ่งผู้วิจัยจะเก็บรักษาข้อมูลของท่านเพื่อใช้ประโยชน์เฉพาะงานวิจัยนี้เท่านั้น
3. แบบสอบถามฉบับนี้ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 แบ่งออกเป็น 8 ด้านจำนวน 117 ข้อ ได้แก่
 - 1) ความต้องการด้านประเภทสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 35 ข้อคำถาม
 - 2) ความต้องการด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 13 ข้อ
 - 3) ความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 19 ข้อ
 - 4) ความต้องการด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษาจำนวน 14 ข้อ
 - 5) ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 14 ข้อคำถาม
 - 6) ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดการสื่อและอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 29 ข้อ
 - 7) ความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 5 ข้อ
 - 8) ความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของครูผู้สอน จำนวน 23 ข้อ
 - ตอนที่ 3 ความต้องการข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จิรภรณ์ ศรีสุวรรณ

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน หน้าข้อความที่เป็นสถานภาพของท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

20 - 30 ปี

31 - 40 ปี

41 - 50 ปี

50 ปีขึ้นไป

3. ท่านมีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับใด

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

4. ประสบการณ์สอน

น้อยกว่า 1 ปี

1 - 10 ปี

11 - 20 ปี

20 ปีขึ้นไป

5. ท่านสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใด

ภาษาไทย

ภาษาต่างประเทศ

คณิตศาสตร์

วิทยาศาสตร์

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สุขศึกษาและพลศึกษา

ศิลปะ

การงานและเทคโนโลยี

6. จำนวนเวลาที่ท่านสอนต่อสัปดาห์

น้อยกว่า 5 คาบ

10-5 คาบ

15-11 คาบ

20-16 คาบ

21 คาบขึ้นไป

7. ในการปฏิบัติงานศูนย์สื่อการศึกษาในโรงเรียนของท่านขณะนี้ ท่านอยู่ในตำแหน่ง

หัวหน้าศูนย์สื่อการศึกษา

เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการศึกษา

เจ้าหน้าที่ห้องสมุด

เจ้าหน้าที่พัสดุ

อื่นๆ(โปรดระบุ).....

8. ท่านมีความรู้และประสบการณ์ด้าน โสตทัศนศึกษา ศูนย์สื่อการศึกษาหรือเทคโนโลยีการศึกษา
เพียงใด (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- สำเร็จการศึกษาด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
- เคยได้ศึกษาเรื่องเทคโนโลยีและสื่อสารศึกษามาบ้างจากสถาบันที่สำเร็จการศึกษา
- เคยได้รับการฝึกอบรมทางด้านเทคโนโลยีและสื่อการศึกษา
- ศึกษา ค้นคว้า ฝึกฝนด้วยตนเองจากตำรา เอกสารและขอคำแนะนำจากผู้รู้
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- ไม่มีความรู้

ตอนที่ 2 ความต้องการของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สุราษฎร์ธานี เขต 1

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายระดับความต้องการจากการใช้ค่าน้ำหนัก ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ความต้องการประเภทของสื่อการศึกษา					
1.1 ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์					
1) ตำรา แบบเรียน					
2) วารสาร					
3) หนังสือพิมพ์					
4) จุลสาร					
5) สารานุกรม					
6) พจนานุกรม					
7) รายงานการวิจัย					
8) คู่มือหลักสูตร					
9) คู่มือครู					
1.2 ประเภทสื่อโสตทัศน					
1) สไลด์คอมพิวเตอร์ (power point)					
2) วิดิทัศน์					
3) ซีดีเสียง					
4) แผนที่ แผนภูมิ แผนสถิติ					
5) ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพชุด					
6) หุ่นจำลอง					
7) สื่อของจริง					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1.3 ความต้องการสื่อการศึกษาประเภทมวลชน					
1) รายการวิทยุกระจายเสียง					
2) รายการโทรทัศน์(ไกลกังวล)					
1.4 ความต้องการสื่อการศึกษาประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์					
1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)					
2) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e – Book)					
3) บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์					
4) สื่อมัลติมีเดีย					
1.5 ความต้องการสื่อการศึกษาประเภทชุดการสอน					
1) ชุดการสอนประกอบคำบรรยาย					
2) ชุดการสอนรายบุคคล					
3) ชุดการสอนแบบกิจกรรม					
1.6 ประเภทเครื่องมือ/ อุปกรณ์สื่อทัศนูปกรณ์					
1) เครื่องคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ					
2) โน้ตบุ๊ก					
3) เครื่องฉายโปรเจกเตอร์					
4) ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์					
5) เครื่องฉายภาพทึบแสง					
6) เครื่องรับโทรทัศน์					
7) เครื่องสแกนเนอร์					
8) กล้องถ่ายภาพดิจิทัล					
9) กล้องถ่ายวิดีโอ					
10) เครื่องเล่นดีวีดี					
2. ความต้องการด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา					
2.1 การบริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน					
1) การให้บริการผลิตสื่อการสอนแบบครบวงจร					
2) การให้บริการผลิตสื่อการสอนแบบบางส่วน					
2.2 การให้บริการการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์					
1) ผลิตเอกสารประกอบการสอน					
2) ผลิตแผ่นพับ					
3) ผลิตโปสเตอร์					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
2.3 การให้บริการการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์					
1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)					
2) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e – Book)					
3) บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์					
4) สื่อมัลติมีเดีย					
5) สไลด์คอมพิวเตอร์ (Power Point)					
2.4 การให้บริการการผลิตสื่อการศึกษาประเภทชุดการสอน					
1) ชุดการสอนประกอบการบรรยาย					
2) ชุดการสอนรายบุคคล					
3) ชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม					
3. ความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา					
3.1 การเผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อการสอน					
1) เผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์สื่อการศึกษา					
2) เผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับรายชื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุและสื่อทัศนูปกรณ์ใหม่ๆที่ไม่มีอยู่ในศูนย์สื่อการศึกษา					
3) เผยแพร่ข้อมูลในรูปวารสาร จุลสาร และสื่อทัศนูปกรณ์					
4) เผยแพร่ข้อมูลในรูป ประกาศเสียงตามสาย และสื่อทัศนูปกรณ์					
5) เผยแพร่ข้อมูลในรูปโปสเตอร์ และสื่อทัศนูปกรณ์					
6) เผยแพร่ข้อมูลในรูปแสดงนิทรรศการ					
7) เผยแพร่ข้อมูลโดยผ่านทางเครื่องคอมพิวเตอร์					
8) แผ่นพับเผยแพร่ สิ่งพิมพ์ วัสดุและสื่อทัศนูปกรณ์					
9) เผยแพร่ข้อมูลในรูปบัตรรายการเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุและสื่อทัศนูปกรณ์					
3.2 การฝึกอบรมการใช้สื่อการสอน					
1) จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอน					
2) จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน					
3) จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการเก็บรักษาซ่อมบำรุงสื่อการเรียนการสอน					
4) จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการประเมินสื่อการเรียนการสอน					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3.3 การให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้รายบุคคล					
1) มีการจัดบริการชุดการเรียนการสอนรายบุคคลที่สอดคล้องกับหลักสูตร และรายวิชาที่สอน					
2) มีซอฟต์แวร์ต่างๆที่ผู้เรียนสามารถเข้ามาใช้บริการได้แก่ บทเรียนทางอิเล็กทรอนิกส์ บทเรียน CAI					
3) มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่สามารถค้นคว้าข้อมูลผ่านเครือข่าย Internet หรือเชื่อมโยงกับเครือข่ายของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
4) มีสถานที่สำหรับการศึกษารายบุคคล หรือกลุ่มย่อย โดยมีอุปกรณ์ครบถ้วน เช่น หูฟัง เทปโทรทัศน์					
5) มีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านการเรียน แนะนำและประเมินผลการเรียนรายบุคคล					
6) มีการจัด โปรแกรมการเรียน โดยเชิญวิทยากรพิเศษมาให้ความรู้					
4. ความต้องการด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา					
4.1 การให้บริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเพื่อการเรียนการสอน					
1) การออกแบบสื่อการเรียนการสอน					
2) การผลิตสื่อการสอน					
3) การใช้สื่อการสอน					
4) การบำรุงรักษาสื่อการสอน					
5) การวิจัยสื่อการสอน					
6) การเผยแพร่สื่อการเรียนการสอนด้วยสื่อสิ่งพิมพ์					
7) การประเมินผลสื่อการสอน					
4.2 รูปแบบของการให้คำแนะนำและปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา					
1) การให้บริการแบบจุดเดียวครบวงจร (One Stop Services)					
2) การให้บริการ ณ สถานที่ทำงาน (On Site Services)					
3) การให้บริการภายในศูนย์สื่อการสอน					
4) การให้บริการทางโทรศัพท์					
4.3 ลักษณะการให้คำแนะนำปรึกษา					
1) แบบเจ้าหน้าที่ดำเนินการให้					
2) แบบแนะนำให้ไปดำเนินการเอง					
3) แบบร่วมมือดำเนินการระหว่างเจ้าหน้าที่					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
5. ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน					
5.1 จำนวนสื่อที่ห้าม					
1) ครั้งละ 1 ชิ้น					
2) ครั้งละไม่เกิน 2 ชนิด					
3) ครั้งละไม่เกิน 3 ชนิด					
5.2 ช่วงเวลาการเปิดให้บริการ					
1) วันจันทร์-วันศุกร์ 8.00 – 16.00 น.					
2) วันจันทร์-วันศุกร์ 8.00 – 18.00 น.					
3) วันจันทร์-วันเสาร์ 8.00 – 16.00 น.					
4) วันจันทร์-วันเสาร์ 8.00 – 18.00 น.					
5) วันเสาร์ - วันอาทิตย์ 9.00 – 15.00 น.					
5.3 วิธีการยืม/การจองสื่อการสอน					
1) การยืมด้วยตนเอง					
2) การยืมทางโทรศัพท์					
3) การยืมผ่านอินเทอร์เน็ต					
5.4 กำหนดการยืม-คืน					
1) จำนวน 1 วัน					
2) จำนวน 3 วัน					
3) จำนวน 7 วัน					
6. ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา					
6.1 กำหนดระยะเวลาการจัดหาสื่อการสอนใหม่เข้ามาให้บริการ					
1) ทุกเดือน					
2) ภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง					
3) ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง					
6.2 จัดหาสื่อการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก					
1) จัดหาสื่อการสอนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อภาพนิ่ง					
2) จัดหาสื่อการสอนประเภทสื่อเสียง เช่น ซีดีประกอบการสอน เทปการอ่านทำนองเสนาะ					
3) จัดหาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ เช่น โปรแกรมสื่อภาพเคลื่อนไหวคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สื่อมัลติมีเดีย					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
4) จัดหาสื่อการสอนประเภทสื่อภาพ เช่น เทปวีดิทัศน์เพื่อการศึกษา					
6.3 การจัดเตรียมห้องที่ควรมีในศูนย์สื่อการศึกษาสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวก					
1) ห้องสมุดสื่อ					
2) ห้องสำหรับค้นคว้ารายบุคคล					
3) ห้องสำหรับวัสดุภาพเสียง					
4) ห้องสำหรับให้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์					
5) ห้องประชุม					
6.4 การเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ					
1) โคมไฟให้แสงสว่าง					
2) ปลั๊กไฟ					
6.5 กำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกที่ชัดเจน					
1) คัดเลือกจากความต้องการของครูผู้สอน					
2) คัดเลือกจากประโยชน์ใช้สอย					
3) คัดเลือกจากประสิทธิภาพและคุณสมบัติของสื่อ					
4) ศึกษาประเภทของสื่อที่ศูนย์สื่อการศึกษาอื่นๆแล้วนำมาพิจารณาประกอบ					
5) ความสอดคล้องของสื่อกับหลักสูตรและรายวิชาที่สอน					
6) คัดเลือกสื่อที่มีแต่เนื้อหาเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น					
7) คัดเลือกโดยการสำรวจข้อมูลสื่อที่น่าสนใจ และมีคุณภาพ					
8) คัดเลือกจากคุณภาพของสื่อที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ					
9) คัดเลือกสื่อโดยพิจารณาจากราคาที่มีความเหมาะสมกับคุณภาพของสื่อ					
10) การออกแบบสื่อมีความเหมาะสมกับการใช้งาน					
11) ความปลอดภัยในการใช้งาน					
12) สื่อสามารถนำไปใช้ในที่ต่างๆได้โดยไม่มีข้อจำกัด					
6.6 กำหนดวิธีการจัดหาสื่อการสอน					
1) การจัดหาสื่อโดยบุคลากรของศูนย์ที่ผลิตขึ้นเอง					
2) จัดซื้อจากบริษัทห้างร้านที่น่าเชื่อถือ					
3) การขอรับบริจาคจากหน่วยงานต่างๆ					
4) การแลกเปลี่ยนสื่อกับศูนย์สื่อการศึกษาหรือสถาบันการศึกษาอื่น					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
7. ความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา					
7.1 ความจำเป็นด้านการเชื่อมโยงศูนย์สื่อการศึกษาอื่นๆ					
1) เพื่อให้บริการสื่อการสอน					
7.2 ลักษณะของการเชื่อมโยง					
1) เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในระดับโรงเรียน					
2) เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในระดับกลุ่มโรงเรียน					
3) เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในระดับเขตพื้นที่					
4) เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในส่วนกลาง					
8. ความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของครูผู้สอน					
8.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอน					
1) ขาดความรู้และทักษะในการใช้สื่อการสอน					
2) ขาดความรู้และทักษะในการผลิตสื่อการสอน					
3) ขาดความมั่นใจในการใช้สื่อการสอน					
4) สื่อการสอนไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน					
5) ช่วงเวลาการใช้สื่อการสอนไม่เพียงพอ					
6) หากกิจกรรมที่นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการใช้สื่อได้ยาก					
7) ขาดการประเมินผลผู้เรียนหลังการใช้สื่อการสอน					
8) ขาดวิธีการประเมินผลการใช้สื่อ					
9) ขาดความสนใจในการใช้สื่อการสอน					
8.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านการเลือกและการใช้สื่อการสอน					
1) เวลาที่สอนในแต่ละครั้งมีน้อยเกินไป					
2) ผลการเรียนรู้โดยใช้สื่อการสอนไม่แตกต่างจากวิธีการสอนที่ไม่ใช้สื่อการสอน					
3) เสียเวลาในการเตรียมสื่อการสอนมาก					
4) ขาดสื่อการสอนที่ใช้					
8.3 ปัญหาและอุปสรรคด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมในศูนย์สื่อการศึกษา					
1) สภาพห้องเรียนไม่เอื้ออำนวยให้ใช้สื่อการสอน					
2) มีปัญหาเรื่องกระแสไฟฟ้า เช่น ไฟดับ ไฟลัดวงจร					
3) ห้องเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้กระแสไฟฟ้า					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
8.4 ปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและจัดหาลูกสอน					
1) ขาดงบประมาณในการผลิตลูกสอน					
2) การสนับสนุนของผู้บริหาร					
3) ไม่สามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตลูกสอน					
4) ขาดเวลาในการผลิตลูกสอน					
5) ขาดผู้เชี่ยวชาญในการผลิตลูกสอน					
6) ไม่ทราบข่าวสารหรือข้อมูลของลูกสอนใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น					
7) ไม่รู้จักแหล่งจำหน่ายลูกสอน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. ความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษา

.....
.....

2. ความต้องการด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา

.....
.....

3. ความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา

.....
.....

4. ความต้องการด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา

.....
.....

5. ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา

.....
.....

6. ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา

.....
.....

7. ความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา

.....
.....

8. ความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของครูผู้สอน

.....
.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

จิรภรณ์ ศรีสุวรรณ

ผู้วิจัย

ภาคผนวก ค

ผลการประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม

แบบประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม
เรื่อง ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูโรงเรียนขยายโอกาส
สังกัดเขตพื้นที่ประถมศึกษาศุราษฎร์ธานีเขต 1

คำชี้แจง โปรดตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของแบบสอบถามฉบับนี้ในภาพรวม
 มีคุณภาพอยู่ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง ดังนี้

() ดีมาก

(✓) ดี

() ปานกลาง เพราะ

() ปรับปรุง เพราะ.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน
 (อาจารย์ ผศ.ดร. น้ำอ้อย มิตรกุล)
 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา

แบบประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม
เรื่อง ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูโรงเรียนขยายโอกาส
สังกัดเขตพื้นที่ประถมศึกษาศุราษฎร์ธานีเขต 1

คำชี้แจง โปรดตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของแบบสอบถามฉบับนี้ในภาพรวม
 มีคุณภาพอยู่ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง ดังนี้

() ดีมาก

(✓) ดี

() ปานกลาง เพราะ

() ปรับปรุง เพราะ.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมควรตัดสื่อบางอย่างที่ไม่ใช่แล้ว หรือไม่นิยมออกไป เช่น สื่อเทปเสียง เทปวีดิทัศน์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพร สุนทรนนท์)

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา

ภาคผนวก ง

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

แบบประเมินความสอดคล้อง
เรื่อง ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสังกัดโรงเรียนขยายโอกาส
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1
นางสาวจิรภรณ์ ศรีสุวรรณ

คำชี้แจง ขอให้ท่านผู้ทรงคุณวุฒิได้กรุณาแสดงความคิดเห็นของท่านที่มีต่อแบบสอบถามฉบับนี้

โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นของท่าน และเขียนข้อเสนอแนะเพิ่มเติม(ถ้ามี)

ระดับความคิดเห็น	+1	เหมาะสม
	0	ไม่แน่ใจ
	-1	ควรปรับปรุง

1. ความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษา

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
	+1	0	-1	ค่าเฉลี่ย
1.1 ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์				
1) ตำรา แบบเรียน				1
2) วารสาร				1
3) หนังสือพิมพ์				1
4) จุลสาร				1
5) สารานุกรม				1
6) พจนานุกรม				1
7) รายงานการวิจัย				1
8) คู่มือหลักสูตร				1
9) คู่มือครู				0.66
1.2 ประเภทสื่อโสตทัศน				
1) สไลด์คอมพิวเตอร์ (power point)				1
2) วีดิทัศน์				1
3) ซีดีเสียง				1

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
	+1	0	-1	ค่าเฉลี่ย
4) แผนที่ แผนภูมิ แผนสถิติ				1
5) ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพชุด				0.66
6) หุ่นจำลอง				1
7) สื่อของจริง				1
1.3 ความต้องการสื่อการศึกษาประเภทมวลชน				
1) รายการวิทยุกระจายเสียง				1
2) รายการโทรทัศน์(ไกลกังวล)				1
1.4 ความต้องการสื่อการศึกษาประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์				
1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)				1
2) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E – book)				1
3) บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์				1
4) สื่อมัลติมีเดีย				1
1.5 ความต้องการสื่อการศึกษาประเภทชุดการสอน				
1) ชุดการสอนประกอบคำบรรยาย				1
2) ชุดการสอนรายบุคคล				1
3) ชุดการสอนแบบกิจกรรม				1
1.6 ประเภท เครื่องมือ/ อุปกรณ์สื่อโสตทัศน				
1) เครื่องคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ				1
2) โน้ตบุ๊ก				1
3) เครื่องฉายโปรเจกเตอร์				1
4) ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์				1
5) เครื่องฉายภาพทึบแสง				1
6) เครื่องรับโทรทัศน์				1
7) เครื่องสแกนเนอร์				1
8) กล้องถ่ายภาพดิจิทัล				1
9) กล้องถ่ายวิดีโอ				1
10) เครื่องเล่นดีวีดี				0.66

2. ความต้องการด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
	+1	0	-1	ค่าเฉลี่ย
2.1 การบริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน				
1) การให้บริการผลิตสื่อการสอนแบบครบวงจร				1
2) การให้บริการผลิตสื่อการสอนแบบบางส่วน				1
2.2 การให้บริการการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์				
1) ผลิตเอกสารประกอบการสอน				1
2) ผลิตแผ่นพับ				1
3) ผลิตโปสเตอร์				1
2.3 การให้บริการการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์				
1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)				0.66
2) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E – book)				1
3) บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์				1
4) สื่อมัลติมีเดีย				1
5) สไลด์คอมพิวเตอร์ (power point)				1
2.4 การให้บริการการผลิตสื่อการศึกษาประเภทชุดการสอน				
1) ชุดการสอนประกอบการบรรยาย				1
2) ชุดการสอนรายบุคคล				1
3) ชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม				1

3. ความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
	+1	0	-1	ค่าเฉลี่ย
3.1 การเผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อการสอน				
1) เผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์สื่อการศึกษา				1
2) เผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับรายชื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุและ สื่อทัศนูปกรณ์ใหม่ๆ ที่ไม่มีอยู่ในศูนย์สื่อการศึกษา				1
3) เผยแพร่ข้อมูลในรูปวารสาร จุลสาร และ สื่อทัศนูปกรณ์				1
4) เผยแพร่ข้อมูลในรูป ประกาศเสียงตามสาย และ สื่อทัศนูปกรณ์				1
5) เผยแพร่ข้อมูลในรูปโปสเตอร์ และ สื่อทัศนูปกรณ์				1

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
	+1	0	-1	ค่าเฉลี่ย
6) เผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบแสดงนิทรรศการ				1
7) เผยแพร่ข้อมูล ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต				1
8) แผ่นพับเผยแพร่ สิ่งพิมพ์ วัสดุและ โสตทัศนอุปกรณ์				1
9) เผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบรายการเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุ และ โสตทัศนอุปกรณ์				0.66
3.2 การฝึกอบรมการใช้สื่อการสอน				
1) จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอน				1
2) จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน				1
3) จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการปรึกษากับซ่อมบำรุงสื่อการเรียนการสอน				1
4) จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการประเมินสื่อการเรียนการสอน				1
3.3 การให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้รายบุคคล				
1) มีการจัดบริการชุดการเรียนการสอนรายบุคคลที่สอดคล้องกับหลักสูตร และรายวิชาที่สอน				1
2) มีซอฟต์แวร์ต่างๆที่ผู้เรียนสามารถเข้ามาใช้บริการได้แก่ บทเรียนทางอิเล็กทรอนิกส์ บทเรียน CAI				1
3) มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่สามารถค้นคว้าข้อมูลผ่านเครือข่าย Internet หรือเชื่อมโยงกับเครือข่ายของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน				1
4) มีสถานที่สำหรับการศึกษารายบุคคล หรือกลุ่มย่อย โดยมีอุปกรณ์ครบถ้วน				1
5) มีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านการเรียน แนะนำและ ประเมินผลการเรียนรายบุคคล				1
6) มีการจัด โปรแกรมการเรียน โดยเชิญวิทยากรพิเศษมาให้ ความรู้				1

4. ความต้องการด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์การศึกษา

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
	+1	0	-1	ค่าเฉลี่ย
4.1 การให้บริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเพื่อการเรียนการสอน				
1) การออกแบบสื่อการเรียนการสอน				1
2) การผลิตสื่อการสอน				1
3) การใช้สื่อการสอน				1
4) การบำรุงรักษาสื่อการสอน				1
5) การวิจัยสื่อการสอน				1
6) การเผยแพร่สื่อการเรียนการสอนด้วยสื่อสิ่งพิมพ์				1
7) การประเมินผลสื่อการสอน				1
4.2 รูปแบบของการให้คำแนะนำและปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา				
1) การให้บริการแบบจุดเดียวครบวงจร (One Stop Services)				1
2) การให้บริการ ณ สถานที่ทำงาน (On Site Services)				1
3) การให้บริการภายในศูนย์สื่อการสอน				1
4) การให้บริการทางโทรศัพท์				1
4.3 ลักษณะการให้คำแนะนำปรึกษา				
1) แบบเจ้าหน้าที่ดำเนินการให้				1
2) แบบแนะนำให้ไปดำเนินการเอง				1
3) แบบร่วมมือดำเนินการระหว่างเจ้าหน้าที่				1

5. ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
	+1	0	-1	ค่าเฉลี่ย
5.1 จำนวนสื่อที่ยืม				
1) ครั้งละ 1 ชิ้น				0.66
2) ครั้งละไม่เกิน 2 ชิ้น				0.66
3) ครั้งละไม่เกิน 3 ชิ้น				0.66
5.2 ช่วงเวลาการเปิดให้บริการ				
1) วันจันทร์-วันศุกร์ 8.00 – 16.00 น.				1
2) วันจันทร์-วันศุกร์ 8.00 – 18.00 น.				1
3) วันจันทร์-วันเสาร์ 8.00 – 16.00 น.				1
4) วันจันทร์-วันเสาร์ 8.00 – 18.00 น.				1

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
	+1	0	-1	ค่าเฉลี่ย
5) วันเสาร์ - วันอาทิตย์ 9.00 – 15.00 น.				0.66
5.3 วิธีการเยี่ยม/การจูงมือการสอน				
1) การเยี่ยมด้วยตนเอง				1
2) การเยี่ยมทางโทรศัพท์				1
3) การเยี่ยมผ่านอินเทอร์เน็ต				1
5.4 กำหนดการเยี่ยม – คืบ				
1) จำนวน 1 วัน				0.66
2) จำนวน 3 วัน				0.66
3) จำนวน 7 วัน				0.66

6. ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
	+1	0	-1	ค่าเฉลี่ย
6.1 กำหนดระยะเวลาการจัดหาสื่อการสอนใหม่เข้ามาให้บริการ				
1) ทุกเดือน				1
2) ภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง				1
3) ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง				1
6.2 จัดหาสื่อการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก				
1) จัดหาสื่อการสอนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อภาพนิ่ง				1
2) จัดหาสื่อการสอนประเภทสื่อเสียง เช่น ซีดีประกอบการสอน				1
3) จัดหาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ เช่น โปรแกรมสื่อภาพเคลื่อนไหวคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สื่อมัลติมีเดีย				1
4) จัดหาสื่อการสอนประเภทสื่อภาพ เช่น เทปวีดิทัศน์เพื่อการศึกษา				0.66
6.3 การจัดเตรียมห้องที่ควรมีในศูนย์สื่อการศึกษาสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวก				
1) ห้องสมุดสื่อ				0.66
2) ห้องสำหรับค้นคว้ารายบุคคล				1
3) ห้องสำหรับวัสดุภาพเสียง				0.66
4) ห้องสำหรับให้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์				1
5) ห้องประชุม				1

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
	+1	0	-1	ค่าเฉลี่ย
6.4 การเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ				
1) โคมไฟให้แสงสว่าง				1
2) ปลั๊กไฟ				1
6.5 กำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกที่ชัดเจน				
1) คัดเลือกจากความต้องการของครูผู้สอน				1
2) คัดเลือกจากประโยชน์ใช้สอย				1
3) คัดเลือกจากประสิทธิภาพและคุณสมบัติของสื่อ				1
4) ศึกษาประเภทของสื่อที่ศูนย์สื่อการศึกษาอื่นๆแล้วนำมาพิจารณาประกอบ				1
5) ความสอดคล้องของสื่อกับหลักสูตรและรายวิชาที่สอน				1
6) คัดเลือกสื่อที่มีแต่เนื้อหาเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น				1
7) คัดเลือกโดยการสำรวจข้อมูลสื่อที่น่าสนใจ และมีคุณภาพ				1
8) คัดเลือกจากคุณภาพของสื่อที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ				1
9) คัดเลือกสื่อ โดยพิจารณาจากราคาที่มีความเหมาะสมกับคุณภาพของสื่อ				1
10) การออกแบบสื่อมีความเหมาะสมกับการใช้งาน				1
11) ความปลอดภัยในการใช้งาน				1
12) สื่อสามารถนำไปใช้ในที่ต่างๆได้โดยไม่มีข้อจำกัด				1
6.6 กำหนดวิธีการจัดหาสื่อการสอน				
1) การจัดหาสื่อ โดยบุคลากรของศูนย์ที่ผลิตขึ้นเอง				1
2) จัดซื้อจากบริษัทห้างร้านที่น่าเชื่อถือ				1
3) การขอรับบริจาคจากหน่วยงานต่างๆ				1

7. ความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
	+1	0	-1	ค่าเฉลี่ย
7.1 ความจำเป็นด้านการเชื่อมโยงศูนย์สื่อการศึกษาอื่นๆ				
1) เพื่อให้บริการสื่อการสอน				1
7.2 ลักษณะของการเชื่อมโยง				
1) เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในระดับโรงเรียน				1
2) เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในระดับกลุ่มโรงเรียน				1
3) เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในระดับเขตพื้นที่				1
4) เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในส่วนกลาง				1

8. ความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของครูผู้สอน

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
	+1	0	-1	ค่าเฉลี่ย
8.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอน				
1) ขาดความรู้และทักษะในการใช้สื่อการสอน				1
2) ขาดความรู้และทักษะในการผลิตสื่อการสอน				1
3) ขาดความมั่นใจในการใช้สื่อการสอน				1
4) สื่อการสอนไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน				1
5) ช่วงเวลาการใช้สื่อการสอนไม่เพียงพอ				1
6) หากกิจกรรมที่นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการใช้สื่อได้ยาก				1
7) ขาดการประเมินผลผู้เรียนหลังการใช้สื่อการสอน				1
8) ขาดวิธีการประเมินผลการใช้สื่อ				1
9) ขาดความสนใจในการใช้สื่อการสอน				1
8.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านการเลือกและการใช้สื่อการสอน				
1) เวลาที่สอนในแต่ละครั้งมีน้อยเกินไป				1
2) ผลการเรียนรู้โดยใช้สื่อการสอนไม่แตกต่างจากวิธีการสอนที่ไม่ใช้สื่อการสอน				1
3) เสียเวลาในการเตรียมสื่อการสอนมาก				1
4) ขาดสื่อการสอนที่ใช้				1
8.3 ปัญหาและอุปสรรคด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมในศูนย์สื่อการศึกษา				
1) สภาพห้องเรียนไม่เอื้ออำนวยให้ใช้สื่อการสอน				1
2) มีปัญหาเรื่องกระแสไฟฟ้า เช่น ไฟดับ ไฟลัดวงจร				1

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
	+1	0	-1	ค่าเฉลี่ย
3) ห้องเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้กระแสไฟฟ้า				1
8.4 ปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและจัดหาสื่อการสอน				
1) ขาดงบประมาณในการผลิตสื่อการสอน				1
2) การสนับสนุนของผู้บริหาร				1
3) มาสามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อการสอน				1
4) ขาดเวลาในการผลิตสื่อการสอน				1
5) ขาดผู้เชี่ยวชาญในการผลิตสื่อการสอน				1
6) ไม่ทราบข่าวสารหรือข้อมูลของสื่อการสอนใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น				1
7) ไม่รู้จักแหล่งจำหน่ายสื่อการสอน				1

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
นางสาวจิรภรณ์ ศรีสุวรรณ
นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวจิรภรณ์ ศรีสุวรรณ
วัน เดือน ปีเกิด	12 พฤษภาคม 2516
สถานที่เกิด	อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2550
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านมะเดื่อหวาน ตำบลเกาะพะงัน อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ตำแหน่ง	ครูอัตราจ้าง

